

Integraal Huisvestings Plan Primair Onderwijs gemeente Oude IJsselstreek

2019 – 2032

Vanuit visie naar minder stenen en meer kwaliteit

Gendringen, versie 8 april 2019.

Geert Luiten

Inhoudsopgave Integraal Huisvestings Plan PO gemeente Oude IJsselstreek 2019-2032

Onderdeel	blz.
Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
Hoofdstuk 1. Inleiding	4
1.1. Aanleiding	4
1.2. Focus actualisatie	4
1.3. IHP als groeimodel	5
1.4. Doelstelling	5
1.5. Basisdoelen	5
1.6. Status IHP Onderwijs 2019	6
Hoofdstuk 2. Oude IJsselstreek in vogelvlucht	7
2.1. Coalitieakkoord 2018-2022	7
2.2. Uitgangssituatie onderwijsveld	8
2.3. Stichtings- en opheffingsnormen PO	8
2.4. Leerlingenaantallen en ruimtebehoefte op schoolniveau	9
2.5. Koppeling ruimtebehoefte aan beschikbare capaciteit	9
2.6. Macro-overzicht leerlingenaantallen PO	9
2.7. Krimp en onderwijskwaliteit	10
2.8. Ontwikkelingen vanaf IHP Onderwijs 2010	10
2.9. Parallele ontwikkeling	12
2.10. Verduurzaming	12
2.11. Trends en ontwikkelingen	12
Hoofdstuk 3. Gemeentelijke uitgangspunten onderwijshuisvesting	13
3.1. Normvergoedingen	13
3.2. Gemeentelijke verantwoordelijkheid onderwijshuisvesting PO	13
3.3. Budget onderwijshuisvesting	14
3.4. Schakelklas	14
3.5. Asbest	14
3.6. Aanpassing	14
3.7. Doordecentralisatie	15
3.8. Bewegingsonderwijs	15
Hoofdstuk 4. Ambitie en uitgangspunten	16
4.1. Adequate huisvesting: uitbreiding en vervangende nieuwbouw	16
4.2. Onderhoud en aanpassing: verantwoordelijkheid schoolbesturen	16
4.3. Duurzaamheid	16
4.4. Passend Onderwijs	18
4.5. IKC's	18
4.6. Visie gaat voor stenen	18
4.7. Behoud pluriform aanbod onderwijs en opvang	18
4.8. Optimalisering gebouwgebruik en afstoten dislocaties/noodlokalen	19
4.9. Reductie overcapaciteit/leegstand	19
4.10. Renovatie	19
4.11. Ruimtedeling	19
4.12. Doordecentralisatie	19
Hoofdstuk 5. Concrete uitwerking op hoofdlijnen IHP 2019 op kernniveau	20
5.1. Uitgangspunten	20
5.2. Samenvatting op kernniveau	20
5.3. Mogelijke gevolgen van de uitwerking op kernniveau	23
5.4. Min en max varianten noodzakelijke investeringen IHP Onderwijs 2019	24
5.5. Onderbouwing op kernniveau	25
5.6. BTW-fiscaal vriendelijke oplossing	41
Hoofdstuk 6. Bijlagen	45

Samenvatting

In dit Integrale Huisvestingsplan Onderwijs gemeente Oude IJsselstreek 2019 - 2032 (IHP 2019) zijn de uitgangspunten en spelregels vastgelegd op welke wijze de gemeente samen met de (onderwijs)partners en vanuit het kind-belang op korte termijn in Gendringen en Silvolde en op de wat langere termijn in Uift-Zuid nieuwe lokale varianten van het Integrale Kind Centrum (IKC) wil realiseren en faciliteren.

Verder is op middellange termijn vervangende nieuwbouw voor de Klimpaal Etten waarschijnlijk noodzakelijk.

Hiernaast wordt het perspectief geschetst voor de resterende basisscholen in de kleine kernen van onze gemeente.

Het initiatief voor inhoudelijke IKC-samenwerking moet in eerste instantie van de samenwerkingspartners komen. Uitgangspunten dienen door de partners te worden vastgelegd in een concrete intentie- en samenwerkingsovereenkomst, waarin de partners de achterliggende visie, doelstelling, inhoudelijke samenwerking, taken, verantwoordelijkheden etc. t.o.v. elkaar vastleggen en elkaar hierop ook wederzijds kunnen aanspreken.

Na de ondertekening van deze overeenkomsten door alle partners binnen nieuw te realiseren IKC's, gaan wij in overleg met alle partners om -vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen inclusief gemeente- dit initiatief verder te optimaliseren en te faciliteren.

Uitgangspunt bij beheer en exploitatie van een IKC is dat de gezamenlijke partners hiervoor verantwoordelijk zijn.

De gemeente respecteert (uiteeraard) de school-bestuurlijke autonomie over besluitvormingsprocessen om kleine(re) scholen al dan niet als zelfstandige onderwijsorganisatie te handhaven.

Vanuit dit principe is een aantal uitwerkingsadviezen op school-bestuurlijk of breder niveau in dit IHP 2019 opgenomen om de komende jaren de huisvesting van onze scholen of (Integrale) Kind Centra zo mogelijk verder te optimaliseren.

Dit vanuit de achterliggende doelstelling om de (onderwijskundige) kwaliteit van het geheel ook op de lange termijn, minimaal op het huidige niveau te willen handhaven, maar eigenlijk verder te willen optimaliseren en adequate huisvesting te realiseren voor onze PO-organisaties in Oude IJsselstreek.

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Vanaf 1997 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor aard en omvang van de huisvesting van het Primair Onderwijs, Speciaal en Voortgezet Speciaal Onderwijs en Voortgezet Onderwijs (PO, SO/VSO en VO) indien deze onderwijs-categorieën binnen de gemeentegrenzen zijn gevestigd.

Deze **wettelijke zorgplicht** voor de onderwijshuisvesting is vastgelegd in de Wet op het primair onderwijs (WPO), de Wet op Expertise Centra (WEC) en de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) en nader uitgewerkt in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Oude IJsselstreek 2015 (Verordening OHV).

De zorgplicht onderwijshuisvesting omvat in hoofdlijnen het faciliteren van een voldoende aanbod aan adequate onderwijsaccommodaties (inclusief eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair) en accommodaties voor bewegingsonderwijs zoals een gymlokaal of sporthal.

De Verordening OHV wordt gehanteerd als ondergrens van het toetsingskader bij het faciliteren van voorzieningen in de onderwijshuisvesting.

Na de vaststelling van het Integrale Huisvestings Plan Onderwijs gemeente Oude IJsselstreek 2019 - 2032 (IHP 2019) wordt in overleg met het lokale onderwijsveld, de Verordening OHV 2015 geactualiseerd.

In 2010 heeft de raad het huidige IHP "Vanuit visie naar stenen" gemeente Oude IJsselstreek 2010 vastgesteld, inclusief een bijbehorend plan van aanpak voor de jaren 2010 - 2012.

In dit IHP 2010 is een doorkijk van de (krimpende) leerlingenaantallen tot 2025 en de hierbij behorende (en uiteraard ook krimpende) ruimtebehoefte op schoolniveau opgenomen. Verder is per school aangegeven wat de problemen/uitdagingen en de oplossingsrichtingen zijn.

In nauwe samenwerking met onderwijsveld en partners, zijn vanaf 2010 onderstaande urgente uitdagingen gerealiseerd/geregeld:

- 2010 Terborg: realisatie Kulturhus de Rietborgh, met huisvesting voor o.a. basisschool Dynamiek (ontstaan uit de fusie tussen de basisscholen Vlieger, Joris en Rietborgh);
- 2013 Varsseveld: realisatie Integraal Kind Centrum de Meeander, met huisvesting voor o.a. basisschool de Meeander (ontstaan uit de fusie tussen de basisscholen Wilhelmina en Maranatha);
- 2016 Ulft: realisatie Kindcentrum Oersprong, met huisvesting voor o.a. basisschool Oersprong (ontstaan uit de fusie tussen de basisscholen Dobbelsteen en Antonius);
- 2018 Silvolde: aanvang realisatie nieuwbouw op unilocatie Almende College Silvolde.

Een aantal andere uitdagingen vanuit het IHP 2010 is nog niet (afdoende) afgerond of opgepakt:

- Klimpaal Etten: realisatie adequate huisvesting, al dan niet in combinatie met gymzaal en/of Brede Maatschappelijke Voorziening in Etten;
- Hoeksteen en Christoffel Gendringen: vanuit inhoudelijk samenwerkingsconcept gezamenlijke adequate huisvesting realiseren voor deze 2 scholen, gekoppeld met andere kind-voorzieningen;
- De Drie Linden en Plakkenberg Silvolde: vanuit inhoudelijk samenwerkingsconcept gezamenlijke adequate huisvesting in de Plakkenberg realiseren voor deze 2 scholen, gekoppeld met VO en andere kind-voorzieningen;
- Knienenbult en Leemvoort Westendorp: het in overleg met de 2 schoolbesturen handhaven van een onderwijskundig en exploitatie-technische verantwoorde onderwijsvoorziening in Westendorp.

Om de richting te bepalen voor het aanpakken van bovenstaande 4 uitdagingen en verder om in te spelen op verdere demografische, onderwijskundige en maatschappelijke ontwikkelingen vanaf 2010, is het noodzakelijk dat het IHP 2010 wordt geactualiseerd.

1.2. Focus actualisatie

Omdat er met de verhuizing van de Dr. Bosschool (voor kinderen die slechthorend of doof zijn of een taalstoornis hebben) vanuit Silvolde naar Doetinchem in 2015 geen SO/VSO meer is gevestigd in de gemeente Oude IJsselstreek en omdat in voorjaar 2018 het budget voor de nieuwbouw van het Almende College in Silvolde beschikbaar is gesteld waardoor het Almende College na de

ingebruikneming van deze nieuwbouw adequaat zal zijn gehuisvest, ligt de focus van de actualisatie van het IHP 2010 volledig op het primair onderwijs.

Uitgangspunt hierbij is dat onderwijshuisvesting geen doel op zich zelf is, maar slechts een middel om de gezamenlijke beleidsambities vanuit de integrale visie van gemeente en partners gezamenlijk te kunnen faciliteren.

Vanuit dit perspectief zien wij samen met onze partners, zeker toegevoegde waarde voor het op korte termijn realiseren van twee Integrale Kind Centra (IKC's) in Gendringen en Silvolde en op wat langere termijn voor een IKC in Ulft-Zuid, waarmee wij gezamenlijk een goed basis-voorzieningenniveau voor in eerste instantie onze jongste inwoners, gemeente-breed willen realiseren en optimaliseren.

1.3. IHP als groeimodel

Het IHP 2019 beschouwen wij als een **verdergaand groeimodel**: de uitgangspunten zoals vastgelegd in het IHP 2010 en inmiddels op onderdelen ook al volledig gerealiseerd, zullen verder worden opgepakt en geconcretiseerd met een doorgroei naar een inhoudelijk kwalitatieve impuls.

Onze ambitie hierbij is om binnen een horizon van maximaal 5 jaren aanvullend twee IKC's te realiseren (Gendringen en Silvolde) en binnen een horizon van maximaal 10 jaren aanvullend een derde IKC te realiseren (Ulft-Zuid) en hiernaast gezamenlijk perspectief te ontwikkelen voor de resterend kleine(re) scholen in de kleine(re) kernen van de gemeente.

Als verdere uitwerking van het groeimodel, zal in een komende actualisatie van dit IHP 2019, naast de verdere verkenningen van de mogelijkheden voor het realiseren van IKC Ulft-Zuid, op middellange termijn teruggekomen worden op de mogelijk noodzakelijke vervangende nieuwbouw van de Klimpaal in Etten.

Naast het verder uitwerken van dit groeimodel, zal in dit IHP 2019 ook worden ingegaan op de demografische, onderwijskundige en maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed (kunnen) zijn op de verdere planontwikkeling.

Vanuit dit perspectief is dit IHP 2019 opgesteld.

1.4. Doelstelling

Doelstelling van dit IHP is om vanuit de gezamenlijke inhoudelijke visie van alle partners, de wettelijke zorgplicht onderwijshuisvesting en de Verordening OHV, het ontwikkelperspectief voor de lokale onderwijsorganisaties PO vast te leggen en hiermee voor de lange termijn onderwijskundige kwaliteit en adequate huisvesting voor alle leerlingen die onderwijs volgen in onze PO-scholen in Oude IJsselstreek te realiseren.

De wettelijke term adequate huisvesting wordt hier pragmatisch vertaald in verantwoorde huisvesting in aard en omvang.

Onderwijshuisvesting is meer dan de stapel stenen waarin onderwijs wordt georganiseerd. Een goede en functionele inzet van de onderwijsaccommodaties kan (moet!) een belangrijke bijdrage leveren aan de optimale ontwikkeling en ontplooiing van onze jeugd tussen 0 en 18 jaar en aan de leefbaarheid en sociale samenhang in de kernen van de gemeente.

Duidelijk hierbij is wel dat zowel gemeente, schoolbesturen en andere partners in dit proces een eigen rol en verantwoordelijkheid hebben, maar dat het uiteindelijke doel, het **realiseren van structureel verantwoorde (onderwijskundige) kwaliteit**, hierbij de bindende factor is.

Het hoofdbelang van zowel gemeente, schoolbesturen en andere partners bij het IHP 2019 is om door samenwerking een zo hoog mogelijke (onderwijskundige) kwaliteit in de onze scholen/IKC's te realiseren voor de lange termijn.

De horizon van dit IHP omvat de periode 2019 - 2032. Om dit IHP als een dynamisch beleidsinstrument te kunnen hanteren, is aan het begin van elke Collegeperiode een actualisatie in een nieuw IHP noodzakelijk. Verder wordt het IHP jaarlijks na de teldatum 1 oktober gemonitord en zo nodig bijgesteld.

1.5. Basisdoelen

De basisdoelen van dit IHP zijn:

- Voor de lange termijn inzichtelijk maken van de ruimtebehoefte en feitelijke capaciteit van de onderwijsaccommodaties om de beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk in te zetten en leegstand zo veel mogelijk te voorkomen;
- Inzichtelijk maken welke knelpunten in de (onderwijs)huisvesting de komende jaren moeten worden opgelost en de bijbehorende investeringskosten doorvertalen naar de meerjarenbegroting van de gemeente Oude IJsselstreek en/of van de schoolbesturen;
- Het bieden van perspectief op lange termijn om samen met de partners en gebaseerd op samenwerking en overeenstemming (huisvestings)afspraken te maken;
- Het concretiseren van het groeimodel om vanuit inhoudelijke samenwerking, de onderwijskundige kwaliteit en adequate huisvesting voor de lange termijn te kunnen garanderen.

De vraaggestuurde aanpak door de gezamenlijke PO-onderwijsorganisaties en kind-gerelateerde partners om toekomstgericht het onderwijs in een aantal grotere kernen in IKC's te gaan organiseren, is verder uitgewerkt in dit IHP Onderwijs 2019.

1.6. Status IHP Onderwijs 2019

Puur formeel is alleen de cyclus van het jaarlijkse Programma en Overzicht (respectievelijk van toegewezen en afgewezen aanvragen) onderwijshuisvesting relevant.

In de gemeente Oude IJsselstreek is in afwijking van deze formele aanpak, samen met het onderwijsveld gekozen voor een meer pragmatische aanpak. Hierbij is niet de systematiek van het jaarlijks vast te stellen Programma en Overzicht uitgangspunt van het onderwijshuisvestingsbeleid, maar worden voorzieningen onderwijshuisvesting afhankelijk van nut en noodzaak, en in overleg met het onderwijsveld, opgenomen op de investeringslijst.

De kaders van het IHP 2019 worden verder via lokaal maatwerk ingekleurd en ingevuld.

In een meerjaren IHP onderwijs kan momenteel slechts gezamenlijk perspectief worden geboden op ontwikkelingen waar partijen gezamenlijk mee aan de slag willen, maar het biedt partijen geen harde zekerheid op termijn. Zwart-wit gesteld is een IHP slechts een meerjaren intentieovereenkomst waar partijen niet aan gebonden zijn (behoudens een morele binding).

Schoolbesturen: maatschappelijk ondernemer

Vanuit de achterliggende regelgeving (WPO en Verordening OHV) is er geen formeel kader om op het terrein van onderwijshuisvesting meerjarige afspraken te maken, waaraan gemeente en schoolbesturen voor een lange(re) periode zijn gebonden, waarop partijen zich wederzijds kunnen beroepen en waaraan ze zekerheden kunnen ontleenen rondom het rendement van investeringen in het vastgoed. Zonder perspectief op termijn kunnen schoolbesturen hun rol van maatschappelijk ondernemer niet verantwoord invullen.

Noodzaak meerjarenperspectief

Vanuit het perspectief om tijdig te kunnen inspelen op de meerjarenplanning onderhoud/renovatie/vervangende nieuwbouw/krimp of groei aantal leerlingen/verantwoorde spreiding/handhaven verantwoord niveau onderwijskundige kwaliteit etc. maar ook om kapitaalvernietiging bij partijen te voorkomen en beschikbare capaciteit en de beperkt beschikbare financiële middelen bij zowel gemeente als schoolbesturen zo optimaal mogelijk in te zetten, is het voor gemeenten en schoolbesturen noodzakelijk om onderwijshuisvesting steeds planmatiger aan te pakken. De markt vraagt steeds meer om gezamenlijk meerjarenperspectief voor de lange termijn.

Gezamenlijk Plan van Aanpak VNG, PO- en VO-Raad

Eind 2016 hebben VNG, PO- en VO-Raad (de besturenorganisaties van gemeenten en van primair en voortgezet onderwijs) o.a. voor deze uitdaging een gezamenlijk plan gepresenteerd.

Dit plan is verder uitgewerkt in het voorjaar van 2018 in een gezamenlijk wetsvoorstel van de 3 organisaties.

Het Kabinet heeft nog geen definitief standpunt ingenomen over dit breed gedragen initiatief, maar partijen hebben al wel afgesproken dat ze zich er maximaal voor inzetten dat -ook voorafgaand aan de formele vaststelling- overeenkomstig de gemaakte afspraken wordt gewerkt.

In [bijlage 1](#) is de nadere uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord van eind 2016 en het voorstel van voorjaar 2018 van VNG en PO- en VO-raad opgenomen.

Hoofdstuk 2. Oude IJsselstreek in vogelvlucht

2.1. Coalitieprogramma 2018 - 2022

Uitgangspunt van het programma is dat de gemeente Oude IJsselstreek een vooruitstrevende en aantrekkelijke gemeente wil zijn voor haar inwoners.

Heel vrij vertaald betekent dit dat gemeente en inwoners via samenwerking en/of co-creatie, samen het huidige voorzieningenniveau overeind houden of zo mogelijk nog verbeteren. Het gaat hierbij uitdrukkelijk om de inhoudelijke kwaliteit van het lokale voorzieningenniveau en niet om de kwantiteit.

Specifiek voor het (primair) onderwijs zijn in het onderdeel “*Een leven lang leren*” van het programma nog de volgende zaken opgenomen:

- De gemeente is verantwoordelijk voor passende onderwijshuisvesting. De komende jaren zal het leerlingenaanbod afnemen. Dit heeft gevolgen voor het aantal benodigde scholen en mogelijk ook voor het onderwijsaanbod;
- De school speelt een belangrijke rol in de vroeg-signalering van problemen bij kinderen. Hoe vroeger problemen worden opgepakt, des te groter de kans is dat interventies succesvol verlopen. Daarom is nauwe samenwerking met schoolmaatschappelijk werk van groot belang;
- Met de nieuwbouw van het Almende College (VMBO-onderwijs) beschikken we over toekomstbestendig voortgezet onderwijs in onze gemeente;
- We zorgen voor passende onderwijshuisvesting en bewaken dat er een breed onderwijsaanbod beschikbaar is;
- We versterken de verbinding tussen Onderwijs en Sociaal Domein door intensivering van de samenwerking tussen de gemeente en schoolmaatschappelijk werk;
- In de dorpskernen Etten, Silvolde en Gendringen worden door de schoolbesturen stappen gezet om tot besluitvorming over onderwijshuisvesting te komen;
- We streven naar het handhaven van een basisschool in elke kern;
- We realiseren nieuwbouw voor het voortgezet onderwijs (Almende College VMBO);
- We realiseren in Gendringen passende huisvesting voor het basisonderwijs;
- We onderzoeken (en realiseren) in Silvolde toekomst bestendig onderwijs, dat aansluit bij het onderzoek doorlopende leerlijn 0 - 18 jaar;
- De uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek (Etten 2025) vormt de basis voor de verdere verkenning naar de mogelijkheden voor huisvesting van het basisonderwijs in Etten;
- Er vindt structureel overleg plaats tussen scholen en gemeenten in het kader van de vroeg signalering van kinderen met zorg- en ondersteuningsvragen;
- We zoeken een herbestemming voor leegstaande scholen;
- We ondersteunen initiatieven voor het onderwijs in de Duitse taal en initiatieven zoals de Zomerschool.

Hiernaast is in het onderdeel “*Over onze grenzen heen kijken*” nog aangegeven, dat

- Om onze ambities te realiseren een proactieve en duurzame samenwerking tussen het onderwijs, bedrijfsleven, (culturele) instellingen en overheid van essentieel belang is.

Naast deze in dit geval specifiek voor het onderwijsterrein relevante uitgangspunten van het Coalitieprogramma 2018 - 2022, zijn er ook een aantal algemeen bestuurlijke principes in opgenomen op basis waarvan wij in overleg met en zo mogelijk ook op initiatief vanuit de (lokale) samenleving aan de slag willen:

- *Denken in mogelijkheden*

We denken en doen vanuit het maatschappelijk belang, waarmee we streven naar een inclusieve samenleving. De relatie van de gemeente met haar inwoners verandert, dus wij veranderen mee. Zowel bij de uitvoering als bij het maken van beleid, stellen we ons vooraf de vraag welke rol de gemeente Oude IJsselstreek kan en wil innemen. Hoe kunnen wij als gemeente het best inspelen op wat onze inwoners belangrijk vinden. Wat verwachten wij van hen en wat kunnen zij van ons verwachten. Wat laten wij aan de samenleving over en wat trekken wij naar ons toe? Wij werken daarbij in het besef dat we staan voor het algemeen belang.

Om goed in te spelen op de vragen en wensen van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties, is het noodzakelijk dat we allemaal de ruimte nemen om in mogelijkheden te denken. Dat we naar oplossingen toewerken met zoveel mogelijk acceptatie (lees ‘draagvlak’). Onze basishouding is dat we een initiatief of een vraag mogelijk willen maken (‘ja mits’). Maar misschien op net even een andere wijze dan de inwoner (of wij zelf) in eerste instantie

dachten. Dit brengt ook met zich mee dat het wel eens anders kan lopen dan gedacht, of dat we het achteraf anders hadden willen doen. We accepteren dat dit gebeurt en leren hiervan. We werken van buiten naar binnen, vanuit het maatschappelijk belang. Dit vraagt om een andere houding van de politiek, het college en de ambtelijke organisatie, maar stelt ook andere eisen aan onze dienstverlening op het gebied van communicatie, participatie en besluitvorming. Inwonersparticipatie en overheidsparticipatie zijn twee voorbeelden van het werken van buiten naar binnen.

- Bij inwoner- en overheidsparticipatie is het de gemeente die uitnodigt om mee te denken of te werken. Steeds is het de vraag hoe hoog de mate van participatie is. Immers advies inwinnen is iets anders dan samen co-creëren. De verwachtingen moeten we dus continu goed blijven managen.
- Bij overheidsparticipatie nemen de inwoners het voortouw, de gemeente zit meer in de faciliterende rol. Wij participeren dus in het initiatief van anderen. De zelfredzaamheid en eigen regie geven we zo maximaal de ruimte.

Kortom, onderwijs(huisvesting) is een dynamisch werkveld en er ligt voor de gezamenlijke partners een mooie maatschappelijke uitdaging om toekomstbestendig onderwijs te organiseren.

2.2. Uitgangssituatie onderwijsveld PO

De gemeente Oude IJsselstreek heeft 18 onderwijsorganisaties voor basisonderwijs, die zijn gevestigd in 20 schoolgebouwen. 18 scholen zijn gehuisvest op unilocatie en 2 scholen zijn georganiseerd als Hoofdvestiging/Nevenvestiging: Hoofdvestiging Op Koers Varsseveld heeft een Nevenvestiging in Sinderen en Hoofdvestiging Meeander Varsseveld heeft een Nevenvestiging in Heelweg. Door het landelijke en uitgestrekte karakter van de gemeente, zijn de scholen verspreid over de gemeente in diverse kernen gevestigd en de omvang varieert van (zeer) klein tot middelgroot. Een overzicht van de spreiding van de PO-scholen over de kernen van de gemeente is bijgevoegd als bijlage 2.

2.3. Stichtings- en opheffingsnorm PO

Eenmaal per 5 jaren stelt de Minister van OCW de normen vast voor de stichting en opheffing van basisscholen. De huidige normen zijn vastgesteld voor de periode 1 augustus 2018 tot 1 augustus 2023.

De *stichtingsnorm* voor de gemeente Oude IJsselstreek is vastgesteld op 200 leerlingen, die binnen 5 jaren nadat een nieuwe school is gesticht, moeten zij ingeschreven aan de school.

Mede gerelateerd aan het teruglopende aantal leerlingen (zie ook het vervolg van dit IHP 2019) wordt er vanuit gegaan dat er in de komende jaren geen verzoek wordt ingediend om een nieuwe basisschool (als instituut) te stichten.

De *opheffingsnorm* voor de gemeente Oude IJsselstreek is vastgesteld op 68 leerlingen per school. Indien een basisschool op drie achtereenvolgende jaarlijkse teldata onder deze norm blijft, wordt de bekostiging gestopt door de Minister van OCW, tenzij de school gebruik kan maken van één van de wettelijke uitzonderingsbepalingen om al dan niet zelfstandig te blijven voortbestaan als onderwijsorganisatie. Een van de opties hier is de constructie van Hoofd- en Nevenvestiging (Op Koers en Meeander).

Op de teldatum 1 oktober 2018 zitten er 6 basisscholen onder de opheffingsnorm van 68 leerlingen en 2 scholen nagenoeg op de norm.

School	aantal leerl. 1 okt. 2018	instandhouding
Onder de opheffingsnorm:		
Accent		
Knienenbult Westendorp	58	systematiek gemiddelde schoolgrootte
Essentius		
Walburgis Netterden	49	systematiek gemiddelde schoolgrootte
Pius X Varsselder	63	systematiek gemiddelde schoolgrootte
Reflexis		
Leemvoort Westendorp	36	systematiek gemiddelde schoolgrootte

Drie Linden Silvolde	38	systematiek gemiddelde schoolgrootte Nevenvestiging van Hoofdvestiging Op Koers Varsseveld
Op Koers Sinderen	49	

Nagenoeg op de opheffingsnorm:

Accent

Meeander Heelweg	70	Nevenvestiging van Hoofdvestiging Meeander Varsseveld
------------------	----	--

Essentius

Borckeshof Breedenbroek	73	Vooralsnog zelfstandige school
-------------------------	----	--------------------------------

2.4. Leerlingenaantallen en ruimtebehoefte op schoolniveau

Relevant criterium bij de invulling van de gemeentelijke zorgplicht onderwijshuisvesting is het aantal leerlingen. Voor een tijdelijke voorziening dient de ruimtebehoefte via een leerlingenprognose voor minimaal 4 jaren te worden aangetoond en voor een permanente voorziening voor minimaal 15 jaren. In het voorjaar van 2018 heeft MOOZ de regionale leerlingenprognose PO 2018 opgesteld/geactualiseerd voor de planperiode 2018 - 2032. Het lokale onderwijsveld heeft aangegeven in te stemmen met de lijn vanuit de prognose en dat macro wordt uitgegaan van variant IV van de prognose. Deze variant is gehanteerd als basis voor de toekomstige berekeningen van de ruimtebehoefte van de diverse PO-scholen.

2.5. Koppeling ruimtebehoefte aan beschikbare capaciteit

Via een standaardformule vanuit de Verordening OHV wordt het geprognosticeerde aantal leerlingen (Variant IV) omgerekend in m2 bvo (bruto vloer oppervlakte) ruimtebehoefte op schoolniveau. Vervolgens wordt deze ruimtebehoefte op schoolniveau gekoppeld aan de vastgestelde capaciteit van het schoolgebouw. De drempel voor de toekenning van aanvullende ruimtebehoefte PO is 40 m2 bruto vloer oppervlakte (bvo) voor tijdelijke en 55 m2 bvo voor permanente voorzieningen. In [bijlage 3](#) zijn de overzichten ruimtebehoefte en capaciteit op school- en (mogelijk) samenwerkingsniveau opgenomen.

2.6. Macro-overzicht leerlingenaantallen PO

Vanuit de leerlingenprognose van MOOZ 2018, worden de volgende aantallen leerlingen voor de scholen in de gemeente Oude IJsselstreek geprognosticeerd voor de periode 2019 tot en met 2032 (de eindfase van de planperiode). Een belangrijke variabele van deze prognoses zijn de door de gemeente Oude IJsselstreek aangeleverde woningbouwcijfers voor de komende 10 jaren.

Jaar	werkelijk 2018	prognose MOOZ 2018/variant IV							
		2018	2020	2022	2024	2026	2028	2030	2032
Leerlingen PO	3.011	3.044	2.825	2.683	2.581	2.506	2.492	2.509	2.486

Conclusies

- o vanuit het werkelijk aantal leerlingen van rond de 3.000 in 2018 zal de krimp de komende 8 jaren structureel doorzetten en daarna vanaf 2026 ongeveer stabiliseren tot rond de 2.500 tot het eind van de planperiode in 2032;
- o dit betekent dat de krimp de komende 8 jaren nog onverminderd voortzet met een verdere daling over de periode 2018 - 2026 van rond de 17%.

De 5 lokale schoolbesturen PO hebben aangegeven in te stemmen met de geconstateerde trend in de leerlingenprognose 2018.

Verder is afgesproken dat de prognoses als maximum variant worden gehanteerd bij toekomstig onderwijshuisvestingsbeleid en dit IHP, omdat niet duidelijk is in hoeverre de totale woningbouwambitie van de gemeente voor de komende 10 jaren ook werkelijk kan worden gerealiseerd.

De 5 schoolbesturen PO hebben ingestemd met de leerlingenprognose MOOZ/variant IV van 2018.

2.7. Krimp en onderwijskwaliteit

De PO-Raad heeft op haar site aangegeven dat kwaliteit van onderwijs in krimpende regio's een belangrijk thema is.

"Een krimpende school is een complexe omgeving. Leerkrachten geven les aan combinatieklassen met leerlingen van verschillende niveaus. Dat vraagt veel van het aanpassingsvermogen van de leerkracht en de werkdruk wordt hoog. Daardoor komt de kwaliteit onder druk te staan.

De PO-Raad vindt dat de kwaliteit van het onderwijs op de school bij de aanpak van krimp het uitgangspunt moet zijn en niet welk leerlingenaantal het juiste is. **Belangrijke vraag daarbij is of de school in staat is om kwalitatief onderwijs te realiseren binnen de beschikbare middelen en formatie.**

Om de problemen rond de krimp het hoofd te bieden, kunnen schoolbesturen in de regio met elkaar samenwerken.

Een van de manieren om samen te werken om de krimp het hoofd te bieden is het samenvoegen van verschillende scholen tot een samenwerkingschool. Dat is een school die het resultaat is van een samengaan van scholen van verschillende grondslagen zoals een openbare en een bijzondere school".

Hoewel samenwerking/fusie op schoolniveau een autonome verantwoordelijkheid is van de schoolbesturen, stemmen wij volledig in met het standpunt van de PO-Raad dat de onderwijskundige kwaliteit (en niet een min of meer willekeurig bepaalde opheffingsnorm voor een gemeente) binnen de reguliere personele en exploitatievergoedingen uitgangspunt moet zijn bij de aanpak van krimp.

2.8. Ontwikkelingen vanaf IHP Onderwijs 2010

Vanaf de vaststelling van het IHP Onderwijs 2010 is het fenomeen leerlingenkrimp blijvend onderwerp van onze gesprekken met de schoolbesturen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de levensvatbaarheid van de scholen op de middellange termijn, waarbij de aspecten kwaliteit, bereikbaarheid en kleinschaligheid een rol spelen.

Omdat de leerlingenkrimp niet alleen in Oude IJsselstreek speelt, maar voor de gehele Achterhoek van toepassing is, is in 2013 onder regie van de Achterhoek Agenda 2020, een regionaal procesbegeleider krimp Achterhoek aangesteld.

Groeidocument aanpak krimp

In het Groeidocument aanpak demografische krimp in het primair onderwijs van de gemeente Oude IJsselstreek van 23 april 2013 wordt door de Procesbegeleider o.a. het volgende aangegeven:

"De gevolgen van deze krimp zijn niet alleen voelbaar in het onderwijs, ook welzijnsinstellingen (denk aan voor- en naschoolse opvang en de verenigingen in sport en cultuur) zullen met de gevolgen worden geconfronteerd. Gekoppeld aan het doorvoeren van door de Rijksoverheid opgelegde bezuinigingen aan gemeenten zullen de gevolgen van deze krimp zichtbaar worden in de leefbaarheid van de dorpen en kernen, de werkgelegenheid, de gebouwsituatie en de bereikbaarheid van de verschillende voorzieningen. De exploitatie van deze voorzieningen komt onder grote druk te staan en de gevolgen voor de financiële huishouding voor de besturen en de gemeente zullen ingrijpend zijn.

Onderwijsinhoudelijk zullen leerkrachten geconfronteerd worden met situaties waarmee men tot nu toe geen ervaring heeft opgedaan. Een voorbeeld daarvan is het werken in een 'drie' combinatieklas, waarvan uit onderzoek blijkt dat de kwaliteit van de opbrengsten van het onderwijs dat wordt gegeven onder druk komt te staan. Daarnaast neemt op kleine scholen de werkdruk onevenredig toe."

In het Groeidocument wordt verder over Visie het volgende aangegeven:

"Visie

De gemeente Oude IJsselstreek heeft in 2013, in het licht van de demografische krimp en in samenspraak met de besturen van het Primair- en Voortgezet Onderwijs, de volgende uitgangspunten geformuleerd (visie):

2. Krimp is een feit. Het opvangen van de gevolgen van de krimp moet worden gerealiseerd middels een integrale aanpak (met de andere maatschappelijke partners), waarbij de aanpak per kern kan verschillen. Bij de aanpak van de krimp richt men zich in eerste instantie op de leeftijdsgroep van 0 tot 12 jaar, omdat in die leeftijdsgroep de krimp zich al nadrukkelijk manifesteert. Daar waar zich mogelijkheden voordoen om die leeftijdsgrens verantwoord op te rekken, zal dat worden onderzocht. Deze visie moet door zowel de gemeente als de maatschappelijke partners worden doorvertaald in de benodigde beleidswijzigingen en -plannen voor de langere termijn. Onderwijs en verenigingen die actief zijn in de sport en cultuur zullen samen moeten werken aan duurzame oplossingen;
3. Kwaliteit van onderwijs gaat boven de aanwezigheid van een school in iedere kern;
4. Kwaliteit gaat boven denominatie;
5. Daar waar mogelijk en verantwoord wordt basale diversiteit en pluriformiteit nagestreefd.

Effecten van de geformuleerde visie

Vanuit deze visie moeten de volgende effecten worden nagestreefd:

- Het voor korte of lange termijn waarborgen van de bereikbaarheid van onderwijs en andere functionaliteiten voor alle burgers in de gemeente Oude IJsselstreek;
- Gerichte (financiële) investeringen vanuit integrale beleidsbenadering in plaats van doelgroepenbeleid;
- Middelen die ten gevolge van de te verwachten herschikking van scholen vrijvallen, blijven beschikbaar voor kwaliteit verbeterende maatregelen voor de huisvesting op middellange termijn;
- Bij het realiseren van toekomstige onderwijsvoorziening wordt standaard de aanvullende mogelijkheid onderzocht voor de 0 tot 4 jarigen.

Veiligheid en bereikbaarheid

Bij de uitwerking van de visie en de beoogde effecten daarvan moet specifiek aandacht worden gegeven aan de veiligheid van de schoolroutes die kinderen en ouders moeten afleggen om de meest nabij gelegen school te bereiken. Een straal van 3 kilometer rond de school wordt gehanteerd als voldoende bereikbaar voor ouders en kinderen. Nog nadrukkelijker moet deze

schoolroute beoordeeld worden op kind veiligheid. Indien het noodzakelijk is om voor het realiseren van een veilige schoolroute de provincie er bij te betrekken, trekken gemeente en schoolbesturen gezamenlijk op.”

Vlekkenplan

De visie is uitgewerkt in een vlekkenplan, waarin op kernniveau aan de hand van de meest recente prognoses en de beschikbare huisvestingsgegevens de visie is gekoppeld aan de toekomstbestendigheid van de scholen in de gemeente, uitmondend in een beoordeling op schoolniveau.

Dit vlekkenplan heeft niet geresulteerd in concrete besluitvorming op lokaal niveau.

LEA 2015 (Lokaal Educatief Agenda)

In 2015 is de doorontwikkeling/uitwerking van de visievorming Aanpak Krimp op advies van het LEA weer opgepakt.

Een werkgroep is ingesteld met de volgende taakopdracht:

- Verkenning/duiding van rollen en verantwoordelijkheden van netwerkpartners (gemeente, scholen, kinderopvang);
- Overzicht (onderwijs) ontwikkelingen en (financiële) positie Oude IJsselstreek;
- Visie op de toekomst.

Als relevante ontwikkeling is o.a. aangegeven dat de daling van het aantal kinderen een stevige impact heeft op kinderopvang en (basis)scholen. Er is minder aanbod nodig, groepen in de kinderopvang zullen wellicht sluiten. Aansluitend zullen er ook minder groepen in het basisonderwijs zijn, met leegstand of sluiting van scholen tot gevolg. Gebaseerd op deze leerlingendaling zullen schoolbesturen ook te maken krijgen met dalende lumpsum inkomsten voor de organisatie. Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van onderwijs, omdat relatief gezien meer gelden besteed worden aan beheer in plaats van aan onderwijs. Elke organisatie gaat daar op zijn eigen wijze mee om.

Hiernaast is aangegeven dat de nieuwe leerlingenprognoses nog iets verder achterblijven bij de eerder gepresenteerde leerlingenprognoses. Voor de kleine(re) scholen verandert en niet zo veel, maar met name de grote(re) scholen leveren nog sterker in op leerlingenaantal. Op basis van de gemiddelde schoolgrootte dient de vraag zich aan of scholen niet zullen moeten fuseren/sluiten.

Uitgangspunt hierbij is dat de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van onderwijs en de instandhouding van scholen: wel of niet overgaan tot sluiting/fusie van een school is een (autonome) bevoegdheid van het schoolbestuur.

Voor de uitwerking van de taakopdracht is de volgende visie op de toekomst geformuleerd:

- “Alle kinderen hebben recht op goed onderwijs. Dalende leerlingenaantallen betekent dat er meer aandacht nodig is voor de kwaliteit en de kosten van de betreffende scholen. Op termijn is dat onhoudbaar. Wij zoeken naar oplossingen in het verminderen van de m2. Soms kan dat sluiting van een school zijn en soms het verminderen van m2 per school. Ook met minder scholen is de keuzevrijheid voor ouders en leerlingen in NL te garanderen. Op redelijke afstand moeten ouders en leerlingen ten minste uit een openbare en een bijzondere school kunnen kiezen.”

Prioriteit bij de uitwerking van de Taakopdracht lag bij Gendringen, Silvolde en Westendorp.

De afgelopen periode zijn deze prioriteiten verder uitgewerkt en afgerond, waardoor de uitkomsten nu de basis vormen van het IHP Onderwijs 2019. Om het beeld van het IHP compleet te krijgen, is het volledige PO in het IHP 2019 opnieuw in kaart gebracht en wordt perspectief geboden.

De Tussenrapportage van dit proces van 11 mei 2017 (Raadsinformatiememo Primair Onderwijs) is als bijlage 4 bijgevoegd.

Hoofdpijnen uit deze Raadsinformatiememo:

- “Voor de kleine(re) verandert er niet zo veel, maar met name de grote(re) scholen leveren nog sterker in op het leerlingenaantal. Op basis van de gemiddelde schoolgrootte dient de vraag zich aan of scholen zullen moeten fuseren/sluiten;
- In algemene zin is het verstandig om via het LEA-overleg (Lokaal Educatieve Agenda) bespreekbaar te maken om de scholen in onze gemeente te schouwen. Om de staat van onderhoud in beeld te brengen, maar ook om een oordeel te kunnen geven op de mogelijkheden van het geven van hedendaags onderwijs in de beschikbare gebouwen. Dit helpt bij de gesprekken tussen gemeente en schoolbesturen over de toekomst en bijbehorende verantwoordelijkheden;
- In het verlengde daarvan is het goed om te constateren dat op een aantal plekken in onze gemeente een brede school/integraal kindcentrum is gerealiseerd, waar kinderen van 0-12 jaar terecht kunnen. Op basis van demografische ontwikkelingen en spreiding is het onhaalbaar om vergelijkbare voorzieningen te creëren in alle kernen. Deze brede maatschappelijke voorzieningen zijn op basis van draagvlak en draagkracht toch voorbehouden

aan de grote(re) kernen in onze gemeente. Indien binnen overbrugbare afstand een dergelijke voorziening beschikbaar is voor ouders die daar bewust voor willen kiezen, zal Oude IJsselstreek geen vergelijkbare voorzieningen creëren, die leiden tot mogelijke concurrentie.”

2.9. Parallele ontwikkeling

Ongeveer gelijktijdig met deze ontwikkelingen hebben de schoolbesturen PO de mogelijkheden van verdere bestuurlijke samenwerking/fusie onderzocht om meer slagkracht te realiseren om beter te kunnen inspelen op (krimp)ontwikkelingen in de regio. Mede door ontwikkelingen op landelijk terrein zoals de fusietoets door de Minister van OCenW is er regionaal uiteindelijk slechts 1 samenwerking/fusie gerealiseerd tussen Reflexis en Lima in de Paraat Scholen Groep.

2.10. Verduurzaming

In het Coalitieprogramma 2018-2022 “Met lef samen bouwen aan onze toekomst” is duurzaamheid een belangrijk thema:

“Op grond van internationale afspraken en klimaatdoelen, moet Nederland in 2050 nagenoeg energieneutraal zijn. Voor onze regio is het akkoord van Groenlo gesloten. Dit akkoord bevat de doelstelling om energieneutraal te zijn in 2030. Om deze doelstelling te realiseren is een forse inzet op verduurzaming noodzakelijk, zodat we ook aan toekomstige generaties een leefbare wereld doorgeven en een schone en groene gemeente blijven”.

Bij de inputgesprekken voor het IHP Onderwijs 2019 hebben de 5 onderwijsorganisaties PO aangegeven dat duurzaamheid zeker een belangrijk thema is voor dit IHP, maar niet of amper de middelen en capaciteit/deskundigheid te hebben om dit thema verantwoord te kunnen oppakken.

Belangrijk principe bij verduurzaming is de terugverdientijd.

Wij gaan er vanuit dat zodra duidelijk is dat onderwijsgebouwen nog minimaal een periode van 10/15 jaar zullen worden gehandhaafd, alle duurzaamheidsinvesteringen die binnen 10 jaren zijn terugverdiend (laaghangend fruit), ook meteen en voor rekening en risico van de schoolbesturen worden uitgevoerd.

Bij de uitwerking van dit plan wordt het aspect verduurzaming verder meegenomen en meer geconcretiseerd.

Vanuit algemeen maatschappelijk perspectief willen wij het vliegwiel van verduurzaming ook op onderwijsterrein (nog meer) in beweging krijgen. Bij het onderdeel ambitie in dit IHP is een concreet voorstel opgenomen om het aspect duurzaamheid ook voor de onderwijsgebouwen samen met de schoolbesturen op te pakken.

2.11. Trends en ontwikkelingen

Naast de wettelijke invulling van de gemeentelijke zorgplicht onderwijshuisvesting, signaleren we in de markt een aantal trends en ontwikkelingen, die allemaal (uiteindelijk) gevolgen (kunnen) hebben voor de huisvesting/facilitering van de (onderwijs)gebouwen.

In onze optiek zijn de belangrijkste trends:

- Passend onderwijs en decentralisatie jeugdzorg;
- Integraal Kind Centrum (IKC);
- Advies Taskforce samenwerking onderwijs en kinderopvang 2017;
- Risico's rijksbekostiging.

Een uitwerking van deze trends en ontwikkelingen is opgenomen als bijlage 5.

Hoofdstuk 3. Gemeentelijke uitgangspunten onderwijshuisvesting

3.1. Normvergoedingen

Vanuit de Verordening OHV hanteert ook de gemeente Oude IJsselstreek in eerste instantie de systematiek van normbedragen voor het vaststellen van de noodzakelijke budgetten voor o.a. nieuwbouw- en uitbreiding van schoolgebouwen en voorzieningen bewegingsonderwijs (excl. grondkosten). Deze normbedragen worden jaarlijks op advies van de VNG geïndexeerd.

In de onderliggende wetgeving (WPO en WVO) is vastgelegd dat het *bekostigingsniveau*

“zodanig wordt vastgesteld dat redelijkerwijs kan worden voorzien in de huisvesting van de scholen PO en VO op het grondgebied van de gemeente”.

In toenemende mate hebben gemeenten en schoolbesturen de afgelopen jaren geconstateerd dat deze normbudgetten fors te laag zijn om duurzame en toekomstbestendige bouwkundige kwaliteit te kunnen realiseren. Een toenemend aantal gemeenten heeft de afgelopen jaren de eigen normbudgetten al aangepast aan de marktontwikkelingen door een ophoging van gemiddeld rond de 25%, met uitschieters naar 50%!

Eind maart 2018 heeft de VNG alle gemeenten geadviseerd de normbedragen 2018 vanaf het uitvoeringsjaar 2019 te verhogen met 40% om enerzijds in te spelen op de aanpassing aan het geactualiseerde Bouwbesluit en de gestegen bouwkosten en anderzijds in te spelen op nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid.

In deze nieuwe normering 2019 is overigens nog niet een verdere aanmerkelijke ophoging (ingeschat op rond 20%) als gevolg van de verplichtingen van BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen) vanaf 2020 verwerkt. Hiernaast gaat de VNG verder onderzoeken in hoeverre er in de komende jaren nog extra geld nodig is om de klimaatdoelstellingen te halen.

Voor een doorsnee basisschool met 200 leerlingen en een ruimtebehoefte van 1.206 m² bvo, betekent dit concreet het volgende bij (vervangende) nieuwbouw.

Normering	totaal budget	budget per m ² bvo	opmerking
Regulier 2017	1.568.471	1.301	
Regulier 2018	1.702.546	1.412	
Regulier 2019	2.542.011	2.108	incl. eenmalige ophoging 40%
Nieuw 2020 BENG (2019 + 20 %)	3.050.413	2.529	excl. reguliere index 2020

Gerelateerd aan de huidige dynamiek in de bouw-/aannemingssector zal echter duidelijk zijn, dat deze norm van € 2.529,00 per m², na aanbesteding mogelijk toch te ambitieus zal zijn en mogelijk opwaarts moet worden bijgesteld. Bij elke verdere planontwikkeling zal dit aspect strak worden gemonitord.

Uiteindelijk zal de raad het definitieve budget beschikbaar stellen na de aanbesteding, waarbij ook van de schoolbesturen de nodige cofinanciering wordt verwacht.

Voor de vaststelling van de omvang van de bij de voorziening behorende (bouw)budgetten, wordt uitgegaan van marktprijzen. De bij de Verordening behorende bijlage met normbedragen wordt hierbij als referentiepunt gehanteerd. De jaarlijkse indexering (en zo nodig eenmalige aanvullende ophoging door o.a. marktwerking en/of nieuwe eisen), wordt daarbij meegenomen.

3.2. Gemeentelijke verantwoordelijkheid capaciteit onderwijshuisvesting PO

Vanaf 1 januari 2015 is ook het PO -na het VO in 2005- integraal verantwoordelijk voor het gehele onderhoud en aanpassing van de schoolgebouwen.

Vanaf 1 januari 2015 zijn gemeenten alleen nog verantwoordelijk voor uitbreiding en (vervangende) nieuwbouw van scholen. De verantwoordelijkheid voor renovatie (het grijze gebied tussen groot onderhoud, levensduurverlenging en vervangende nieuwbouw) is zoals eerder aangegeven in dit IHP, niet belegd; inhoudelijk verwijzen wij u hier verder naar het betreffende onderdeel van dit IHP en bijlage 1.

Vanaf 1 januari 2015 is de gemeente vanuit de wettelijke zorgplicht PO alleen nog verantwoordelijk voor uitbreiding en (vervangende) nieuwbouw van schoolgebouwen.

3.3. Budget onderwijshuisvesting

Op basis van de nodige criteria ontvangt de gemeente jaarlijks in de algemene uitkering in het Gemeentefonds o.a. een normbudget voor onderwijs. Dit budget is niet geormerkt voor onderwijs(huisvesting) en wordt door de gemeente ingezet als algemeen dekkingsmiddel om het totale gemeentelijke beleid te bekostigen.

Afhankelijk van nut en noodzaak -en in overleg met het onderwijsveld- worden voorzieningen onderwijshuisvesting op de investeringslijst opgenomen, inclusief budget om de voorziening op een verantwoorde manier te kunnen realiseren. Voor de vaststelling van de omvang van de bij de voorziening behorende (bouw)budgetten, wordt uitgegaan van marktprijzen. De bij de Verordening OHV behorende bijlage met normbedragen wordt hierbij als referentiepunt gehanteerd.

3.4. Schakelklas

Gebaseerd op de Nota Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden beleid (GOAB) gemeente Oude IJsselstreek 2019-2022, wordt in 3 kernen van de gemeente Oude IJsselstreek de schakelklas georganiseerd:

- Silvolde: locatie Plakkenberg;
- Terborg: locatie Dynamiek;
- Ulft: locatie Mariaschool.

De schakelklassen worden -naast het reguliere onderwijs- beperkt aangeboden (tweemaal 2 uren per week). De personele kosten zijn voor rekening van de gemeente. De zeer beperkte kosten voor de materiele instandhouding zijn voor rekening van de schoolbesturen waar de schakelklas in leegstaande capaciteit wordt georganiseerd.

Omdat de schakelklas is gehuisvest in leegstaande onderwijscapaciteit, heeft de schakelklas in eerste instantie geen gevolgen voor de huisvesting voor de 3 scholen waar het aanbod is georganiseerd. Alleen indien de leegstand noodzakelijk is voor reguliere (en onder de gemeentelijke zorgplicht vallende) onderwijsactiviteiten kan het zijn dat een schakelklas in andere doelgroep-nabije leegstaande onderwijscapaciteit moet worden georganiseerd.

Indien noodzakelijk zullen we dit tijdig met onze partners overleggen.

3.5. Asbest

Tot 2015 was de gemeente integraal verantwoordelijk voor de kosten van saneren van asbest in schoolgebouwen. In 2015 is dit standpunt door de Raad van State genuanceerd:

- Indien asbest in schoolgebouwen wordt aangetroffen en vanuit gezondheids/veiligheidsafweging acuut moet worden gesaneerd, zijn deze kosten voor rekening van de gemeente;
- Indien het aangetroffen asbest vanuit gezondheids/veiligheidsafweging niet acuut moet worden gesaneerd, maar als onderdeel van het regulier onderhoud kan worden meegenomen, zijn deze kosten voor rekening van het schoolbestuur: planbaar onderhoud.

Bij sanering van asbest in schoolgebouwen hanteert de gemeente Oude IJsselstreek het standpunt van de Raad van State uit 2015.

3.6. Aanpassing

De schoolbesturen zijn integraal verantwoordelijk voor de aanpassing van schoolgebouwen. Voor de bekostiging van deze voorziening ontvangt het schoolbestuur jaarlijks een normbudget vanuit OCW. Bij dit onderdeel kan o.a. worden gedacht aan een bouwkundige aanpassing van het schoolgebouw om onderwijskundige vernieuwingen te faciliteren of aan het verbeteren van de luchtkwaliteit in het gebouw.

De kosten van aanpassing van de schoolgebouwen zijn voor rekening van de schoolbesturen.

3.7. Doordecentralisatie

WPO en WVO bieden gemeente en schoolbesturen de mogelijkheid om de zorgplicht onderwijshuisvesting vanuit de gemeente over te hevelen/door te decentraliseren naar één of meerdere schoolbesturen. Hiermee stelt de gemeente schoolbesturen in staat om zelfstandig zorg te dragen voor adequate huisvesting van de onder deze besturen vallende scholen. Dit gebeurt door het beschikbaar stellen van een jaarlijkse vergoeding vanuit de gemeente aan de schoolbesturen om deze nieuwe verantwoordelijkheid ook verantwoord te kunnen uitvoeren.

Omdat schoolbesturen doorgaans in meerdere gemeenten schoolgebouwen beheren, is het relevant voor de schoolbesturen afspraken te maken over doordecentralisatie met alle gemeenten waar zij scholen hebben.

In de afgelopen jaren is in LEA-verband globaal gesproken met de schoolbesturen over het al dan niet doordecentraliseren van de zorgplicht onderwijshuisvesting naar (delen van) het onderwijsveld.

Vanuit gemeentelijke optiek is in 2017 geconcludeerd dat doordecentralisatie niet wenselijk is om de volgende redenen:

- o Gemeente maakt bredere (maatschappelijke) afwegingen dan een individueel schoolbestuur;
- o Cherry picking: indien niet met alle schoolbesturen afspraken kunnen worden gemaakt, bestaat het risico dat de gemeente met de “slechte risico’s” blijft zitten en per saldo duurder uit is;
- o Gedeeltelijke doordecentralisatie kan leiden tot een ongelijke uitgangssituatie tussen de schoolbesturen: eigen keuzemogelijkheid versus blijvende afhankelijkheid van de gemeente;
- o Integrale beleidsafweging binnen de gemeente wordt gecompliceerder, zeker in een regionale krimpmarkt, waar gemeentelijke/regionale belangen niet altijd parallel zullen lopen met schoolbestuurlijke belangen; de gemeente staat voor het algemeen belang, met aspecten die voor schoolbesturen irrelevant (kunnen) zijn;
- o Ook bij doordecentralisatie blijft de wettelijke zorgplicht onderwijshuisvesting bij de gemeente liggen: er kunnen situaties ontstaan dat een schoolbestuur de zorg voor de gebouwen verwaarloost en de financiën voor de huisvesting anders inzet. Door de wettelijke zorgplicht blijft dit financiële risico uiteindelijk bij de gemeente liggen.

Dit gemeentelijke standpunt is gecommuniceerd naar het onderwijsveld; aangegeven is dat het onderwijsveld of individuele schoolbesturen hier zo nodig op zullen terugkomen.

Bij de inputgesprekken voor het IHP Onderwijs hebben enkele onderwijsorganisaties PO aangegeven graag verder met de gemeente(n) de eventuele (on)mogelijkheden van doordecentralisatie te willen verkennen.

Eventuele concrete initiatieven vanuit het onderwijsveld om lokaal of regionaal het gesprek over doordecentralisatie opnieuw op te pakken worden afgewacht.

3.8. Bewegingsonderwijs

Vanuit de wettelijke zorgplicht onderwijshuisvesting is de gemeente ook verantwoordelijk voor het faciliteren van het bewegingsonderwijs in PO en VO.

Dit aspect van de onderwijshuisvesting is summier verder uitgewerkt in [bijlage 6](#).

Uitwerkingsopdracht

De focus van dit IHP ligt bij het PO en is de reden dat het gymnastiekonderwijs niet verder is uitgewerkt dan in deze bijlage.

Mede omdat door de voortgaande terugloop van het aantal leerlingen PO en VO op termijn ook de vraag naar gymcapaciteit zal dalen, wordt als uitwerkingsopdracht van dit IHP geadviseerd om in 2020 -en in overleg met het onderwijsveld PO en VO- onder regie van de gemeente te onderzoeken in hoeverre behoefte en capaciteit aan gymnastiekonderwijs op lokaal niveau beter kan en moet worden afgestemd. Dit vanuit de doelstelling om binnen redelijke afstand van de PO en VO-organisaties voldoende kwalitatief goede voorzieningen voor bewegingsonderwijs te kunnen blijven bieden, die ook nog verantwoord zijn te exploitanten.

Hoofdstuk 4. Ambitie en uitgangspunten

Met de vaststelling van dit IHP willen wij onderstaande ambities en uitgangspunten vastleggen en uitspreken naar onze partners en via het groeimodel vanaf begin 2019 samen verder uitwerken en concretiseren.

4.1. Adequate huisvesting: uitbreiding en (vervangende) nieuwbouw/harmonicamodel

Vanuit de wettelijke zorgplicht onderwijshuisvesting en nader ingekleurd in de Verordening OHV, is de gemeente Oude IJsselstreek verplicht te zorgen voor toereikende huisvestingscapaciteit voor alle scholen op het grondgebied van de gemeente. Dit is de minimale zorgplicht die de gemeente heeft voor de onderwijshuisvesting.

Hiernaast is de afgelopen periode de beleidslijn ingezet dat bij nieuwe initiatieven de benodigde onderwijscapaciteit zoveel mogelijk op één locatie wordt gerealiseerd, zoals in de (Integrale) Kindcentra Terborg, Ulf en Varsseveld. Dit mede vanuit de achterliggende gedachte dat de gemeente hiermee voor toereikende capaciteit zorgt, maar dat bij verschuiving van leerlingenaantallen de beschikbare ruimtevragen gemakkelijker en efficiënter binnen de beschikbare geclusterde capaciteit kunnen worden ingezet (het zgn. harmonicamodel). Dit voorkomt onnodige dislocaties/noodlokalen en spreiding van leerlingen over de eigen kern en sluit aan bij het bestuurlijke principe dat de maatschappelijke middelen verantwoord moeten worden ingezet.

De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht voor adequate huisvesting van het onderwijs; de gemeente is verantwoordelijk voor uitbreiding en (vervangende) nieuwbouw van de schoolgebouwen.

4.2. Onderhoud en aanpassing: verantwoordelijkheid schoolbesturen

De verantwoordelijkheid voor het onderwijs en de functionaliteit van de schoolgebouwen ligt bij de schoolbesturen. Sinds de overheveling van het buitenonderhoud en aanpassing van de schoolgebouwen naar de schoolbesturen PO per 2015, zijn de schoolbesturen zelf verantwoordelijk voor het adequaat onderhouden en aanpassen van de onder haar beheer staande schoolgebouwen. Onderwijskundig functionele verbeteringen van de bestaande schoolgebouwen vallen onder de categorie aanpassingen en ook hiervoor zijn de schoolbesturen zelf verantwoordelijk; de gemeente zal hierin niet bijdragen.

Onderhoud en aanpassing van de schoolgebouwen is de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen.

4.3. Duurzaamheid

De lokale ambitie verduurzaming is dat we in 2020 50% CO2 willen reduceren en dat we in 2030 energieneutraal willen zijn. Deze ambitie is vastgelegd in de Regionale uitvoeringsagenda duurzame energie Achterhoek 2016. De uitwerking richt zich met name op de aspecten besparen en opwekken; voor beide gaat het hierbij om grote hoeveelheden.

Hoewel het beleid niet in detail is vastgelegd is wel duidelijk dat om deze ambitie te kunnen halen, alle zeilen moeten worden bijgezet om het vliegwieltje van verduurzaming snel in beweging te krijgen en te houden. Concreet betekent dit dat waar we als gemeente invloed hebben, we deze invloed ook moeten inzetten om de ambitie ook zo maximaal mogelijk te kunnen realiseren.

Verduurzaming en zorgplicht onderwijshuisvesting

Voor kwalitatief verantwoord onderwijs is het creëren van een prettig leer-, werk- en leefklimaat op de scholen noodzakelijk, dit naast aandacht voor de technische staat en aspecten rondom gezondheid, gebruiksvriendelijkheid en energiezuinigheid. Voor nieuwe onderwijsgebouwen gaat Oude IJsselstreek in principe uit van energieneutraal bouwen, er vanuit gaand dat dit te bekostigen is vanuit de vanaf 2019 fors opgepluste normbudgetten onderwijs.

Vertaald naar de gemeentelijke zorgplicht onderwijshuisvesting betekent dit, dat we bij (vervangende) nieuwbouw vol inzetten op de realisatie van energie neutrale gebouwen, waarbij wij vanuit het rendementsprincipe van de schoolbesturen/tevens maatschappelijk ondernemer verwachten dat zij onder nader af te spreken randvoorwaarden vanuit eigen middelen gaan mede-investeren/co-financieren in verduurzaming van school- of onderwijs gerelateerde gebouwen.

De ambitie om structureel te gaan verduurzamen kunnen we niet als gemeente of regio Achterhoek alleen realiseren. Zeker voor het realiseren van de lange termijn doelstelling, hebben we onze partners hard nodig. Wij beschouwen het onderwijsveld als één van de belangrijke partners om snel stappen te kunnen maken op het terrein van de verduurzaming.

De verantwoordelijkheid voor het verduurzamen van onderwijsgebouwen ligt vanuit wet- en regelgeving in eerste instantie bij de schoolbesturen. Hoewel de schoolbesturen inmiddels hebben aangegeven ook het aspect duurzaamheid te willen oppakken, constateren wij toch dat aanvullende actie op dit terrein eigenlijk noodzakelijk is om het vliegwiel van verduurzaming in beweging te krijgen. Bij brief van 13 december 2017 heeft de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media in het kader van de verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeente en schoolbestuur rondom verduurzaming nog aangegeven dat -overeenkomstig het gebouwenonderhoud- de schoolbesturen primair aan zet zijn als het gaat om het energiezuiniger maken van gebouwen:

“Bovendien zijn besturen en scholen ook de voornaamste belanghebbenden bij de verduurzaming van gebouwen, niet in de laatste plaats omdat deze investeringen zichzelf op termijn (bijvoorbeeld door de reductie van stookkosten) terugverdienen. Deze kostenbesparingen komen direct ten gunste van de schoolexploitatie. Veel -met name oude- schoolgebouwen hebben nog enkel glas. Bovendien is er veel dakoppervlak dat wel geschikt is voor, maar nog niet is voorzien van zonnepanelen. Op deze terreinen is voor scholen en besturen een grote winst te behalen.”

Gezamenlijk onderzoekstraject

Aansluitend bij een vergelijkbare insteek in andere gemeenten, willen wij in een gezamenlijk traject met de onderwijsorganisaties, via een kleinschalig onderzoek inzicht krijgen in de mogelijkheden, kosten en opbrengsten van verduurzaming van de huidige schoolgebouwen PO en VO.

Per op langere termijn te handhaven gebouw denken wij hierbij aan een soort van energie en/of klimaatscan om in elk geval inzicht te krijgen in de huidige staat van verduurzaming van de diverse schoolgebouwen en de investeringen die per gebouw noodzakelijk zijn om de gebouwen al dan niet gefaseerd en gekoppeld met natuurlijke vervangingsmomenten, naar een hoger (nog te formuleren en mogelijk per gebouw verschillend) verduurzamingspeil te brengen.

Het onderzoek is de lokale nulmeting naar de staat van verduurzaming van de schoolgebouwen PO en VO. Vanuit deze nulmeting kunnen gemeente en schoolbesturen vervolgens samen verdere afspraken maken over de noodzakelijke verduurzamingsmaatregelen per (school)gebouw en over de verdeling van de kosten, waarbij wij overeenkomstig het standpunt van OCW, de primaire verantwoordelijkheid leggen bij het onderwijsveld.

Uitgangspunt bij dit onderzoek

- gemeente en schoolbesturen dragen op 50/50-basis de kosten van het onderzoek;
- deze kostenverdeling van het onderzoek staat volledig los van een mogelijke gemeentelijke bijdrage bij het uitvoeren van concrete verduurzamingsmaatregelen.

Traject

- er wordt een coördinatiegroep van 8 personen samengesteld (2 vanuit gemeente [duurzaamheid en onderwijs], 1 vanuit VO en 1 per schoolbestuur PO) die het onderzoek gaat voorbereiden, coördineren en een eindadvies gaat formuleren op welke manier partijen vanuit dit onderzoek het vliegwiel van de verduurzaming op onderwijsterrein (nog meer) in beweging kunnen krijgen.

Terugverdientijd

Belangrijk principe bij verduurzaming is de terugverdientijd.

Wij gaan er vanuit dat zodra duidelijk is dat onderwijsgebouwen nog minimaal een periode van 10/15 jaar zullen worden gehandhaafd, alle duurzaamheidsinvesteringen die binnen 10 jaren zijn terugverdiend (laaghangend fruit), ook meteen en voor rekening en risico van de schoolbesturen worden uitgevoerd, voor zover nog niet gebeurd overigens!

De feitelijke investeringskosten verduurzamen schoolgebouwen blijven in eerste instantie voor rekening van de schoolbesturen, waarbij de terugverdientijden van de duurzaamheidsinvesteringen, belangrijke afweegelementen zijn. Hierbij gaan wij er overigens wel vanuit dat al het laaghangend fruit (investeringen die < 5 of maximaal 10 jaar worden terugverdiend) inmiddels al door de schoolbesturen zijn uitgevoerd in die gebouwen waarvan duidelijk is dat deze structureel (> 15 jaren) noodzakelijk blijven voor onderwijs.

Indien schoolbesturen de investeringskosten niet uit de eigen middelen kunnen financieren, gaan wij er vanuit dat externe subsidie- of financieringsmogelijkheden worden benut of fondsen worden benaderd om de kosten te dekken of voor te financieren, waarbij de behaalde rendementen weer kunnen worden ingezet om afgesloten geldleningen om te kunnen investeren in duurzaamheid, te kunnen aflossen.

Indien alle externe financieringsopties geen mogelijkheden bieden voor een investering in duurzaamheid in schoolgebouwen en ander maatschappelijk vastgoed, zijn wij bereid -uiteraard bij een verantwoord rendement en/of terugverdiendtijd- de raad voor te stellen de mogelijkheden te onderzoeken om een eigen Revolverend Fonds Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed in te stellen.

Uitgangspunt bij verduurzaming is dat het vliegwiel van verduurzaming in beweging moet worden gebracht. De gemeente zal per te handhaven gebouw op 50/50-basis een energiescan bekostigen. De uit de energiescan voortkomende werkzaamheden zijn voor rekening van het schoolbestuur, waarbij de terugverdiendtijd een relevante variabele zal zijn.

Gemeentelijk uitgangspunt bij (vervangende) nieuwbouw/aanpassing van schoolgebouwen is om dit zo circulair mogelijk te realiseren.

4.4. Passend Onderwijs

Verzoeken uit het (onderwijs)veld voor aanvullende facilitering voor de realisatie van thuisnabij passend onderwijs worden vanuit het belang van de betreffende leerling, met een positieve grondhouding benaderd.

4.5. IKC's

Gezamenlijke huisvesting van kind-gerelateerde samenwerkende organisaties onder 1 dak is het primaire uitgangspunt van gemeente en partners. Indien dit om inhoudelijke, bouwtechnische, locatie-technische en/of financiële redenen niet gewenst of mogelijk is, is inhoudelijke samenwerking vanuit het principe van de netwerkorganisatie, een verantwoord alternatief: het gaat bij IKC's immers om het achterliggende proces van inhoudelijke samenwerking in het belang het kind in de organisatie en niet om de gestapelde stenen. Vanuit het perspectief van het jeugdbeleid zien wij zeker toegevoegde waarde voor het realiseren van een beperkt aantal aanvullende IKC's in de grote(re) kernen van de gemeente. Het initiatief voor inhoudelijke IKC-samenwerking moet in eerste instantie echter komen van de samenwerkingspartners.

Uitgangspunten dienen door de partners te worden vastgelegd in een concrete intentie- en samenwerkingsovereenkomst, waarin de partners de achterliggende visie, doelstelling, inhoudelijke samenwerking, taken, verantwoordelijkheden etc. t.o.v. elkaar vastleggen en elkaar ook wederzijds hierop kunnen aanspreken.

Na de ondertekening van deze overeenkomsten door alle partners binnen het IKC, zijn wij zeker bereid om in overleg met alle partners en vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid van betrokken partijen inclusief gemeente, dit initiatief verder te optimaliseren en te faciliteren.

Uitgangspunt bij beheer en exploitatie van het IKC is dat de gezamenlijke partners hiervoor verantwoordelijk zijn; beheer en exploitatie van IKC's is geen gemeentelijke taak.

Voor een nadere uitwerking van de aspecten/uitgangspunten IKC's verwijzen wij naar [bijlage 7](#).

In onze optiek is het verder uitwerken van de IKC-ambitie door het onderwijsveld vanaf begin 2019, een belangrijke invulling van het Groeimodel vanuit visie naar minder stenen en meer kwaliteit.

4.6. Visie gaat voor stenen

Het succes van scholen hangt gelukkig van meer af dan van de huisvesting alleen. De kwaliteit van het onderwijs, het inhoudelijke concept en de professionaliteit van team en directie staan los van de huisvesting. Adequate huisvesting is echter wel een basisvoorwaarde voor kwalitatief verantwoord onderwijs. De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor de levensvatbaarheid van de scholen, waarbij zeker in een krimpmarkt onderlinge concurrentieaspecten kunnen meespelen. Vanuit het principe dat we kapitaalvernietiging/desinvestering willen voorkomen, investeert Oude IJsselstreek alleen waar schoolbesturen hebben aangegeven dat de schoolgebouwen op basis van eigen strategisch beleid van de onderwijsorganisaties, duurzaam noodzakelijk zijn voor het gebruik door het onderwijs en/of door kind-gerelateerde partners.

4.7. Behoud pluriformiteit aanbod onderwijs en opvang

De gemeente streeft naar de aansluiting van het aanbod van onderwijs, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang op de aanwezige behoefte. Dit betekent dat indien de vraag aanwezig is, een pluriform aanbod geboden blijft en de gemeente hierin een faciliterende rol vervult.

4.8. Optimalisering gebouwgebruik en afstoten dislocaties/noodlokalen

Gemeente en schoolbesturen streven naar het optimaliseren van het gebruik van de schoolgebouwen door afbouw van leegstand en het afstoten van dislocaties/noodlokalen bij de PO-scholen in de gemeente. Dit vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid overcapaciteit af te bouwen om de resterende accommodaties beter exploitabel te kunnen houden, waardoor meer budget overblijft voor het primaire proces “het bieden van structurele onderwijskundige kwaliteit aan het kind in de klas”.

4.9. Reductie overcapaciteit/leegstand

Noodzakelijke nieuwe investeringen in onderwijscapaciteit zijn er op gericht de normatieve overcapaciteit zoveel mogelijk af te bouwen. Bij vervangende nieuwbouw zal “passend” worden teruggebouwd en/of zullen de mogelijkheden van doorverwijzing naar beschikbare capaciteit worden meegewogen.

Hiernaast zullen mogelijkheden om aanverwante kind-voorzieningen zoals kinderopvang en buiten schoolse opvang (BSO), te integreren in de leegstand van de schoolgebouwen (zoals Brede School en/of IKC-vorming). Hiermee kan de overcapaciteit efficiënt worden ingezet en kan de doorlopende leerlijn tussen de partijen ook fysiek worden gerealiseerd.

4.10. Renovatie

Uitgangspunt zijn de wettelijke vastgelegde verantwoordelijkheden tussen gemeente en schoolbesturen. Echter daar waar het mogelijk is zal lokaal maatwerk worden geleverd, zeker wanneer dit ook in het algemeen belang is.

4.11. Ruimtedeling

In toekomstige situaties waar sprake is van ruimtedeling/gezamenlijk gebruik van accommodaties zoals bij nog te realiseren IKC's waar meerdere onderwijsorganisaties inhoudelijk samenwerken en gezamenlijk zijn gehuisvest en in de bestaande IKC's waar al meerdere partners samenwerken, gaan we uit van vergaande ruimtelijke samenwerking en het gezamenlijk gebruik van nevenruimtes zoals speelvoorziening onderbouw, personeelskamer, gemeenschappelijke ruimte, spreekkamers en buitenruimte. Naast een besparing op de investeringskosten, betekent dit ook een efficiëntere exploitatie van de scholen/de accommodatie: de meest duurzame capaciteit is immers de capaciteit die niet is gerealiseerd!

Optimale inzet van ruimte is niet een overkill aan ruimte waar elke afzonderlijke en niet full-time activiteit in een “eigen” ruimte “moet” wordt gehuisvest met de nodige leegstand tot gevolg en met de nodige aanvullende exploitatiekosten voor de partners, maar een functioneel en op de behoefte afgestemd gebouwgebruik waar de partners samen de uitdaging aangaan om met goede afspraken en vanuit een strakke organisatie, slim gebruik te maken van de mogelijkheden van het gebouw en het gebouwgebruik hiermee te optimaliseren en de exploitatie hiermee in het belang van alle partners te drukken.

4.12. Doordecentralisatie

Eventuele concrete initiatieven vanuit het onderwijsveld om lokaal of regionaal het gesprek over doordecentralisatie opnieuw op te pakken worden afgewacht.

Hoofdstuk 5. Concrete uitwerking op hoofdlijnen IHP Onderwijs 2019 op kernniveau

De hierboven geschetste uitgangspunten en ambities zijn per kern op hoofdlijnen uitgewerkt.

5.1. Uitgangspunten

- Besluitvorming/perspectief over de lopende trajecten Etten, Gendringen, Silvolde en Uift-Zuid;
- Voorsorteren op verdere krimp;
- Bij de bepaling van de levensvatbaarheid dient overeenkomstig standpunt PO-Raad, de kwaliteit van het onderwijs op de school leidend te zijn binnen de beschikbare middelen en formatie en niet het leerlingenaantal;
- Met de dalende inkomsten door de verder teruglopende leerlingenaantallen komt de onderwijskundige kwaliteit (verder) onder druk te staan;
- Indien nodig voorsorteren op (mogelijk) verdwijnen op termijn van de kleine scholentoeslag (in Oude IJsselstreek ontvangen 12 van onze 20 basisscholen, inclusief de 2 Nevenvestigingen, de kleine scholentoeslag voor scholen tot 145 leerlingen);
- Bieden van perspectief aan het onderwijsveld om gezamenlijk te investeren in de resterende capaciteit;
- Principe van de remanentiekosten: in een kripsituatie nemen de inkomsten sneller af dan de uitgaven (waardoor de inhoudelijke kwaliteit langzamerhand onder druk komt te staan); een in het kader van de leerlingenkrimp regelmatig gehanteerde definitie van remanentiekosten is "het verschil tussen relatief snel teruglopende baten en relatief langzaam teruglopende lasten";
- Opheffingsnorm basisscholen in de gemeente Oude IJsselstreek per 1 augustus 2018 van 68 leerlingen;
- Leerlingenaantallen vanuit prognose MOOZ 2018/variant IV;
- Gehanteerde budgetten: ingeschatte normbedragen 2020 (inclusief BENG);
- Gehanteerde bruto vloeroppervlakte schoolgebouwen:
 - Accent: gedeeltelijk bijgesteld n.a.v. mail 6 december 2018;
 - Resterende onderwijsorganisaties: vanuit gemeentelijke overzichten (IHP 2010 en recentere documenten);
- Hoofdlijnen Raadsinformatiebrief PO van 11 mei 2017:
 - Voor de kleine(re) verandert er niet zo veel, maar met name de grote(re) scholen leveren nog sterker in op het leerlingenaantal. Op basis van de gemiddelde schoolgrootte dient de vraag zich aan of scholen zullen moeten fuseren/sluiten;
 - In algemene zin is het verstandig om via het LEA-overleg (Lokaal Educatieve Agenda) bespreekbaar te maken om de scholen in onze gemeente te schouwen. Om de staat van onderhoud in beeld te brengen, maar ook om een oordeel te kunnen geven op de mogelijkheden van het geven van hedendaags onderwijs in de beschikbare gebouwen. Dit helpt bij de gesprekken tussen gemeente en schoolbesturen over de toekomst en bijbehorende verantwoordelijkheden;
 - In het verlengde daarvan is het goed om te constateren dat op een aantal plekken in onze gemeente een brede school/integraal kindcentrum is gerealiseerd, waar kinderen van 0-12 jaar terecht kunnen. Op basis van demografische ontwikkelingen en spreiding is het onhaalbaar om vergelijkbare voorzieningen te creëren in alle kernen. Deze brede maatschappelijke voorzieningen zijn op basis van draagvlak en draagkracht toch voorbehouden aan de grote(re) kernen in onze gemeente. Indien binnen overbrugbare afstand een dergelijke voorziening beschikbaar is voor ouders die daar bewust voor willen kiezen, zal Oude IJsselstreek geen vergelijkbare voorzieningen creëren, die leiden tot mogelijke concurrentie.

5.2. Samenvatting op kernniveau

Kern/school	visie IHP Onderwijs 2019	planning schooljaar
Bontebrug Bontebrug	Handhaven als zelfstandige onderwijs/IKC-voorziening.	---

Breedenbroek Borckeshof	Vooralsnog handhaven als zelfstandige school.	---
Etten Klimpaal;	Vervangende nieuwbouw op middellange termijn; mogelijke koppeling aan Brede Maatschappelijke Voorziening.	2025/2026
Gendringen Christoffel Hoeksteen	Via het groeimodel inzetten op de realisatie van het IKC Gendringen per uiterlijk 1 augustus 2021. Het initiatief voor inhoudelijke IKC-samenwerking moet in eerste instantie van de samenwerkingspartners komen. Uitgangspunten dienen door de partners te worden vastgelegd in een concrete intentie- en samenwerkingsovereenkomst, waarin de partners de achterliggende visie, doelstelling, inhoudelijke samenwerking, taken, verantwoordelijkheden etc. t.o.v. elkaar vastleggen. Na de ondertekening van deze overeenkomsten door alle partners binnen het IKC Gendringen, zijn wij zeker bereid om in overleg met alle partners en vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen inclusief gemeente, dit initiatief verder te optimaliseren en te faciliteren. Uitgangspunt bij beheer en exploitatie van het IKC is dat de gezamenlijke partners hiervoor verantwoordelijk zijn; beheer en exploitatie van IKC's is geen gemeentelijke taak.	realisatie 1 aug. 2021 regie ligt bij de samenwerkende partijen, incl. gemeente
Heelweg Meeander (Nevenvestiging)	Indien de Nevenvestiging onderwijskundig en/of financieel niet meer houdbaar is, kunnen de resterende leerlingen via een door het schoolbestuur te organiseren organisch proces eenvoudig instromen in de leegstand van de Hoofdvestiging in Varsseveld, waarmee door de afbouw van de leegstand in Varsseveld, de exploitatie van het geheel ook weer wordt ontlast.	regie ligt bij Accent
Megchelen Martinus	Vooralsnog handhaven als zelfstandige school.	---
Netterden Walburgis	Vooralsnog handhaven als zelfstandige school.	---
Silvolde Drie Linden) Plakkenberg)	De Drie Linden wordt zo snel mogelijk na de afronding van het visietraject Silvolde (inclusief huisvesting) via een organisch proces onder regie van Reflexis/Paraat en Plakkenberg opgenomen in Plakkenberg/omgevormd tot IKC Silvolde. Voor de huisvesting van IKC Silvolde dient nog een afweging te worden gemaakt tussen het gebruik (na aanpassing) van of Plakkenberg of Bluemers of voor nieuwbouw op de onderwijscampus Silvolde.	regie ligt bij Reflexis/Paraat, Plakkenberg en gemeente 2021/2022
Sinderen Op Koers (Nevenvestiging)	Indien de Nevenvestiging onderwijskundig en/of financieel niet meer houdbaar is, kunnen de resterende leerlingen via een door het schoolbestuur te organiseren organisch proces eenvoudig instromen in de leegstand van de Hoofdvestiging in Varsseveld, waarmee door de afbouw van de leegstand in Varsseveld, de exploitatie van het geheel ook weer wordt ontlast.	regie ligt bij Reflexis/Paraat
Terborg Dynamiek	Leegstand in Dynamiek herbestemmen.	2020/2021e.v.

Uift Oersprong		Handhaven als zelfstandige onderwijs/KC-voorziening.	---
Maria Woelwaters))	Gezamenlijk onderzoek (gemeente/schoolbesturen en partners) naar de mogelijkheden van het realiseren van het IKC Uift-Zuid en voor de huisvesting van het IKC de locaties van beide scholen te onderzoeken en hierbij de mogelijkheden van de Wesenthorst (met andere aanvullende activiteiten zoals zorgenheden) ook mee te nemen.	regie ligt bij gezamenlijke partijen 2025/2026
Varselder Pius X		Vooralsnog handhaven als zelfstandige school.	---
Varsseveld Op Koers Meeander	Hoofd-) vestiging)	De leegstand in beide gebouwen vanuit de regie van de 2 betrokken afzonderlijke schoolbesturen Paraat/ Reflexis en Accent en vanuit het principe van het organische proces, op enig moment in de nabije toekomst andere onderwijsorganisaties in deze leegstand te huisvesten, zonder dat aanvullende uitbreiding van de gebouwen noodzakelijk is:	
		<ul style="list-style-type: none"> o Op Koers hoofdvestiging Varsseveld: gefaseerd in de nabije toekomst (her)huisvesten van de leerlingen van de Leemvoort Westendorp en de Nevenvestiging van Op Koers Sinderen in de Hoofdvestiging Varsseveld; o Meeander hoofdvestiging Varsseveld: in de (nabije) toekomst -indien nodig- (her)huisvesten van de leerlingen van de Nevenvestiging Heelweg in de Hoofdvestiging Varsseveld. 	regie ligt bij Reflexis/ Paraat regie ligt bij Accent
Westendorp Knienenbult		Handhaven als zelfstandige school.	---
Leemvoort		Op korte termijn vanuit regie van Reflexis/Paraat en het principe van het organische proces huisvesten in de leegstand van de Hoofdvestiging van Op Koers in Varsseveld.	regie ligt bij Reflexis/ Paraat

5.3. Mogelijke gevolgen van de uitwerking op kernniveau

Kern/school	geen gevolgen	afstoten gebouw	herbe- stemming/ sloop	aanvullende investering
Bontebrug Bontebrug	xxx			
Breedenbroek Borckeshof	xxx			
Etten Klimpaal		xxx	xxx	xxx
Gendringen Christoffel) Hoeksteen)		xxx xxx	xxx xxx	xxx xxx
Heelweg Meeander Nevenvestiging		xxx	xxx	
Megchelen Martinus	xxx			
Netterden Walburgis	xxx			
Silvolde Drie Linden Plakkenberg		xxx xxx	xxx xxx	xxx) optie xxx) schoolcampus
Sinderen Op Koers Nevenvestiging		xxx	xxx	
Terborg Dynamiek	xxx			
Uift Oersprong Maria Woelwaters	xxx	xxx xxx	xxx xxx	xxx xxx
Varselder Pius X	xxx			
Varsseveld Op Koers) Hoofd- Meeander) vestiging	xxx xxx			
Westendorp Knienenbult	xxx			
Leemvoort		xxx	xxx	

5.4. Min en max varianten noodzakelijke investeringen onderwijs vanuit IHP Onderwijs 2019

Uitgangspunten

-concept uitwerking op hoofdlijnen IHP Onderwijs 2019 op kernniveau van 25 februari 2019 (versie definitief);

-ingeschatte normbedragen 2020.

Kern School/scholen	planning jaar realisatie	min variant aanpassing/uitbreiding/duurzaamheid	max variant (vervangende) nieuwbouw	opmerking
1. Gendringen				
IKC Gendringen Christoffel en Hoeksteen	2020/2021	2.850.000	4.560.000	excl. evt. sloop, BTW, tijdelijke huisvesting en afboeken boekwaarden
2. Silvolde				
IKC Silvolde Plakkenberg en Drie Linden	2021/2022	2.470.000	3.950.000	idem 1 en grond
Aanvullend: vervanging dak en sportvloer gymzaal Plakkenberg		300.000	300.000	
totaal IKC Silvolde		2.770.000	4.250.000	
=====				
3. Uift-Zuid				
IKC Uift-Zuid Maria en Woel-Waters met evt. Optie Pius X	2025/2026	3.490.000	5.585.000	idem 1
4. Etten				
Klimpaal	2025/2026		2.402.500	idem 2. en infrastructuur

5.5. Onderbouwing visie op kern- en schoolniveau

Bontebrug

Bontebrug

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaciteit m2	resultaat tekort	leegstand	optie leegstand
1-10-2018	107	738	975	---	237	160 m2: verhuurd aan
2022	90	653	975	---	322	IKC Kleine Zeester en
2027	84	623	975	---	352	aanvullend incidenteel
2032	83	617	975	---	358	medegebruik

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV gaat voor 2018 uit van 100 leerlingen; in de praktijk is dit aantal op de teldatum 1 oktober 2018 7 leerlingen hoger. Inschattend zal dit hogere aantal in de (nabije) toekomst positief doorwerken.

Uitdaging/risico

Langzaam oplopende leegstand tot einde planperiode in 2032 met hieraan gekoppeld teruglopende inkomsten. Een deel van dit risico wordt echter gecompenseerd door de aanvullende huurinkomsten vanuit IKC Kleine Zeester.

Inzet

Handhaven van de Bontebrug-school als zelfstandige onderwijs/IKC-voorziening in Bontebrug.

Breedebroek

Borckeshof

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaciteit m2	resultaat tekort	leegstand	optie leegstand
1-10-2018	73	567	895	---	328	geen medegebruik
2022	62	512	895	---	383	leegstand
2027	49	446	895	---	449	
2032	54	472	895	---	423	

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV gaat voor 2018 uit van 79 leerlingen; in de praktijk is dit aantal op de teldatum 1 oktober 6 leerlingen lager. Inschattend zal dit lagere aantal in de (nabije) toekomst negatief doorwerken.

Uitdaging/risico

Structureel oplopende leegstand tot medio planperiode van 449 m2 met hieraan gekoppeld teruglopende inkomsten. In 2027 staat genormeerd meer dan de helft van het gebouw leeg; hiervoor wordt ook geen bekostiging ontvangen, waardoor inschattend zeker op de lange termijn, de onderwijskwaliteit onder druk komt te staan.

Inzet

Vooralsnog handhaven als zelfstandig onderwijs.

Mede door het risico van het in het verleden door OCW al diverse keren aangekondigde voornemen om de "kleine scholen toeslag" voor scholen onder de 145 leerlingen af te bouwen en omdat de school vanuit de prognose MOOZ 2018 rond 2020 door de opheffingsnorm van 68 leerlingen zakt -en uiteraard met het respecteren van de school-bestuurlijke autonomie voor het al dan niet als zelfstandige onderwijsorganisatie handhaven van kleinere scholen- wordt het schoolbestuur Essentius geadviseerd de mogelijkheden van samenwerking of fusie te onderzoeken. Essentius geeft aan dat alle kleine scholen in Oude IJsselstreek (Borckeshof, Martinus, Walburgis, Pius X) op dit moment en inschattend ook op middellange termijn, door slim alloceren en organiseren voldoende kwaliteit leveren binnen de personele en materiële bekostigingskaders. Indien noodzakelijk speelt het schoolbestuur hier via een organisch proces tijdig op in.

Etten

Klimpaal

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand	optie leegstand
1-10-2018	138	894	1.195	---	301	70 m2: medegebruik
2022	135	879	1.195	---	316	PSZ Juut & Co
2027	139	899	1.195	---	296	
2032	137	889	1.195	---	306	

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV gaat voor 2018 uit van 136 leerlingen; dit sluit haast naadloos aan. Gedurende de gehele prognoseperiode tot 2032 stabiliseert het aantal leerlingen rond de 135.

Uitdaging/risico

Bouwkundig is het schoolgebouw wat gedateerd (ongeveer 60 jaren oud en uitgevoerd in een soort van semipermanente bouw). Omdat zowel schoolbestuur als gemeente ook de afgelopen jaren redelijk hebben geïnvesteerd in dit gebouw, is vervangende nieuwbouw op korte termijn niet aan de orde. De conclusie uit de op 9 januari 2019 uitgevoerde bouwkundige inspectie door bouwkundig teken- en adviesbureau Consign Uft, bevestigt dat vervangende nieuwbouw van de Klimpaal op korte of middellange termijn niet noodzakelijk is: "Het schoolgebouw verkeert in zijn algemeenheid in redelijke staat. Vanuit de techniek moet voortzetting van het huidige gebruik met 10 tot 15 jaar geen enkel probleem zijn".

Inzet

Mede gerelateerd aan het onderwijskundig-functioneel toch wel wat gedateerde en in semipermanente bouwaard uitgevoerde schoolgebouw, wordt ingeschat dat op de middellange termijn vervangende nieuwbouw aan de orde is, mogelijk als onderdeel van een Brede Maatschappelijke Voorziening.

Op dit moment is hiervoor de volgende optie in beeld:

- **Vervangende nieuwbouw** van een school voor 140 leerlingen ergens in de kern Etten/huidige locatie.

Investeringsbedrag vervangende nieuwbouw voor een school met 140 leerlingen en een ruimtebehoefte van rond de 900 m2 en uitgaande van het ingeschatte normbedrag 2020:

- Vaste voet eerste 350 m2: 1.237.405
- Per resterend m2: 550 m2 x € 2.118 1.164.900

Totaal excl. grond 2.402.305 **afgerond € 2.402.500**
Per m2 afgerond € 2.670,00

Gendringen

Christoffel

Hoeksteen

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand	optie leegstand
Christoffel						
1-10-2018	259	1.503	1.759	---	256	70 m2: medegebruik
2022	204	1.226	1.759	---	533	BSO Humanitas en
2027	183	1.120	1.759	---	639	70 m2: 1 dag per
2032	184	1.126	1.759	---	633	week hoogbegaafd- heidsklas
Hoeksteen						
1-10-2018	96	683	852	---	169	geen medegebruik
2022	76	582	852	---	270	leegstand
2027	67	537	852	---	315	
2032	68	542	852	---	310	

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV: in de praktijk is dit aantal voor de Christoffelschool 12 leerlingen hoger en voor de Hoeksteen 1 lager. Macro zitten beide scholen samen iets boven prognose-niveau.

Uitdaging/risico's

Gemeente en de schoolbesturen Essentius en Accent hebben in 2018 de gezamenlijke intentie afgesproken om beide scholen om te zetten in het IKC Gendringen.

Relevant aspect hierbij is de locatiekeus voor het te realiseren IKC.

Uit een door ICS Adviseurs eind 2018/begin 2019 uitgevoerd locatieonderzoek/inpassingsstudie is echter geconcludeerd dat -nog afgezien van de nodige bestemmingsplan-uitdagingen- de nadelen van alle beoordeelde locaties groter zijn dan de voordelen en dat uiteindelijk alleen de locaties van beide betrokken scholen overblijven om het IKC Gendringen te gaan huisvesten.

Indien er toch nog een alternatieve locatie in beeld komt, zal deze locatie binnen de randvoorwaarden, uiteraard meelopen in het vervolgtraject.

Uitgangspunten IKC Gendringen

- Om leegstand in de eindfase van de planperiode rond 2032 te voorkomen, wordt voor de bepaling van de ruimtebehoefte uitgegaan van het gemiddeld aantal leerlingen van beide scholen samen tussen 2025 en 2032 (257 respectievelijk 252 leerlingen): gemiddeld op afgerond 255 leerlingen;
- Ruimtebehoefte: 255 leerlingen x 5,03 m² per leerling en tweemaal de vaste voet van 200 m² is in totaal 1.683 m²;
- Uitgangspunt van beide schoolbesturen is om alle leerlingen vanaf realisatie IKC ook permanent te huisvesten in het IKC;
- Medegebruik door BSO van onderwijscapaciteit van het IKC;
- Ruimteclaim kinderopvang van 373 m² (vanuit Rapportage ICS Adviseurs Onderzoek Huisvesting PO Gendringen van 18 oktober 2017 en Rapportage Buro Ontwerp en Omgeving Locatie-onderzoek inpassing IKC Gendringen 15 mei 2018);
- Toepassen harmonicamodel waardoor de kinderopvang via het groeimodel kan ingroeien in de leegstand in het IKC dat gaat ontstaan door de verdergaande leerlingkrimp.

Planning harmonicamodel

Jaar	periode	onderdeel
2019	voor zomervakantie	besluitvorming via traject IHP Onderwijs 2019
2020	na zomervakantie)	planontwikkeling en aanbesteding
	voorjaar)	
2021	na zomervakantie)	realisatie nieuwbouw IKC of aanpassing/uitbreiding Christoffel
	t/m eind juni)	
	1 augustus	ingebruikneming IKC Gendringen

Uitwerking harmonicamodel

Voor de bepaling van de ruimtebehoefte van de onderwijscomponent van het IKC Gendringen is de aan de ingebruikneming voorafgaande teldatum van 1 oktober relevant (concreet 1 oktober 2020).

Vanuit de prognose MOOZ 2018 variant IV, worden voor deze datum de volgende aantallen leerlingen geprognosticeerd:

• Christoffel	219
• Hoeksteen	83
Totaal	302

Ruimtebehoefte: 302 leerlingen x 5,03 m² per leerling en tweemaal 200 m² vaste voet: 1.919 m²

Ruimtebehoefte eindfase prognose: gemiddeld aantal leerlingen tussen 2025 en 2032: 255 leerlingen x 5,03 m² per leerling en tweemaal 200 m² vaste voet: 1.683 m²

Vershil/leegstand 236 m²

Aanvullend vanuit de Rapportages van oktober 2017 en mei 2018:

- BSO: medegebruik onderwijs capaciteit 0 m2
- Kinderopvang: 2 peutergroepen en bijbehorende ruimte 373 m2

Tekort

137 m2

Door de verdergaande leerlingenkrimp is het overigens de vraag in hoeverre de aanvullende vraag naar ruimte door BSO/Kinderopvang/Peutergroepwerk ook op het gevraagde niveau blijft. Onze voorzichtige inschatting is dat deze vraag parallel aan de voortgaande leerlingenkrimp, de komende jaren ook gaat dalen.

Naast de huisvesting van BSO en peuterwerkgroepen is het redelijk dat de resterende activiteiten van Kinderopvang Humanitas in Gendringen, gehuisvest blijven in gebouw De Gent, omdat dit gebouw hier specifiek voor is aangepast/ingericht.

In onze optiek is het maatschappelijk en financieel onverantwoord (kapitaalvernietiging) om ook deze resterende activiteiten van de Kinderopvang fysiek te koppelen aan het IKC Gendringen, hoewel wij beseffen dat ook gebouwelijke integratie van alle IKC activiteiten van alle partners onder één dak, de voorkeur heeft van de partners.

Scenario's

Vanuit dit perspectief resteren de volgende opties:

- Nieuwbouw op 1 van de locaties Christoffel of Hoeksteen Gendringen;
- Aanpassing/uitbreiden Christoffel.

Kengetal nieuwbouw IKC Gendringen van in totaal 1.919 m2

- Vaste voet eerste 350 m2: 1.237.405
- Per resterend m2: 1.569 m2 x € 2.118 3.323.142

Totaal

4.560.547

afgerond € 4.560.000

Per m2 afgerond € 2.376,00

In dit bedrag zijn de eventuele kosten van (gedeeltelijke) sloop van eventueel tijdelijke huisvesting tijdens de nieuwbouw en/of uitbreiding/aanpassing niet meegenomen.

Inschatting op basis van kengetallen

Sloop: tussen € 25,00 en € 50,00 per m2 (en zonder asbestsanering).

Maximum variant is totale sloop Christoffel: oppervlakte Christoffel:

1.759 m2 x € 50,00:

afgerond **€ 88.000,00**.

Tijdelijke huisvesting: uitgaand van 237 leerlingen in 2019 en 10 groepen, waarvan er 2 kunnen worden gehuisvest in de leegstand van de Hoeksteen, dient voor de resterende 8 groepen tijdelijke huisvesting te worden gerealiseerd (plaatsing noodlokalen) of moet gebruik worden gemaakt van geschikte of geschikt te maken capaciteit rondom de Christoffel. Hierbij komt mogelijk de leegstand in Wesenthorst in beeld, waarvan de leerlingen gefaseerd worden gehuisvest in de nieuwbouw/uitbreiding van de hoofdlocatie van het Almende College in Silvolde. Mogelijk kan hier in overleg met Essentius en Almende College creatief worden geschoven. Dit aspect wordt nog nader uitgezocht. Uitgangspunt is wel om zo mogelijk creatief om te gaan met de tijdelijke huisvesting en eventuele kosten hiervoor zoveel mogelijk te voorkomen; onderwijskundig belang is echter altijd het uitgangspunt.

Indien de tijdelijke huisvesting niet op een creatieve manier kan worden ingevuld, zullen er tijdelijk noodlokalen geplaatst moeten worden.

Een globale indicatie voor de kosten van tijdelijke huisvesting voor 1 jaar voor rond de 200 leerlingen en een ruimtebehoefte van rond de 1.250 m2 ligt rond de **€ 430.000,00** (prijsspeel voorjaar 2018).

De gezamenlijke uitdaging hierbij voor alle partners die zijn betrokken bij de realisatie van het IKC is om voor de tijdelijke huisvesting gebruik te gaan maken van beschikbare capaciteit en hiermee gezamenlijk een forse kapitaalvernietiging te voorkomen.

Kanttekening bij bouwbudget

Bij het bouwbudget van € 4.560.000,00 wordt nog de kanttekening gemaakt dat zodra de aanvullende IKC-activiteiten BSO en Peutergroepwerk -al dan niet gefaseerd- in de leegstand van het IKC Gendringen worden gehuisvest, de organisatie die deze activiteiten uitvoert, in elk geval een kostendekkende vergoeding voor het gebruik van de betreffende ruimte dient te betalen aan de gemeente als compensatie van onze (aanvullende) investering voor de BSO en/of Peutergroepactiviteiten in het IKC Gendringen.

Een deel van de gemeentelijke investeringen komt aldus via de huurinkomsten terug. Naast dit huurbedrag aan de gemeente voor de investeringskosten, zal Humanitas ook nog een minimaal kostendekkende exploitatiekostenvergoeding/servicekosten, moeten betalen aan de beheerorganisatie van het MFC.

Noodzakelijk hiervoor is een langjarige huurovereenkomst/exploitatieovereenkomst van minimaal 10/15 jaren met gemeente en beheerorganisatie.

Indien deze garantie niet wordt verstrekt, zal de ruimtebehoefte van het IKC worden vastgesteld op basis van de stabiele situatie in de eindfase van de prognose (gemiddelde 2025 en 2032) van 1.683 m² en zal mogelijk voor de tussenliggende piekperiode in overleg met beide onderwijsorganisaties gezocht moeten worden naar tijdelijk aanvullende capaciteit om de piek ook verantwoord te kunnen huisvesten. Een optie hierbij is het langer in gebruik houden van een deel van de Hoeksteen. Wij gaan er echter vanuit dat we vanuit het harmonicamodel met alle partners goede afspraken kunnen maken.

Gemeentelijke voorkeurslocatie

Omdat kavel en gebouw van de Christoffel groter zijn dan kavel en gebouw van de Hoeksteen en omdat de eigen gymzaal van Essentius naast de Christoffel aanvullende mogelijkheden biedt voor het nabij organiseren van het bewegingsonderwijs van de 2 scholen en andere IKC-activiteiten, heeft de gemeente de voorkeur uitgesproken voor de locatie van de Christoffel om het IKC Gendringen te realiseren.

Uitdaging partners

De uitdaging ligt hierbij voor de partners in de volgende zaken:

- Vanuit de inhoudelijke samenwerking de 2^e vaste voet van 200 m² voor de onderwijsvoorziening, zo efficiënt mogelijk inzetten voor alle IKC-activiteiten;
- Verder is 1 speellokaal voor de onderbouw van beide scholen voldoende; dit betekent dat genormeerd 90 m² aanvullend kan worden herbestemd voor andere activiteiten van het IKC;
- Het zoveel mogelijk uitnutten van de ruimte in de naastgelegen sportzaal voor activiteiten van het IKC, waardoor de ruimte in het IKC meer multifunctioneel kan worden ingezet;
- Via het groeimodel met alle partners samen op termijn een volwaardig IKC te realiseren in het belang van de klant: het kind in het IKC.

Afweging tussen opties nieuwbouw en aanpassing/uitbreiding Christoffel

Uitgaand van het principe dat nieuwbouw (en uitbreiding) in 40 jaar wordt afgeschreven en aanpassing/renovatie in 20 jaar en dat voor duurzaamheid verschillende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd (installaties tussen 15-20 jaar en gebouw-gerelateerd zoals aanvullende isolatievoorzieningen 40 jaar) is het redelijk om naast de functionele ook de financiële afweging te maken.

Leidraad hierbij is dat de gemiddelde afschrijvingstermijn van investeringen in uitbreiding/aanpassing/duurzaamheid ligt rond de 25 jaren en bij nieuwbouw op 40 jaar.

Dit betekent dat de kosten van uitbreiding/aanpassing/verduurzaming worden afgetopt op max. 25/40 deel van de kosten van vervangende nieuwbouw; zijn deze kosten hoger dan is vervangende nieuwbouw financieel verantwoord.

Aftopping investering uitbreiding/aanpassing/verduurzaming Christoffel

25/40 deel van het budget vervangende nieuwbouw: 25/40 deel van afgerond € 4.560.000,00 is afgerond € 2.850.000,00.

Inhoudelijke organisatie en beheer IKC Gendringen

Vanuit bovengeschetst perspectief zien wij zeker meerwaarde in het realiseren van het IKC Gendringen en is het ook verantwoord om hierin te investeren.

Het initiatief voor inhoudelijke IKC-samenwerking moet in eerste instantie echter van de samenwerkingspartners komen. Uitgangspunten dienen door de partners te worden vastgelegd in een concrete intentie- en samenwerkingsovereenkomst, waarin de partners de achterliggende visie, doelstelling, inhoudelijke samenwerking, taken, verantwoordelijkheden etc. t.o.v. elkaar vastleggen en elkaar ook wederzijds hierop kunnen aanspreken.

Na de ondertekening van deze overeenkomsten door alle partners binnen het IKC Gendringen, zijn wij zeker bereid om in overleg met alle partners en vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen inclusief gemeente, dit initiatief verder te optimaliseren en te faciliteren.

Uitgangspunt bij beheer en exploitatie van het IKC is dat de gezamenlijke partners hiervoor verantwoordelijk zijn; beheer en exploitatie van IKC's is geen gemeentelijke taak.

Heelweg

Meeander Nevenvestiging

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte-beh. m2	capaciteit m2	resultaat tekort	leegstand	optie leegstand
1-10-2018	70	552	587 #:	---	35	beperkt medegebruik gymzaal
2022	67	537	587	---	50	
2027	56	482	587	---	105	
2032	55	477	587	---	110	

#: capaciteit is inclusief gymzaal van 86 m2. Exclusief de gymzaal is de school redelijk adequaat gehuisvest.

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV gaat voor 2018 uit van 80 leerlingen; in de praktijk is dit aantal op de teldatum 1 oktober 2018 10 leerlingen lager. Inschattend zal dit lagere aantal in de (nabije) toekomst negatief doorwerken.

Uitdaging/risico's

Vanuit de conclusie dat de school exclusief gymzaal de komende jaren redelijk optimaal is gehuisvest (ruimtebehoefte en capaciteit zijn redelijk op elkaar afgestemd en hierdoor is er amper leegstand) is het de vraag in hoeverre deze Nevenvestiging op de lange termijn verantwoord onderwijskundige kwaliteit kan blijven leveren en financieel verantwoord kan draaien. Dit is echter in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de Accent Scholengroep.

Inzet

Indien de Nevenvestiging onderwijskundig en/of financieel niet meer houdbaar is, kunnen de resterende leerlingen vanuit de Nevenvestiging via een door het schoolbestuur te regisseren organisch proces, eenvoudig instromen in de leegstand van de Hoofdvestiging in Varsseveld, waarmee door de afbouw van de leegstand in Varsseveld de exploitatie van het geheel ook weer wordt ontlast.

Ruimtebehoefte Meeander

Hoofdvestiging (H) en Nevenvestiging (N) hebben allebei zelfstandig recht op een eigen vaste voet van 200 m2 per vestiging. Zodra de Nevenvestiging in de Hoofdvestiging wordt opgenomen (feitelijk fusie) vervalt de eigen vaste voet van de Nevenvestiging en wordt de totale ruimtebehoefte gebaseerd op eenmaal de vaste voet van 200 m2.

Vanaf 2021 kan de Nevenvestiging van de Meeander Heelweg zonder uitbreiding in de Hoofdvestiging van de Meeander Varsseveld worden gehuisvest.

Indien de drempel van 40 m2 voor een tijdelijke voorziening wordt meegerekend, kan de Nevenvestiging overigens al vanaf 2019 worden gehuisvest in de Hoofdvestiging.

(tel) datum	aantal leerl.	ruimtebehoefte m2	capaciteit m2	tekort m2	leegstand m2
1-10-2018	H: 223 N: 70				
Totaal	293	1.874	H en N: 2.126	---	252

Opties opheffen N/huisvesten N in H

2019	H: 196 N: 77					
Totaal	273	1.573	H: 1.539	34	---	
2020	H: 194 N: 73					
Totaal	267	1.543	H: 1.539	4	---	
2021	H: 186 N: 70					
Totaal:	256	1.488	H: 1.539	---		51

Conclusie

Indien nodig kan de Nevenvestiging Meeander Heelweg in elk geval vanaf 2021 in de Hoofdvestiging Meeander Varsseveld worden gehuisvest, zonder dat deze vestiging moet worden uitgebreid.

Megchelen

Martinus

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand	optie leegstand
1-10-2018	84	623	780	---	157	geen medegebruik
2022	58	492	780	---	288	leegstand
2027	48	441	780	---	339	
2032	47	436	780	---	344	

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV gaat voor 2018 uit van 87 leerlingen; in de praktijk is dit aantal op de teldatum 1 oktober 2018 3 lager; een marginaal verschil waar toekomstgericht amper conclusies aan kunnen worden verbonden.

Uitdaging/risico

Structureel oplopende leegstand tot eind planperiode van 344 m2 met hieraan gekoppeld teruglopende inkomsten. In 2032 staat genormeerd de kleine helft van het gebouw leeg; hiervoor wordt ook geen bekostiging ontvangen, waardoor inschattend zeker op de lange termijn, de onderwijskwaliteit onder druk komt te staan.

Inzet

Vooralsnog handhaven als zelfstandig onderwijs.

Mede door het risico van het in het verleden door OCW al diverse keren aangekondigde voornemen om de "kleine scholen toeslag" voor scholen onder de 145 leerlingen af te bouwen en omdat de school vanuit de prognose MOOZ 2018 rond 2020 door de opheffingsnorm van 68 leerlingen zakt -en uiteraard met het respecteren van de school-bestuurlijke autonomie voor het al dan niet als zelfstandige onderwijsorganisatie handhaven van kleinere scholen- wordt het schoolbestuur geadviseerd de mogelijkheden van samenwerking of fusie te onderzoeken.

Netterden

Walburgis

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand	opmerking
1-10-2018	49	446	458	---	12	school is adequaat
2022	54	472	458	14	---	gehuisvest en tekort
2027	54	472	458	14	---	blijft onder de drempel
2032	54	472	458	14	---	van 40 m2 tijdelijk en 55 m2 permanent

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV gaat voor 2018 uit van 39 leerlingen; in de praktijk is dit aantal op de teldatum 1 oktober 2018 10 hoger en zal volgens de prognose snel nadien stabiliseren rond de 54 leerlingen. Dit is ten opzichte van het huidig aantal leerlingen een positieve trend.

Uitdaging/risico's

De school is adequaat gehuisvest; voor ongeveer de gehele planperiode zijn ruimtebehoefte en capaciteit goed op elkaar afgestemd. Het aantal leerlingen zit echter gedurende de gehele planperiode tot 2032 onder de opheffingsnorm van 68 leerlingen.

Inzet

Vooralsnog handhaven als zelfstandig onderwijs.

Mede door het risico van het in het verleden door OCW al diverse keren aangekondigde voornemen om de "kleine scholen toeslag" voor scholen onder de 145 leerlingen af te bouwen en omdat de school vanuit de prognose MOOZ 2018 door de opheffingsnorm van 68 leerlingen zakt -en uiteraard met het respecteren van de school-bestuurlijke autonomie voor het al dan niet als zelfstandige onderwijsorganisatie handhaven van kleinere scholen- wordt het schoolbestuur geadviseerd de mogelijkheden van samenwerking of fusie te onderzoeken.

Silvolde

Drie Linden
Plakkenberg

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand	optie leegstand
Drie Linden						
1-10-2018	38	391	746	---	355	
2022	41	406	746	---	340	
2027	36	381	746	---	365	
2032	36	381	746	---	365	
Plakkenberg						
1-10-2018	306	1.739	2.416 #	---	677	50/100 m2: BSO
2022	277	1.593	2.416	---	823	Humanitas en divers
2027	248	1.447	2.416	---	969	ander (incidenteel)
2032	247	1.442	2.416	---	974	medegebruik

#: excl. eigen investering van 227 m2.

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV is in de praktijk voor de Drie Linden 8 leerlingen lager dan het aantal op de teldatum 1 oktober 2018 en voor de Plakkenberg 12 leerlingen lager. Inschatting zal dit lagere aantal van beide scholen in de (nabije) toekomst negatief doorwerken in de (macro)-ruimtebehoefte in Silvolde.

Uitdaging/risico's

De gezamenlijke PO en VO-scholen in Silvolde (Drie Linden/Plakkenberg en Almende-College) zijn samen met Kinderopvang Humanitas en gemeente Oude IJsselstreek bezig met de uitvoering van een onderzoek naar de mogelijkheden van de ontwikkeling van een doorgaande speel-, leer- en ontwikkelingslijn voor de 0-18 jarigen in Silvolde.

In de eindfase van dit onderzoek naar de mogelijkheden van een breed IKC 0-18 in Silvolde, zullen ook de huisvestingsconsequenties in beeld komen.

Uitgangspunt hierbij is, dat de huisvesting de visie volgt.

Inzet

Er vanuit gaand dat partijen goede inhoudelijke afspraken kunnen maken over de doorgaande lijn 0-18 Silvolde, zijn voor de huisvesting van de nieuwe organisatie de huidige accommodaties van de Plakkenberg en van Almende College/Bluemers in beeld.

De partners in Silvolde hebben voor de huisvesting van een IKC Silvolde een sterke voorkeur voor nieuwbouw op de onderwijs-campus Silvolde (nabij Isala College Silvolde).

Uitgangspunt voor de partners hierbij is dat de Drie Linden zo snel mogelijk na de afronding van het visietraject (inclusief huisvesting) via de organische weg en onder regie van Paraat/Reflexis en Plakkenberg, wordt opgenomen in de Plakkenberg. Dit sluit ook goed aan bij het eigen beleid van

Paraat/Reflexis, dat scholen kleiner dan 3 groepen/40 leerlingen bij weinig perspectief op groei, zullen moeten opgaan in grotere eenheden.

Uitgangspunten indicatie nieuwbouw IKC-Silvolde op campus 0-18 Silvolde

- nieuwbouw samengevoegde Drie Linden en Plakkenberg op campus 0-18 Silvolde;
- realisatie: uiterlijk ingebruikneming per augustus 2022;
- relevante teldatum voor ruimtebehoefte 1 oktober 2021;
- eenmaal de vaste voet van 200 m²;
- financiële normering 2020;
- voor aanvullende kind-activiteiten voor de niet onderwijspartners in het IKC/campus 0-18 Silvolde, is nog geen aanvullende ruimte meegenomen;
- uitgangspunt hier is dat eventuele noodzakelijke aanvullende ruimte wordt bekostigd door de betreffende partner (inclusief grond) of dat een aanvullende gemeentelijke investering via een langjarige huur in elk geval kostendekkend (eigenlijk commercieel) wordt terugbetaald aan de gemeente.

Teldatum 1 oktober 2021

Plakkenberg	281 leerl.
Drie Linden	41 leerl.

Totaal	322 leerl. x 5,03 m ² + 200 m ² vaste voet:	ruimtebehoefte 1.820 m²
--------	---	---

Budget nieuwbouw

-vaste voet 1 ^e 350 m ²	1.237.405
-resterend: 1.470 m ² x 2.118	3.113.460

Totaal	4.350.865	
Afgerond	4.350.000	per m² € 2.390

Budget is excl. grond.

Verordening

Permanente ruimtebehoefte baseren op stabiele situatie/een prognose van minimaal 15 jaren/einde planperiode prognose in 2032.

Plakkenberg	247 leerl.
Drie Linden	36 leerl.

Totaal	283 leerl. x 5,03 m ² + 200 m ² vaste voet:	ruimtebehoefte 1.623 m²
--------	---	---

Budget

-vaste voet 1 ^e 350 m ²	1.237.405
-resterend: 1.273 m ² x 2.118	2.696.214

Totaal	3.933.619	
Afgerond	3.950.000	per m² € 2.434

Budget is excl. grond.

Aanvullende tijdelijke capaciteit

Vanaf ingebruikneming nieuwbouw per augustus 2022 tot stabiele situatie in 2032 is tijdelijk (en aflopend door de structurele krimp) tot 2032 aanvullend tijdelijke capaciteit noodzakelijk. Een optie hiervoor is het tijdelijk in gebruik houden van de kleinste onderwijslocatie in Silvolde, de Drie Linden. Vanuit de prognose schommelt het aantal leerlingen vanaf 2026 echter al rond de 285.

Overeenkomstig IKC Gendringen is het ook in Silvolde de vraag in hoeverre het noodzakelijk is dat het gehele IKC (via aanvullende nieuwbouw) wordt gehuisvest op de onderwijscampus 0-18 Silvolde, of dat óf Plakkenberg, óf Bluemers wordt aangepast om het IKC Silvolde vanuit het netwerkprincipe, in één van deze bestaande gebouwen te huisvesten, met de mogelijkheid om in de resterende leegstand van het gebouw, aanvullende (kind-gerelateerde) activiteiten te huisvesten en inhoudelijke synergie te realiseren.

Ook hier is het redelijk om naast de inhoudelijke, ook de financiële afweging te maken om voor de huisvesting van het IKC Silvolde een afgewogen en verantwoord besluit te kunnen nemen.

Gemeentelijke voorkeurslocatie

In onze optiek is het maatschappelijk en financieel onverantwoord (kapitaalvernietiging) en niet duurzaam om het IKC Silvolde fysiek te koppelen aan het Almende College Silvolde (onderwijscampus 0-18 Silvolde), hoewel wij beseffen dat ook gebouwelijke integratie van alle IKC activiteiten van alle partners onder één dak/op één locatie, de voorkeur heeft van de partners. Hierom hebben wij onze voorkeur uitgesproken voor een fysieke splitsing van het IKC Silvolde en de activiteiten voor de 0-12 jarigen te huisvesten in of de Plakkenberg, of in Bluemers, waardoor beschikbare capaciteit PO of VO wordt ingezet voor de realisatie van het IKC Silvolde en geen aanvullende capaciteit behoeft te worden gerealiseerd (inclusief waarschijnlijk ook nog de noodzakelijke aankoop van grond voor de realisatie van een dergelijke nieuwbouw op de onderwijscampus).

Uitdaging partners

De uitdaging ligt hierbij voor de partners in de volgende zaken:

- Vanuit de inhoudelijke samenwerking het netwerkprincipe zo efficiënt mogelijk inzetten voor alle IKC-activiteiten;
- Het zoveel mogelijk uitnutten van de totale capaciteit (inclusief de beschikbare capaciteit voor bewegingsonderwijs) voor alle activiteiten van het IKC, waardoor de ruimte in het totale IKC multifunctioneel kan worden ingezet in het belang van de klant van 0-18 jaar;
- Via het groeimodel met alle partners samen op termijn een volwaardig IKC te realiseren in het belang van de klant: het kind in het IKC.

Verdere afweging tussen opties nieuwbouw en aanpassing/uitbreiding bestaande capaciteit

Uitgaand van het principe dat nieuwbouw (en uitbreiding) in 40 jaar wordt afgeschreven en aanpassing/renovatie in 20 jaar en dat voor duurzaamheid verschillende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd (installaties tussen 15-20 jaar en gebouw-gerelateerd zoals aanvullende isolatievoorzieningen 40 jaar) is het redelijk om naast de functionele ook de financiële afweging te maken. Leidraad hierbij is dat de gemiddelde afschrijvingstermijn van investeringen in uitbreiding/aanpassing/duurzaamheid ligt rond de 25 jaren en bij nieuwbouw op 40 jaar. Dit betekent dat de kosten van uitbreiding/aanpassing/verduurzaming worden afgetopt op max. 25/40 deel van de kosten van vervangende nieuwbouw; zijn deze kosten hoger dan is vervangende nieuwbouw financieel verantwoord.

Aftopping investering uitbreiding/aanpassing/verduurzaming bestaande capaciteit

25/40 deel van het budget vervangende nieuwbouw: 25/40 deel van afgerond € 3.950.000 is afgerond **€ 2.470.000,00**.

Hiernaast dient in beide opties het groot onderhoud van de gymzaal Plakkenberg te worden meegenomen: de doordecentralisatie van het onderhoud naar de schoolbesturen PO in 2015 heeft alleen betrekking op de schoolgebouwen, waardoor de gemeente verantwoordelijk blijft voor het onderhoud van de gymzalen. Op korte termijn dient zowel het dak als de sportvloer te worden vervangen. Door onze externe bouwkundige wordt hiervoor globaal een kostenpost ingeschat van in totaal **€ 300.000**.

Inhoudelijke organisatie en beheer IKC Silvolde

Vanuit bovengeschetst perspectief zien wij zeker meerwaarde in het realiseren van het IKC Silvolde en is het ook verantwoord om hierin te investeren.

Het initiatief voor inhoudelijke IKC-samenwerking moet in eerste instantie echter van de samenwerkingspartners komen. Uitgangspunten dienen door de partners te worden vastgelegd in een concrete intentie- en samenwerkingsovereenkomst, waarin de partners de achterliggende visie, doelstelling, inhoudelijke samenwerking, taken, verantwoordelijkheden etc. t.o.v. elkaar vastleggen en elkaar ook wederzijds hierop kunnen aanspreken.

Na de ondertekening van deze overeenkomsten door alle partners binnen het IKC Silvolde, zijn wij zeker bereid om in overleg met alle partners en vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen inclusief gemeente, dit initiatief verder te optimaliseren en te faciliteren.

Uitgangspunt bij beheer en exploitatie van het IKC is dat de gezamenlijke partners hiervoor verantwoordelijk zijn; beheer en exploitatie van IKC's is geen gemeentelijke taak.

Sinderen

Op Koers Nevenvestiging

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat		optie leegstand
				tekort	leegstand	
1-10-2018	49	446	463	---	17	
2022	36	381	463	---	82	
2027	33	366	463	---	97	
2032	32	361	463	---	102	

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV gaat voor 2018 uit van 51 leerlingen; in de praktijk is dit aantal op de teldatum 1 oktober 2018 2 lager; een redelijk marginaal verschil.

Uitdaging/risico's

De Nevenvestiging is de komende jaren redelijk optimaal gehuisvest: ruimtebehoefte en capaciteit zijn redelijk op elkaar afgestemd en er is hierdoor amper leegstand. Mede gerelateerd aan de toch wel forse terugloop van het aantal leerlingen en het eigen beleid vanuit Paraat/Reflexis om locaties met minder dan 3 groepen leerlingen te sluiten, is door Reflexis/Paraat aangegeven dat het de intentie is om de Nevenvestiging van Op Koers op relatief korte termijn over te hevelen naar de hoofdvestiging in Varsseveld. De regie voor dit proces ligt bij Paraat/Reflexis en wordt ingezet als organisch proces. In deze Hoofdvestiging is voldoende leegstand beschikbaar om de Nevenvestiging op een verantwoorde manier te kunnen huisvesten.

Inzet

Indien de Nevenvestiging onderwijskundig en/of financieel niet meer houdbaar is, kunnen de resterende leerlingen vanuit de Nevenvestiging via een door het schoolbestuur te regisseren organisch proces, eenvoudig instromen in de leegstand van de Hoofdvestiging in Varsseveld, waarmee door de afbouw van de leegstand in Varsseveld de exploitatie van het geheel ook weer wordt ontlast.

Ruimtebehoefte Op Koers

Hoofdvestiging (H) en Nevenvestiging (N) hebben allebei zelfstandig recht op een eigen vaste voet van 200 m2 per vestiging.

Zodra de Nevenvestiging in de Hoofdvestiging wordt opgenomen (feitelijk fusie) vervalt de eigen vaste voet van de Nevenvestiging en wordt de totale ruimtebehoefte gebaseerd op eenmaal de vaste voet van 200 m2.

Dit zelfde geldt ook indien Leemvoort Westendorp wordt opgenomen (feitelijk fusie) in de Hoofdvestiging van Op Koers Varsseveld.

Vanaf 2019 kunnen zowel Leemvoort Westendorp (L) en Nevenvestiging van Op Koers Sinderen (N) zonder uitbreiding in de Hoofdvestiging van Op Koers Varsseveld (H) worden gehuisvest.

(tel) datum	aantal leerl.	ruimtebe- hoeft m2	capaciteit m2	tekort m2	leegstand m2
1-10-2018	H: 270 N: 49 L: 36				
Totaal	355	2.386	H/N en L: 3.046	---	660

Opties opheffen/fusie N en Leemvoort en huisvesten N en Leemvoort in H

2019	H: 273 N: 45 L: 36				
Totaal	354	1.981	H: 2.091	---	110

Conclusie

Indien nodig kunnen zowel Leemvoort Westendorp en Nevenvestiging Op Koers Sinderen vanaf 2019 in de totale onderwijs capaciteit van de Hoofdvesting Op Koers Varsseveld worden gehuisvest, zonder dat deze vestiging moet worden uitgebreid.

Terborg

Dynamiek

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand	optie leegstand
1-10-2018	335	1.885	2.154	---	269	
2022	288	1.649	2.154	---	505	
2027	264	1.528	2.154	---	626	
2032	263	1.523	2.154	---	631	

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV gaat voor 2018 uit van 338 leerlingen; in de praktijk is dit aantal op de teldatum 1 oktober 2018 3 lager, een marginaal verschil. Wel wordt door schoolbestuur PrO8 geconstateerd dat de afgelopen periode een zekere weglek van leerlingen heeft plaatsgevonden vanuit Dynamiek naar een andere PrO8 school in Gaanderen en naar de Klimpaal in Etten.

Uitdaging/risico's

Risico voor Dynamiek is de structureel toenemende leegstand en de hierdoor teruglopende inkomsten, waardoor de kwaliteit van het primaire proces niet meer kan worden geborgd.

Inzet

Handhaven als zelfstandige school/IKC. Leegstand dient zo veel mogelijk vermeden of weggewerkt te worden, gekeken kan worden naar ruimtebehoefte elders in Terborg of andere kernen binnen een straal van 2 kilometer. De gymzaal dient intensiever benut te worden.

Uift

Oersprong

Maria

Woelwaters

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand	optie leegstand
Oersprong						
1-10-2018	293	1.674	1.712	---	38	
2022	290	1.659	1.712	---	53	
2027	276	1.588	1.712	---	124	
2032	275	1.583	1.712	---	129	
Maria						
1-10-2018	256	1.488	1.870	---	382	55 m2: schakelklas
2022	229	1.352	1.870	---	518	groep 2 en 3 voor in
2027	219	1.302	1.870	---	568	totaal 4 middagen
2032	217	1.292	1.870	---	578	
Woelwaters						
1-10-2018	208	1.246	1.280	---	34	
2022	191	1.161	1.280	---	119	
2027	181	1.110	1.280	---	170	
2032	181	1.110	1.280	---	170	

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV: in de praktijk is dit aantal voor Oersprong 19 leerlingen lager, voor Maria 7 hoger en voor de Woelwaters 2 hoger; macro iets onder prognose-niveau.

Uitdaging/risico's

Oersprong is recent nieuw gehuisvest in KC Oersprong en in elk geval voor de korte termijn redelijk optimaal gehuisvest (ruimtebehoefte en capaciteit zijn redelijk op elkaar afgestemd). Op de wat langere termijn ontstaat er de nodige leegstand in Oersprong, waardoor de exploitatie onder druk kan komen te staan.

Een optie voor het herbestemmen van de leegstand is om Pius X op wat langere termijn te koppelen aan KC Oersprong.

Ruimtebehoefte KC Oersprong

Prognose	Oersprong	Pius X	totaal	ruimte- behoefte m2	capaciteit Oersprong	tekort KC Oersprong
2022	290	60	350	1.961	1.712	249
2024	285	59	344	1.930	1.712	218
2026	277	56	333	1.875	1.712	163
2028	275	56	331	1.865	1.712	153
2030	277	57	334	1.880	1.712	168
2032	275	56	331	1.865	1.712	153

Indien Pius X op termijn wordt gekoppeld aan Oersprong Uift, betekent dit een uitbreiding van minimaal rond de 150 m2 (eindfase leerlingprognose 2018 in 2032).

Maria en Woelwaters: Essentius en Paraat/Reflexis hebben bij de voorbereiding van dit IHP de gezamenlijke intentie uitgesproken om Maria en Woelwaters als afzonderlijke onderwijsorganisaties gezamenlijk te huisvesten in een nieuw te realiseren (I)KC Uift-Zuid. Als locatie is hier het op wat langere termijn (rond 2025/2026) leegkomende gebouw van de Wesenthorst gesuggereerd, waar beide scholen samen, met aanvullende kindcentrum-activiteiten kunnen worden gehuisvest (rond de 3.000/3.500 m2) en waarbij de resterende leegstand in het gebouw Wesenthorst (rond de 6.000/5.500 m2) kan worden ingezet voor zorgeenheden. Wonion heeft informeel al aangegeven hierover zeker het gesprek te willen aangaan met de andere mogelijke partners.

Een aanvullende mogelijkheid is om ook Pius X op termijn te koppelen aan het IKC Uift-Zuid.

Ruimtebehoefte IKC Uift-Zuid

Prognose	Maria	Woelwaters	totaal	ruimte- behoefte m2	capaciteit Wesenthorst IHP 2010	herbest. Wesenth.
2021	230	192	422	2.523	9.578	7.055

Bij de verdere uitwerking van de plannen voor IKC Uift-Zuid zal -naast de ruimtebehoefte voor de 2 onderwijsorganisaties- ook de aanvullende ruimte voor de andere kindgerelateerde activiteiten in het IKC worden meegenomen.

Indien voor het IKC Uift-Zuid wordt gekozen voor huisvesting in de Wesenthorst zal -ook bij het eventueel aanhaken van Pius X Varselder bij het IKC Uift-Zuid- rond 2/3 deel van de huidige capaciteit herbestemd moeten worden.

Afhankelijk van de plannen van Essentius voor het op termijn al dan niet zelfstandig handhaven van Pius X in Varselder, zal een eventuele aanvullende ruimtebehoefte van Pius X worden meegenomen bij de verdere planontwikkeling van IKC Uift-Zuid, of als eventuele uitbreiding van Oersprong aan de orde komen.

Vanuit het principe dat het beschikbaar stellen van leegstaande capaciteit onze uitdrukkelijke voorkeur heeft boven het realiseren van nieuwe capaciteit en omdat de afstand vanuit Varselder naar KC Oersprong en het nog te realiseren IKC Uift-Zuid slechts marginaal afwijken, is onze uitdrukkelijke voorkeur -indien Pius X op termijn wordt gekoppeld aan één van de (I)KC's in Uift- dat de koppeling wordt gerealiseerd met IKC Uift-Zuid.

Inzet

Als uitwerking van dit IHP een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren met alle partners en gemeente, om de mogelijkheden van de realisatie van het (I)KC Uift-Zuid te onderzoeken en hierbij de uitkomsten van het besluitvormingsproces van Essentius voor het al dan niet zelfstandig handhaven van Pius X mee te nemen. Voor de huisvestingsmogelijkheden van het nieuwe IKC Uift-Zuid zullen hierbij -naast

de huidige locaties van Maria en Woelwaters- ook de huisvestingsmogelijkheden van de Wesenthorst worden meegenomen. In dit kader heeft Paraat/Reflexis nog uitdrukkelijk aangegeven, dat wordt ingezet op 2 inhoudelijk samenwerkende afzonderlijke onderwijsorganisaties in 1 gebouw, om de keuzevrijheid voor de ouders tussen de huidige denominaties ook toekomstgericht te kunnen behouden.

Min en max variant realisatie IKC

De realisatie van het IKC Uift-Zuid is voorlopig gepland rond 2025/2026.

Voor een financiële doorkijk naar de noodzakelijke investering op termijn om dit IKC te realiseren, wordt overeenkomstig Gendringen en Silvolde, ook het min en max scenario toegepast, uitgaande van uitbreiding/aanpassing/upgrading/verduurzamen etc. van beschikbare capaciteit (huidige accommodaties Maria/Woelwaters en optioneel Wesenthorst), of van vervangende nieuwbouw op een nader te bepalen locatie in Uift-Zuid.

Uitgangspunten indicatie nieuwbouw IKC Uift-Zuid

- nieuwbouw Maria en Woelwaters als IKC Uift-Zuid;
- realisatie: uiterlijk ingebruikneming per augustus 2026;
- relevante teldatum voor ruimtebehoefte 1 oktober 2025;
- beide scholen eenmaal de vaste voet van 200 m2;
- financiële normering 2020;
- voor aanvullende kind-activiteiten voor de niet onderwijspartners in het IKC Uift-Zuid, is nog geen aanvullende ruimte meegenomen;
- uitgangspunt hier is dat eventuele noodzakelijke aanvullende ruimte wordt bekostigd door de betreffende partner (inclusief grond) of dat een aanvullende gemeentelijke investering via een langjarige huur in elk geval kostendekkend (eigenlijk commercieel) wordt terugbetaald aan de gemeente.

Teldatum 1 oktober 2025

Maria	223 leerl.	
Woelwaters	184 leerl.	

Totaal	407 leerl. x 5,03 m2 + tweemaal 200 m2 vaste voet:	ruimtebehoefte 2.447 m2

Budget nieuwbouw

-vaste voet 1 ^e 350 m2	1.237.405	
-resterend: 2.097 m2 x 2.118	4.441.446	

Totaal	5.678.851	
	Afgerond 5.680.000	per m2 € 2.321

Budget is excl. grond.

Verordening

Permanente ruimtebehoefte baseren op stabiele situatie/een prognose van minimaal 15 jaren/einde planperiode prognose in 2032.

Maria	217 leerl.	
Woelwaters	181 leerl.	

Totaal	398 leerl. x 5,03 m2 + tweemaal 200 m2 vaste voet:	ruimtebehoefte 2.402 m2

Budget

-vaste voet 1 ^e 350 m2	1.237.405	
-resterend: 2.052 m2 x 2.118	4.346.136	

Totaal	5.583.541	
	Afgerond 5.585.000	per m2 € 2.325

Budget is excl. grond.

Aanvullende tijdelijke capaciteit

Omdat er in Uift-Zuid rond 2025/2026 voldoende onderwijscapaciteit PO en VO beschikbaar is die door de partners creatief kan worden ingezet om alle leerlingen en aanvullende IKC-activiteiten verantwoord te huisvesten (al dan niet via het harmonicamodel), is het niet nodig dat aanvullend tijdelijke capaciteit beschikbaar wordt gesteld.

Gemeentelijke voorkeurslocatie

De gemeentelijke voorkeurslocatie voor dit IKC is in deze fase van het traject nog niet bepaald, maar zal bij de verdere uitwerking van het onderzoek, verder worden ingevuld. Als voorzet willen we hier wel opmerken, dat vervangende nieuwbouw voor het IKC Uift-Zuid niet redelijk is omdat er voldoende capaciteit PO en VO beschikbaar is, die met de nodige aanpassing/upgrading/verduurzaming etc. kan worden ingezet om alle IKC-activiteiten op termijn verantwoord te huisvesten.

Verdere afweging tussen opties nieuwbouw en aanpassing/uitbreiding bestaande capaciteit

Uitgaand van het principe dat nieuwbouw (en uitbreiding) in 40 jaar wordt afgeschreven en aanpassing/renovatie in 20 jaar en dat voor duurzaamheid verschillende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd (installaties tussen 15-20 jaar en gebouw-gerelateerd zoals aanvullende isolatievoorzieningen 40 jaar) is het redelijk om naast de functionele ook de financiële afweging te maken. Leidraad hierbij is dat de gemiddelde afschrijvingstermijn van investeringen in uitbreiding/aanpassing/duurzaamheid ligt rond de 25 jaren en bij nieuwbouw op 40 jaar. Dit betekent dat de kosten van uitbreiding/aanpassing/verduurzaming worden afgetopt op max. 25/40 deel van de kosten van vervangende nieuwbouw; zijn deze kosten hoger dan is vervangende nieuwbouw financieel verantwoord.

Aftopping investering uitbreiding/aanpassing/verduurzaming bestaande capaciteit

25/40 deel van het budget vervangende nieuwbouw: 25/40 deel van afgerond € 5.585.000 is afgerond **€ 3.490.000**.

Inhoudelijke organisatie en beheer IKC Uift-Zuid

Vanuit bovengeschetst perspectief zien wij zeker meerwaarde in het op termijn realiseren van het IKC Uift-Zuid en is het ook verantwoord om hierin te investeren.

Het initiatief voor inhoudelijke IKC-samenwerking moet in eerste instantie echter van de samenwerkingspartners komen. Uitgangspunten dienen door de partners te worden vastgelegd in een concrete intentie- en samenwerkingsovereenkomst, waarin de partners de achterliggende visie, doelstelling, inhoudelijke samenwerking, taken, verantwoordelijkheden etc. t.o.v. elkaar vastleggen en elkaar ook wederzijds hierop kunnen aanspreken.

Na de ondertekening van deze overeenkomsten door alle partners binnen het IKC Silvolde, zijn wij zeker bereid om in overleg met alle partners en vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen inclusief gemeente, dit initiatief verder te optimaliseren en te faciliteren.

Uitgangspunt bij beheer en exploitatie van het IKC is dat de gezamenlijke partners hiervoor verantwoordelijk zijn; beheer en exploitatie van IKC's is geen gemeentelijke taak.

Varselder

Pius X

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand	optie leegstand
1-10-2018	63	517	575	---	58	
2022	60	502	575	---	73	
2027	56	482	575	---	93	
2032	56	482	575	---	93	

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV gaat voor 2018 uit van 59 leerlingen; in de praktijk is dit aantal op de teldatum 1 oktober 2018 4 hoger en zal volgens de prognose redelijk stabiliseren rond de 57 leerlingen.

Uitdaging/risico's

De school is redelijk adequaat gehuisvest; voor ongeveer de gehele planperiode is er een beperkte leegstand. Het aantal leerlingen zit echter gedurende de gehele planperiode tot 2032 onder de opheffingsnorm van 68 leerlingen.

Inzet

Vooralsnog handhaven als zelfstandig onderwijs.

Mede door het risico van het in het verleden door OCW al diverse keren aangekondigde voornemen om de "kleine scholen toeslag" voor scholen onder de 145 leerlingen af te bouwen en omdat de school vanuit de prognose MOOZ 2018 door de opheffingsnorm van 68 leerlingen zakt -en uiteraard met het respecteren van de school-bestuurlijke autonomie voor het al dan niet als zelfstandige onderwijsorganisatie handhaven van kleinere scholen- wordt het schoolbestuur geadviseerd de mogelijkheden van samenwerking of fusie (b.v. met Oersprong of Maria in IKC-Uift-Zuid) te onderzoeken.

Varsseveld

Op Koers Hoofdvestiging

Meeander Hoofdvestiging

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand	optie leegstand
Op Koers H						
1-10-2018	270	1.558	2.091	---	533	medegebruik
2022	247	1.442	2.091	---	649	Humanitas van
2027	237	1.392	2.091	---	699	rond 400 m2
2032	232	1.367	2.091	---	724	
Meeander H						
1-10-2018	223	1.322	1.539	---	217	incidenteel medege- bruik
2022	178	1.095	1.539	---	444	
2027	170	1.055	1.539	---	484	
2032	167	1.040	1.539	---	499	

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV: in de praktijk is dit aantal voor Op Koers 20 leerlingen lager, voor Meeander 17 hoger; macro voor Varsseveld marginaal onder prognose-niveau.

Uitdaging/risico's

Beide scholen in Varsseveld hebben op dit moment al de nodige leegstand, die naar het einde van de planperiode in 2032 structureel oploopt tot redelijk fors per school. Hierdoor kan de exploitatie van beide scholen onder druk komen te staan.

Inzet

De leegstand in beide gebouwen kan echter vanuit de regie van de 2 betrokken afzonderlijke schoolbesturen Paraat/Reflexis en Accent, redelijk eenvoudig worden opgelost, door vanuit het principe van het organische proces op enig moment in de nabije toekomst andere onderwijsorganisaties in deze leegstand te huisvesten, zonder dat aanvullende uitbreiding van de gebouwen noodzakelijk is:

- Op Koers hoofdvestiging Varsseveld: gefaseerd in de nabije toekomst (her)huisvesten van de leerlingen van de Leemvoort Westendorp en de Nevenvestiging van Op Koers Sinderen in Varsseveld;
- Meeander hoofdvestiging Varsseveld: in de (nabije) toekomst -indien nodig- (her)huisvesten van de leerlingen van de Nevenvestiging Heelweg in de hoofdvestiging in Varsseveld.

Voor het overzicht van de ruimtebehoefte van Op Koers Hoofdvestiging, Nevenvestiging en Leemvoort wordt korthedshalve verwezen naar het overzicht zoals opgenomen onder de kern Sinderen (Nevenvestiging Op Koers).

Voor het overzicht van de ruimtebehoefte van Meeander Hoofdvestiging en Nevenvestiging wordt korthedshalve verwezen naar het overzicht zoals opgenomen onder de kern Heelweg (Nevenvestiging Meeander).

Westendorp

Knienenbult

Leemvoort

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand	optie leegstand
Knienenbult						
1-10-2018	58	492	510	---	18	geen medegebruik
2022	65	527	510	17	---	leegstand
2027	61	507	510	---	3	
2032	61	507	510	---	3	
Leemvoort						
1-10-2018	36	381	492	---	111	
2022	35	376	492	---	116	
2027	37	386	492	---	106	
2032	37	386	492	---	106	

Kanttekening

Prognose MOOZ 2018/variant IV gaat voor 2018 voor de Knienenbult uit van 72 leerlingen; in de praktijk is dit aantal op de teldatum 1 oktober 2018 14 lager, maar zal volgens Accent en de leerlingenprognose redelijk stabiliseren rond de 60 leerlingen; voor de Leemvoort gaat MOOZ 2018/variant IV uit van 32 leerlingen; in de praktijk is dit aantal op de teldatum 1 oktober 2018 4 hoger.

Uitdaging/risico's

De Knienenbult is redelijk adequaat gehuisvest; voor ongeveer de gehele planperiode is er een minimale leegstand. Het aantal leerlingen zit echter gedurende de gehele planperiode tot 2032 onder de opheffingsnorm van 68 leerlingen. Via de gemiddelde schoolgrootte-systematiek kan Accent deze school echter zonder problemen in stand houden als zelfstandige onderwijsorganisatie.

Binnen Paraat/Reflexis is vastgelegd dat schoolorganisaties kleiner dan 3 groepen/40 leerlingen bij weinig perspectief op groei, zullen moeten opgaan in grotere eenheden.

Inzet

Knienenbult handhaven als zelfstandige onderwijsorganisatie.

Leemvoort op korte termijn vanuit regie van Reflexis/Paraat en het principe van het organische proces huisvesten in de leegstand van de Hoofdvestiging van Op Koers in Varsseveld.

Voor het overzicht van de ruimtebehoefte van Op Koers Hoofdvestiging, Nevenvestiging en Leemvoort wordt korthedshalve verwezen naar het overzicht zoals opgenomen onder de kern Sinderen (Nevenvestiging Op Koers).

5.6. BTW-fiscaal vriendelijke oplossing

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor adequate voorzieningen in de huisvesting van PO. De onderwijswetgeving biedt gemeenten onder stringente voorwaarden de mogelijkheid de BTW die drukt op investeringen voor een groot gedeelte te verhalen.

Toekenning van een verzoek om de belasting te verhalen op onderwijsinvesteringen door de Belastingdienst, leidt tot een aanzienlijke kostenbesparing voor de gemeenten.

Een fiscaal vriendelijke BTW-oplossing is echter complex en heeft al tot de nodige jurisprudentie geleid.

De Hoge Raad heeft inmiddels in vele zaken met betrekking tot aftrek van BTW bij nieuwe schoolgebouwen een voor de gemeenten positieve uitspraak gedaan: Albrandswaard, Gemert-Bakel, Wageningen en recent Woerden.

In een aantal andere zaken is een negatieve uitspraak gedaan: Middelharnis, Hardinxveld-Giessendam, Nijkerk en recent Aalten.

Deskundige externe bureaus constateren op basis van deze afwijkende uitspraken, dat een goede uitvoering van het BTW-traject door de gemeenten van cruciaal belang is om zo nodig in de eindfase

van een geschil met de Belastingdienst, bij de Hoge Raad een positief besluit te krijgen dat het BTW-verhaal terecht is toegepast.

Uit de positieve uitspraken blijkt dat gemeenten onder omstandigheden een substantiële kostenbesparing kunnen realiseren bij bouw en renovatie van schoolgebouwen of van multifunctionele accommodaties met schoolgedeelten. Er kunnen kostenbesparingen van 10% van het investeringsbedrag worden gerealiseerd.

Bij de concrete uitwerking van de IKC-trajecten/opstellen individuele business-cases zal per situatie en in overleg met de partners worden beoordeeld in hoeverre een BTW-vriendelijke oplossing mogelijk en redelijk is.

1. Uitwerking Hoofdlijnenakkoord eind 2016 en voorstel voorjaar 2018 van VNG, PO- en VO-Raad	44
2. Overzicht schoolbesturen en scholen gemeente Oude IJsselstreek	47
3. Uitwerking leerlingenprognose in ruimtebehoefte en koppeling aan capaciteit	48
4. Raadsinformatiememo Primair Onderwijs van 11 mei 2017	53
5. Trends en ontwikkelingen	57
6. Bewegingsonderwijs	62
7. Nadere uitwerking aspecten/uitgangspunten IKC's	64

Bijlage 1. Uitwerking Hoofdlijnenakkoord eind 2016 en voorstel voorjaar 2018 van VNG, PO- en VO-Raad

Vanuit de achterliggende wet- en regelgeving is de gemeente vanaf 2015 nog slechts verantwoordelijk voor (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding en zijn de schoolbesturen verantwoordelijk voor het gehele onderhoud en de aanpassing van de schoolgebouwen.

De verantwoordelijkheid voor renovatie/levensduurverlenging van schoolgebouwen is niet vastgelegd; OCW gaat er vanuit dat hierover op lokaal niveau zo nodig maatwerkafspraken worden gemaakt met het onderwijsveld. Feitelijk is renovatie het grijze gebied tussen nieuwbouw en onderhoud, waarbij het aspect levensduurverlenging relevant is.

Zoals hierboven al gesteld, vraagt de markt steeds meer om gezamenlijk meerjarenperspectief om samen verantwoord te kunnen investeren in de lokale onderwijs capaciteit.

Eind 2016 hebben VNG, PO- en VO-Raad (de besturenorganisaties van gemeenten en primair en voortgezet onderwijs) de uitdaging van gezamenlijk meerjarenperspectief op de lange termijn verder opgepakt en een gezamenlijk plan gepresenteerd voor het opwaarderen van de kwaliteit van de schoolgebouwen PO en VO:

“Uitgangspunt hierbij is dat gemeenten en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de (kwaliteit van de) huisvesting van scholen. Veel schoolbesturen en gemeenten werken met MOP's (Meerjaren Onderhouds Plannen) en IHP's (Integrale Huisvestings Plannen Onderwijs). Deze plannen hebben een verschillende invalshoek. Een MOP is bedoeld om het onderhoud van scholen te stroomlijnen. Op basis hiervan vormt het schoolbestuur een (verplichte) voorziening om toekomstig onderhoud te kunnen uitvoeren. Een MOP heeft meestal een looptijd van circa 30 jaar en wordt regelmatig (gemiddeld om de 3/5 jaren) geactualiseerd. Een IHP heeft een strategisch doel waarbij diversiteit van onderwijs en de demografische ontwikkeling een belangrijke rol spelen. Samen met de MOP's ontstaat dan een beeld welke gebouwen op welk tijdstip moeten worden uitgebreid, vervangen of gerenoveerd. Het IHP heeft meestal een looptijd van 20 jaar maar heeft geen enkele formele status. Besluitvorming vindt plaats op basis van de in de wet vastgelegde jaarcyclus. Huisvesting echter heeft bij uitstek baat bij een lange termijnvisie”.

Op 22 december 2016 is dit op de site van de PO-Raad als volgt geformuleerd:

“op dit moment zijn gemeenten verantwoordelijk voor nieuwbouw van schoolgebouwen en de scholen voor het onderhoud. Over renovatie zijn echter geen wettelijke afspraken gemaakt. Daarnaast ontbreken er regels die bepalen wie verantwoordelijk is voor vervangende nieuwbouw en verbiedt de wet schoolbesturen om onderwijsgeld te investeren in nieuwbouw van scholen (het zgn. investeringsverbod). Het gevolg hiervan is dat het huidige tempo waarmee scholen in NL worden aangepast of vervangen, te laag ligt zo heeft de Rekenkamer in een rapport van 2016 aangegeven. Voormalig Staatssecretaris Dekker erkent het probleem rondom de huisvestingsverantwoordelijkheden en heeft daarom PO- en VO-Raad en de VNG gevraagd om met een gezamenlijk voorstel te komen over hoe onder meer renovatie moet worden geregeld”.

Hoofdlijnen gezamenlijk voorstel PO- en VO-Raad en VNG van eind 2016

- Alle gemeentebesturen worden verplicht om in samenspraak met de schoolbesturen een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor tenminste 16 jaren vast te stellen;
- Het IHP wordt in de wet opgenomen als onderdeel van het OOGO en neemt daarbij de plaats in van de bestaande jaarcyclus (Programma en Overzicht);
- De gemeentelijke zorgplicht voor de onderwijshuisvesting kan daardoor worden ingevuld door besluitvorming op basis van het IHP of door middel van volledige doordecentralisatie (het overdragen van de resterende gemeentelijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting, inclusief bijbehorend budget naar de schoolbesturen);
- Alle schoolbesturen zijn verplicht een Meerjarig Onderhouds Plan (MOP) per schoolgebouw vast te stellen en voor de uitvoering daarvan middelen te reserveren (een voorziening te vormen);
- De Kwaliteitskaders voor PO en VO en het Bouwbesluit vormen de basis voor zowel het IHP als voor het MOP;
- Renovatie wordt beschouwd als een grootschalige en integrale aanpak waardoor de levensduur van een schoolgebouw verlengd wordt met tenminste 25 jaar, voldaan wordt aan de eisen van het Bouwbesluit en het gebouw geschikt is voor het onderwijs in de toekomst;
- Het bestaande investeringsverbod voor vervangende nieuwbouw en renovatie wordt versoepeld.

Het IHP wordt in de wet opgenomen als onderdeel van het OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg tussen gemeente en het lokale onderwijsveld) en neemt daarbij de plaats in van de

bestaande jaarcyclus van Programma en Overzicht voorzieningen huisvesting onderwijs zoals nieuwbouw/uitbreiding etc.

Het IHP wordt elke 4 jaar (in het 2^e jaar van een coalitieperiode) geëvalueerd en zo nodig aangepast aan veranderende omstandigheden binnen het lokale onderwijsveld.

Zeker in een krimpgebied als Oude IJsselstreek is het hierbij verder redelijk om het bestaande IHP jaarlijks samen met de schoolbesturen en na de teldatum 1 oktober, op hoofdlijnen te monitoren en -zo nodig- bij te stellen.

In het Hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat partijen zich er maximaal voor inzetten dat -ook voor één en ander in wet- en regelgeving is vastgelegd- overeenkomstig de gemaakte afspraken wordt gewerkt.

Uitgangspunt van het Plan van Aanpak is dat in het IHP Onderwijs toekomstgericht niet alleen meer de spreiding van het aantal scholen wordt opgenomen, maar dat de onderwijskundige visie van de partners uitgangspunt wordt bij de facilitering van adequate huisvesting.

De gemeentebesturen worden verantwoordelijk voor en verplicht om samen met de schoolbesturen een IHP voor tenminste 16 jaren vast te stellen.

De 3 sectororganisaties besluiten dit voorstel met de gezamenlijke constatering dat zowel gemeenten (investering) als schoolbesturen (exploitatie) niet voldoende geld krijgen van het Rijk om kwalitatief goede huisvesting te realiseren. De 3 organisaties gaan er verder vanuit dat door de voorgestelde efficiëntere inzet van middelen weliswaar meer met hetzelfde budget kan worden gedaan, maar dat de inmiddels opgelopen achterstanden er niet door zullen worden opgelost. De tekorten zijn niet meer door de samenwerkende partners op lokaal niveau bij elkaar te organiseren.

De gezamenlijke conclusie is dat aanvullende budgetten vanuit het Rijk noodzakelijk blijven om kwalitatief hoogwaardig onderwijs in adequate (school)gebouwen te kunnen blijven garanderen.

Bij brief van 22 december 2016 heeft de voormalige Staatssecretaris van OCW aangegeven dat hij de voorgenomen gezamenlijke aanpak van de 3 besturenorganisaties onderschrijft en graag verder met de organisaties in gesprek wil over dit voorstel.

Hiernaast heeft hij aangegeven dat de budgettaire claim in het voorstel een zaak is voor het volgende Kabinet.

Bij brief van 13 december 2017 heeft de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media verder aangegeven dat hij in het voorjaar van 2018 nadere uitwerking verwacht van het gezamenlijke voorstel van VNG, PO- en VO-raad rondom o.a. het Plan van Aanpak renovatie van schoolgebouwen.

Gezamenlijk wetsvoorstel besturenorganisaties voorjaar 2018

Om meer duidelijkheid te scheppen over de verdeling van de verantwoordelijkheden tussen gemeente en schoolbesturen voor goede schoolgebouwen, hebben VNG, PO- en VO-Raad in voorjaar 2018 het plan van eind 2016 verder geconcretiseerd en een gezamenlijk wetsvoorstel onderwijshuisvesting gepresenteerd.

In hoofdlijnen gaat het om de volgende 3 voorstellen:

6. Elke gemeente in Nederland moet voor minimaal de eerstkomende 16 jaren een plan op papier hebben ten aanzien van haar schoolgebouwen (IHP Onderwijs);
7. Renovatie die de levensduur van het gebouw verlengt komt, net als nieuwbouw, onder de verantwoordelijkheid van de gemeente te vallen;
8. Schoolbesturen mogen zelf investeren in gebouwen.

Instemming VNG met voorstellen 3 besturenorganisaties

Op 5 november 2018 heeft de VNG op haar site aangegeven dat de Commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs van oktober 2018 heeft ingestemd met de voorstellen van de VNG, de PO-Raad en de VO-Raad voor wijziging van de wetgeving over de schoolgebouwen. De Commissie is ook akkoord met het voorgestelde expertiseteam dat als opdracht krijgt een analyse te maken van de kosten van gemeenten voor onderwijshuisvesting. Het VNG-bestuur besloot conform dit advies.

Kanttekening renovatie

Belangrijk onderdeel van dit voorstel betreft renovatie van schoolgebouwen:

"renovatie die de levensduur van het gebouw verlengt komt, net als nieuwbouw, onder verantwoordelijkheid van de gemeente te vallen".

In eerste instantie is hierbij door de organisaties de indruk gewekt dat renovatie als aanvullende voorziening huisvesting onderwijs onder de gemeentelijke zorgplicht zou worden gebracht, waarmee -zeker gerelateerd aan het uitgangspunt dat het gemiddelde schoolgebouw in NL rond de 40 jaren oud is en hierdoor vaak wel zo ongeveer financieel is afgeschreven, maar bouwkundig vaak nog redelijk is- er een aanzienlijke investeringsopgave voor de gemeenten uit deze afspraak/dit advies zou voortvloeien.

Tijdens de infosessies van de VNG voor gemeenteambtenaren over dit voorstel medio juni 2018, is deze gemeentelijke zorg rondom renovatie nogal genuanceerd: in grote lijnen komen de afspraken tussen VNG, PO- en VO-Raad er op neer, dat van renovatie pas sprake is op het moment dat een schoolgebouw bouwkundig (fundering/muren/dak) volledig op is en regulier onderhoud niet meer voldoet om het gebouw verantwoord te kunnen gebruiken. Eigenlijk is er dan sprake van een situatie van noodzakelijke vervangende nieuwbouw.

In een dergelijk geval kunnen gemeente en schoolbestuur samen in plaats van vervangende nieuwbouw (gemeentelijke verantwoordelijkheid) afspreken dat het gebouw na een grondige renovatie, wordt gehandhaafd: levensduurverlenging voor een periode van minimaal 25 jaar. Omdat de gemeente met een bijdrage aan de renovatie voorkomt dat het moet investeren in een veel duurder vervangende nieuwbouw, is het redelijk dat de gemeente in een dergelijk geval, een bijdrage verstrekt aan de renovatie vanuit het perspectief van een levensduurverlenging van minimaal 25 jaren.

Er zullen inschattend weinig vragen komen voor een bouwkundig noodzakelijke renovatie van schoolgebouwen, omdat indien gebouwen door de bouwtechnische ondergrens dreigen te zakken, de bouwkundige situatie dermate slecht is dat logischerwijs nagenoeg altijd zal worden ingezet op vervangende nieuwbouw, om weer minimaal 40 jaren te kunnen profiteren van deze nieuwe bouwkundige realiteit.

Voor de uitzondering op deze inschatting kan worden gedacht aan schoolgebouwen die zijn gehuisvest in een monumentaal pand, of schoolgebouwen met een belangrijke beeldbepalende functie in een kern. Renovatie wordt hierbij beschouwd als een volwaardig alternatief voor nieuwbouw aan het einde van de levensduur van een schoolgebouw (gebaseerd op de Condiëtiemeting Rijksgebouwendienst).

Hiernaast kan als lokaal maatwerk, het instrument van renovatie/aanpassing etc. worden ingezet op het moment dat 2 of meer onderwijsorganisaties samen met andere partners gaan samenwerken in een IKC, waarbij één van de bestaande gebouwen moet worden uitgebreid/gerenoveerd/aangepast etc. om de nieuwe IKC-organisatie te kunnen huisvesten.

Mede gebaseerd op bovenstaande toelichting van de VNG kan van een eventueel gemeentelijk budget voor renovatie pas sprake zijn in een situatie dat een schoolgebouw echt aan het eind van z'n levensduur is en dat vervangende nieuwbouw bouwtechnisch noodzakelijk is en de renovatie leidt tot een levensduurverlenging met een periode van minimaal 25 jaren. Dit uiteraard met het continueren van de reguliere onderhouds- en aanpassingsverantwoordelijkheid van het schoolbestuur voor het betreffende schoolgebouw.

Hiernaast kan een gemeentelijk budget voor renovatie etc. beschikbaar worden gesteld op het moment dat keuzes worden gemaakt over de huisvesting van IKC's in bestaande (onderwijs)capaciteit.

Door de over het algemeen goede tot redelijke bouwkundige staat van de school- en gymgebouwen in de gemeente Oude IJsselstreek, is de inschatting dat er in de planperiode 2019-2032 met uitzondering van basisschool de Klimpaal en de gymzaal te Etten op wat langere termijn, geen gebouwen door de bouwtechnische ondergrens zakken en dat er vanuit bouwtechnische noodzaak ook geen sprake zal zijn van noodzakelijke vervangende nieuwbouw of renovatie.

Indien voor de huisvesting van nieuw te realiseren IKC's wordt gekozen voor bestaande (onderwijs)capaciteit, is het redelijk bij de afweging van deze keus, ook de mogelijkheden van een gemeentelijke bijdrage in de renovatie van het bestaande pand mee te nemen.

Bijlage 2. Overzicht schoolbesturen en scholen gemeente Oude IJsselstreek

Het primair onderwijs wordt in de gemeente Oude IJsselstreek door 5 schoolbesturen georganiseerd:

- Accent Scholengroep
- Essentius
- Paraat/Reflexis
- Stichting Kath. BaO Silvolde
- Pro8 (Primair Onderwijs Achterhoek)

School	aantal leerl. 1 okt. 2018	gemiddeld per bestuur/locatie
Accent		
○ Bontebrugschool Bontebrug	107	
○ Hoeksteen Gendringen	96	
○ Knienenbult Westendorp	58	
○ Meeander: Hoofdvestiging Varsseveld	223	
Nevenvestiging Heelweg	70	
Subtotaal	554	111
Essentius		
○ Borckeshof Breedenbroek	73	
○ Christoffel Gendringen	259	
○ Klimpaal Etten	138	
○ Maria Ulft	256	
○ Oersprong Ulft	293	
○ Pius X Varsselder	63	
○ St. Martinus Megchelen	84	
○ Walburgis Netterden	49	
Subtotaal	1.215	152
Paraat/Reflexis		
○ Drie Linden Silvolde	38	
○ Op Koers Hoofdgebouw Varsseveld	270	
Nevenvestiging Sinderen	49	
○ Woelwaters Ulft	208	
○ Leemvoort Westendorp	36	
Subtotaal	601	120
Stg. Kath. BaO Silvolde		
○ Plakkenberg Silvolde	306	306
Pro8		
○ Dynamiek Terborg	335	335
Totaal	3.011	Gemiddeld per locatie 151

Bijlage 3. Uitwerking leerlingenprognose in ruimtebehoefte en koppeling aan capaciteit

Uitgangspunten

- leerlingenprognose PO van MOOZ 2018 (variant IV);
- ruimtebehoefte per leerling 5,03 m2 en 200 m2 vaste voet per onderwijsorganisatie;
- ruimtebehoefte in m2 bvo (bruto vloeroppervlakte);
- huidige scholen en huidige capaciteit.

Bontebrug

Bontebrug

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand
1-10-2018	107	738	975	---	237
2022	90	653	975	---	322
2027	84	623	975	---	352
2032	83	617	975	---	358

Breedenbroek

Borckeshof

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand
1-10-2018	73	567	895	---	328
2022	62	512	895	---	383
2027	49	446	895	---	449
2032	54	472	895	---	423

Etten

Klimpaal

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand
1-10-2018	138	894	1.195	---	301
2022	135	879	1.195	---	316
2027	139	899	1.195	---	296
2032	137	889	1.195	---	306

Gendringen

Christoffel

Hoeksteen

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand
Christoffel					
1-10-2018	259	1.503	1.759	---	256
2022	204	1.226	1.759	---	533
2027	183	1.120	1.759	---	639
2032	184	1.126	1.759	---	633
Hoeksteen					
1-10-2018	96	683	852	---	169
2022	76	582	852	---	270
2027	67	537	852	---	315
2032	68	542	852	---	310

Heelweg

Meeander Nevenvestiging

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat		opmerking
				tekort	leegstand	
1-10-2018	70	552	587 #:	---	35	#: capaciteit is incl. gymzaal van 86 m2
2022	67	537	587	---	50	
2027	56	482	587	---	105	
2032	55	477	587	---	110	

Megchelen

Martinus

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat		opmerking
				tekort	leegstand	
1-10-2018	84	623	780	---	157	
2022	58	492	780	---	288	
2027	48	441	780	---	339	
2032	47	436	780	---	344	

Netterden

Walburgis

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat		opmerking
				tekort	leegstand	
1-10-2018	49	446	458	---	12	
2022	54	472	458	14	---	
2027	54	472	458	14	---	
2032	54	472	458	14	---	

Silvolde

Drie Linden
Plakkenberg

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat		opmerking
				tekort	leegstand	
Drie Linden						
1-10-2018	38	391	746	---	355	
2022	41	406	746	---	340	
2027	36	381	746	---	365	
2032	36	381	746	---	365	
Plakkenberg						
1-10-2018	306	1.739	2.416 #	---	677	#: excl. eigen investering van 227 m2
2022	277	1.593	2.416	---	823	
2027	248	1.447	2.416	---	969	
2032	247	1.442	2.416	---	974	

Sinderen

Op Koers Nevenvestiging

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat		opmerking
				tekort	leegstand	
1-10-2018	49	446	463	---	17	
2022	36	381	463	---	82	
2027	33	366	463	---	97	
2032	32	361	463	---	102	

Terborg

Dynamiek

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand
1-10-2018	335	1.885	2.154	---	269
2022	288	1.649	2.154	---	505
2027	264	1.528	2.154	---	626
2032	263	1.523	2.154	---	631

Uift

Oersprong

Maria

Woelwaters

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand
Oersprong					
1-10-2018	293	1.674	1.712	---	38
2022	290	1.659	1.712	---	53
2027	276	1.588	1.712	---	124
2032	275	1.583	1.712	---	129

Maria

1-10-2018	256	1.488	1.870	---	382
2022	229	1.352	1.870	---	518
2027	219	1.302	1.870	---	568
2032	217	1.292	1.870	---	578

Woelwaters

1-10-2018	208	1.246	1.280	---	34
2022	191	1.161	1.280	---	119
2027	181	1.110	1.280	---	170
2032	181	1.110	1.280	---	170

Varselder

Pius X

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand
1-10-2018	63	517	575	---	58
2022	60	502	575	---	73
2027	56	482	575	---	93
2032	56	482	575	---	93

Varsseveld

Op Koers Hoofdvestiging

Meeander Hoofdvestiging

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand
Op Koers H					
1-10-2018	270	1.558	2.091	---	533
2022	247	1.442	2.091	---	649
2027	237	1.392	2.091	---	699
2032	232	1.367	2.091	---	724

Meeander H

1-10-2018	223	1.322	1.539	---	217
2022	178	1.095	1.539	---	444
2027	170	1.055	1.539	---	484
2032	167	1.040	1.539	---	499

Westendorp

Knienenbult

Leemvoort

(tel) datum	aantal leerl.	ruimte- beh. m2	capaci- teit m2	resultaat tekort	leegstand
Knienenbult					
1-10-2018	58	492	510	---	18
2022	65	527	510	17	---
2027	61	507	510	---	3
2032	61	507	510	---	3
Leemvoort					
1-10-2018	36	381	492	---	111
2022	35	376	492	---	116
2027	37	386	492	---	106
2032	37	386	492	---	106

Leegstand onderwijscapaciteit op macro-niveau

School	1-10-2018	2022	2027	2032	capaciteit
Bontebrug	237	322	352	358	975
Borckeshof	328	383	449	423	895
Klimpaal	301	316	296	306	1.195
Christoffel	256	533	639	633	1.759
Hoeksteen	169	270	315	310	852
Meeander N	35	50	105	110	587
Martinus	157	288	339	344	780
Walburgis	12	14 -/-	14 -/-	14 -/-	458
Drie Linden	355	340	365	365	746
Plakkenberg	677	823	969	974	2.416 #
Op Koers N	17	82	97	102	463
Dynamiek	269	505	626	631	2.154
Oersprong	38	53	124	129	1.712
Maria	382	518	568	578	1.870
Woelwaters	34	119	170	170	1.280
Pius X	58	73	93	93	575
Op Koers H	533	649	699	724	2.091
Meeander H	217	444	484	499	1.539
Knienenbult	18	17 -/-	3	3	510
Leemvoort	111	116	106	106	492
Totaal	4.204 m2	5.853 m2	6.785 m2	6.844 m2	23.349 m2

#: excl. eigen investering van 227 m2.

Toenemend exploitatierisico schoolbesturen

De bekostiging voor de materiële instandhouding (onderhoud, nutsvoorzieningen, schoonmaak etc.) is gekoppeld aan het werkelijke aantal leerlingen op de meest recente teldatum 1 oktober. Voor (genormeerd) leegstaande onderwijscapaciteit wordt door OCW geen exploitatievergoeding toegekend. Dit is zeker in een situatie van oplopende leegstand zoals in de gemeente Oude IJsselstreek door verdergaande leerlingenkrimp, een (fors) toenemend risico voor de schoolbesturen.

Kengetallen leegstand/risico leegstand

Leegstand 2019 gebaseerd op teldatum 1-10-2018: 4.204 m2 (18% totale capaciteit).

Exclusief de drempel voor tijdelijke en permanente huisvesting kunnen in deze leegstand macro aanvullend 835 leerlingen worden gehuisvest.

Investeringsnorm nieuwbouw van de leegstand van 4.204 m2:

4.204 m2 x € 2.529,-- per m2 (gemiddelde bouwnorm voor een gemiddelde school met 200 leerlingen met peiljaar 2020): afgerond € 10.630.000,--.

Ontbrekende exploitatievergoeding/jaarlyks exploitatierisico schoolbesturen: 4.204 m² : 105 m²
(genormeerde bekostigingsnorm per groep): afgerond 40 groepen x € 6.662,00 (norm per groep 2019)
= in totaal afgerond € 266.000,-- of omgerekend in formatieplaatsen 4,5 fp.

Leegstand 2022: 5.853 m² (25% totale capaciteit).

Exclusief de drempel voor tijdelijke en permanente huisvesting kunnen in deze leegstand macro aanvullend 1.163 leerlingen worden gehuisvest.

Investeringsnorm nieuwbouw van de leegstand van 5.853 m²:

5.853 m² x € 2.529,-- per m²: afgerond € 14.800.000,--.

Ontbrekende exploitatievergoeding/jaarlyks exploitatierisico schoolbesturen: 5.853 m² : 105 m²:
afgerond 56 groepen x € 6.662,00 = in totaal afgerond € 373.000,-- of omgerekend in formatieplaatsen 6,2 fp.

Leegstand 2027: 6.785 m² (29% totale capaciteit).

Exclusief de drempel voor tijdelijke en permanente huisvesting kunnen in deze leegstand macro aanvullend 1.348 leerlingen worden gehuisvest.

Investeringsnorm nieuwbouw van de leegstand van 6.785 m²:

6.785 m² x € 2.529,-- per m²: afgerond € 17.160.000,--.

Ontbrekende exploitatievergoeding/jaarlyks exploitatierisico schoolbesturen: 6.785 m² : 105 m²:
afgerond 65 groepen x € 6.662,00 = in totaal afgerond € 433.000,-- of omgerekend in formatieplaatsen 7,2 fp.

Leegstand 2032: 6.844 m² (29,5% totale capaciteit).

Exclusief de drempel voor tijdelijke en permanente huisvesting kunnen in deze leegstand macro aanvullend 1.360 leerlingen worden gehuisvest.

Investeringsnorm nieuwbouw van de leegstand van 6.844 m²:

6.844 m² x € 2.529,-- per m²: afgerond € 17.300.000,--.

Ontbrekende exploitatievergoeding/jaarlyks exploitatierisico schoolbesturen: 6.844 m² : 105 m²:
afgerond 65 groepen x € 6.662,00 = in totaal afgerond € 433.000,-- of omgerekend in formatieplaatsen 7,2 fp.

Omdat de schoolbesturen wettelijk zijn verplicht de schoolgebouwen inclusief de eventuele leegstand "als een goed huisvader te onderhouden/te beheren", betekent dit gat in de bekostiging dat budget vanuit andere beschikbare middelen (in principe de pot personeel) moet worden overgeheveld naar het beheer van het gebouw.

Hierdoor komt macro de kwaliteit van het onderwijs nog meer onder druk te staan, omdat ook de schoolbesturen elke ontvangen € helaas maar 1 keer kunnen uitgeven.

Vanuit dit perspectief is het structureel afstemmen van ruimtebehoefte en capaciteit op school- of kernniveau door afbouw van zoveel mogelijk leegstand in de schoolgebouwen (door afstoten en/of herbezetten/verhuur etc.) naast de onderwijskundige kwaliteitsimpuls, één van de belangrijkste uitgangspunten van dit IHP.

Memo: aan de Gemeenteraad
Van: wethouder Van de Ward
Datum: 11 mei 2017
Kenmerk: 17ini01494
Onderwerp: Raadsinformatiememo Primair Onderwijs

Inleiding

Op 25 april 2017 heeft het college gesproken over de toekomstige demografische ontwikkelingen en de invloed daarvan in het primair onderwijs in onze hele gemeente. In voorliggende raadsinformatiememo wordt u van dezelfde informatie voorzien.

Aan de hand van:

- 1) demografische ontwikkelingen (leerlingenprognoses) en
- 2) leegstand in de schoolgebouwen

wordt inzicht verschaft in de huidige stand van zaken en de mogelijk te verwachten ontwikkelingen op de korte en middellange termijn.

Vergelijkbare documenten zijn in het verleden ook opgesteld; in 2010 (09int00899) en 2013 (13int00311). De hoofdlijnen daaruit zijn verwoord in 3) eerder vastgesteld beleid. Beiden zijn bijgevoegd als bijlage bij deze raadsinformatiememo. In 4) belangrijkste aandachtspunten benoemen we de 3 meest urgente vraagstukken

1) Demografische veranderingen

De Achterhoek heeft te maken met krimp. We hebben als regio inmiddels de 'Krimpstatus' gekregen. Voor de gemeente Oude IJsselstreek geldt dat het aantal inwoners licht zal dalen, maar we zien vooral een verandering in de leeftijdsopbouw van onze inwoners. Het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd zal de komende jaren met meer dan 25% afnemen.

De daling van het aantal kinderen heeft stevige impact op de basisscholen. Er zullen minder groepen in het basisonderwijs zijn, met leegstand of sluiting van scholen en/of schoolgebouwen tot gevolg. Gebaseerd op deze leerlingendaling zullen schoolbesturen ook te maken krijgen met dalende lumpsum inkomsten voor de organisatie. Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van onderwijs, omdat relatief gezien meer gelden besteed worden aan beheer in plaats van aan onderwijs. Elke organisatie gaat daar op zijn eigen wijze mee om.

Leerlingenprognoses van MOOZ, 1-6-2016

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
03LK-00 Basissch De Dobbelsteen	188	182	178	174	171	165	163	160	160	158	159	159	159	161	162	162
03QA-00 De Plakkenberg	341	327	316	307	301	291	287	284	283	281	281	282	282	286	287	288
04WR-00 Bontebrugschool	99	95	90	87	86	83	82	81	80	80	80	80	80	81	82	82
04XS-00 Basissch De Borckeshof	96	93	90	87	85	82	81	80	79	79	79	79	79	80	80	80
04XV-00 Basisschool De Klimpaal	143	137	133	130	128	123	122	120	120	119	119	119	119	121	121	122
04YG-00 Basisschool Pius X	61	59	57	55	55	53	52	51	51	51	51	51	51	52	52	52
05UK-00 Chr Nat Sch Knienenbult	61	59	56	54	53	51	51	50	50	50	50	50	50	50	50	50
06HE-00 RK Mariaschool	262	253	244	238	234	226	222	220	218	217	217	218	218	221	222	222
06RX-00 Sint Martinusschool	99	96	93	90	88	86	84	83	83	82	82	83	83	84	84	84
06UI-00 Basisschool De Hoeksteen	103	100	97	95	93	90	89	88	88	87	87	87	87	89	89	89
07BS-00 Basisschool H Walburgis	46	45	43	42	41	40	39	39	38	38	38	38	38	39	39	39
07PM-00 Basisschool Christoffel	264	254	246	241	236	228	225	223	221	220	220	220	221	224	224	225
07SZ-00 Dynamiek	349	336	323	314	308	299	294	292	290	288	287	289	289	293	294	295
08KS-00 Basisschool St Antonius	150	146	142	139	136	132	130	128	128	127	127	127	127	129	129	130
08WG-00 Meeanderschool	219	211	204	198	195	188	185	183	183	181	181	182	182	185	185	186
08WG-01 Maranathaschool	79	76	74	72	70	69	67	67	66	66	66	66	66	67	67	67
12IL-00 Obs de Drie Linden	60	58	56	54	54	52	51	50	50	50	50	50	50	51	51	51
13JK-00 Openbare Basisschool op Koers	320	309	299	292	286	277	273	270	269	267	267	268	268	272	273	273
13JK-01 Obs Wethouder Berkhoff	50	49	47	46	45	43	43	42	42	42	42	42	42	43	43	43
13ON-00 Obs Leemvoortschool	43	42	41	41	40	39	38	38	37	37	37	37	37	38	38	38
18FM-00 OBS De Woelwaters	218	208	200	194	190	184	181	180	179	177	177	178	178	181	181	182

De nieuwe leerlingenprognoses blijven nog iets verder achter bij de eerder gepresenteerde leerlingenprognoses. In een specifieke situatie kunnen prognoses uiteraard afwijken van de werkelijke situatie.

Voor de kleine(re) scholen verandert er niet zo veel, maar met name de grote(re) scholen leveren nog sterker in op het leerlingenaantal. Op basis van gemiddelde schoolgrootte dient de vraag zich aan of scholen zullen moeten fuseren/sluiten.

In 2016 zijn de opheffingsnormen in het primair onderwijs opnieuw vastgesteld. In Oude IJsselstreek ligt die norm op 76 leerlingen per school. In Oude IJsselstreek zitten de Pius X, de Knienenbult, Walburgis, Maranatha (Meeander Heelweg), De Drie Linden, Wethouder Berkhoff (De Wegwijzer, Sinderen) en de Leemvoort in de gevarenzone.

Scholen die drie jaar of langer onder die norm zitten kunnen op basis van de 'gemiddelde schoolgrootte' worden opgehouden door het schoolbestuur.

Eén en ander is voor schoolbesturen aanleiding geweest om fusie/samenwerking te verkennen. Pro8 is al gefuseerd met SKOB. De Plakkenberg heeft samenwerking gevonden binnen het 'netwerk PON' via een coöperatie. Reflexis en LIMA hebben een samenwerking gerealiseerd in PARAAT Scholen Groep.

Doel van bovenstaande inspanningen is om meer slagkracht te creëren om de ontwikkelingen in de regio het hoofd te kunnen bieden.

2) Duiding ontwikkelingen per kern/ per school

Kern	Stichting	School/ Oppervlakte	Leegstand 2017 (3039 M2, 12%)	Leegstand 2025 (5937 M2, 24%) Gebaseerd op II-prognose Mooz 2015
Breedenbroek	Essentius	De Borckeshof 895 M2	252 M2 28%	318 M2 36%
Etten	Essentius	De Klimpaal 1195 M2	351 M2 29%	412 M2 34%
Gendringen	Accent	De Hoeksteen 852 M2	134 M2 16%	199 M2 23%
Gendringen	Essentius	Christoffelschool 1759 M2	246 M2 14%	432 M2 25%
Heelweg	Accent	Meeander 486 M2	79 M2 16%	139 M2 29%
Megchelen	Essentius	St. Martinus	87 M2	178 M2

		780 M2	11%	23%
Netterden	Essentius	De Walburgis 458 M2	42 M2 9%	77 M2 17%
Silvolde	KSB Silvolde	De Plakkenberg 2643 M2	793 M2 30%	1090 M2 41%
Silvolde	Paraat	De Drie Linden 746 M2	274 M2 37%	300 M2 40%
Sinderen	Paraat	De Wegwijzer 463 M2	27 M2 6%	57 M2 12%
Terborg	Pro8	Dynamiek 2154 M2	199 M2 9%	581 M2 27%
Uift	Essentius	Mariaschool 1870 M2	327 M2 17%	599 M2 32%
Uift	Paraat	De Woelwaters 1280 M2	24 M2 2%	225 M2 18%
Uift	Essentius	Oersprong 1712 M2	-138 M2 -8%	18 M2 1%
Uift	Accent	Bontebrugschool 966 M2	283 M2 29%	399 M2 41%
Varsselder	Essentius	PiusX 575 M2	88 M2 15%	129 M2 22%
Varsseveld	Paraat	Op Koers 2091 M2	367 M2 18%	568 M2 27%
Varsseveld	Accent	De Meeander 1163 M2	-149 M2 -13%	93 M2 8%
Westendorp	Accent	De Knienenbult 481 M2	-111 M2 -23%	50 M2 10%
Westendorp	Paraat	De Leemvoort 492 M2	136 M2 28%	76 M2 15%

Deels wordt leegstand heringevuld door schoolbesturen of individuele scholen. Het gaat in bovenstaande tabel om normatieve leegstand. Delen van die leegstand zijn heringevuld.

De scholen in Oude IJsselstreek zijn deels gedateerd. Deze zijn ook deels niet ingericht voor toekomstbestendig onderwijs.

In algemene zin is het verstandig om via het LEA-overleg (Lokale Educatieve Agenda) bespreekbaar te maken om de scholen in onze gemeente te schouwen. Om de staat van onderhoud in beeld te brengen, maar ook om een oordeel te kunnen geven op de mogelijkheden van het geven van hedendaags onderwijs in de beschikbare gebouwen. Dat helpt bij gesprekken tussen gemeente en schoolbesturen over de toekomst, en bijbehorende verantwoordelijkheden.

In het verlengde daarvan is het goed om te constateren dat op een aantal plekken in onze gemeente een brede school/ integraal kindcentrum is gerealiseerd, waar kinderen van 0 – 12 jaar terecht kunnen. Op basis van demografische ontwikkelingen en spreiding is het onhaalbaar om vergelijkbare voorzieningen te creëren in alle kernen. Deze brede maatschappelijke voorzieningen zijn op basis van draagvlak en draagkracht toch voorbehouden aan de grote(re) kernen in onze gemeente. Indien binnen overbrugbare afstand een dergelijke voorziening beschikbaar is voor ouders die daar bewust voor willen kiezen, zal Oude IJsselstreek geen vergelijkbare voorzieningen creëren, die leiden tot mogelijke concurrentie.

3) Eerder vastgesteld beleid

Hetgeen nu speelt is een logisch vervolg op de documenten die in 2010 en 2013 zijn opgesteld. Het Integraal Huisvestingsplan van 2010, vastgesteld door de Raad, geeft voor de middellange termijn inzicht in welke plannen er op de rol staan, en hoe de scholen beïnvloed worden door de demografische ontwikkelingen.

In 2013 is een herijking op het Integraal Huisvesting Plan (IHP) opgesteld, in overleg met de LEA. Deze is door het college vastgesteld.

2010

Dynamiek was in aanbouw. De plannen voor de Oersprong en de Meeander waren vrijwel gereed. Als eerstvolgende aandachtspunt voor een investering was Gendringen benoemd.

Daarnaast werd voor Etten en Uft als actie benoemd, de herbestemming van de daar aanwezige noodlokalen. Voor Silvolde en Westendorp werd gedacht aan toegroeien naar 1 gebouw.

In Bonteburg had een sanering van vierkante meters plaatsgevonden.

2013

De genoemde nieuwbouw projecten waren in de afrondende fase.

In Gendringen moet 1 school komen. In Silvolde en Westendorp van twee schoollocaties toegroeien naar 1 gebouw. In Breedenboek wordt nadrukkelijk naar Dinxperlo gekeken, sluiting op termijn mogelijk. Voor Etten wordt wellicht gedacht aan een brede maatschappelijke voorziening. Voor Uft Zuid en Varsselder moet een lange termijn visie komen. En het Almende College speelt volop in de voorbereiding.

4) Belangrijkste aandachtspunten

Voor nu zijn dat Gendringen, Silvolde en Westendorp.

In Gendringen is de toekomst van het onderwijs al enige jaren onderwerp van gesprek. In eerste instantie heeft dit niet geleid tot een gezamenlijk beeld van de toekomst. Op dit moment hebben de beide schoolbesturen afzonderlijk een aanvraag ingediend, die vrijwel gelijk is. Toekomstbestendig onderwijs op één locatie voor onderwijs in Gendringen. Dit zal in eerste instantie met twee scholen zijn. Hiervoor is een bedrag benoemd in de Voorjaarsnota voor 2018.

In Silvolde ontstaat langzamerhand een fors overschot aan m2. De Drie Linden en de Plakkenberg kunnen inmiddels vrij eenvoudig samen onderdak vinden op de locatie Plakkenberg. De schoolbesturen zijn in gesprek over welke vorm van samenwerking dat zou kunnen zijn. Het samenkomen van de scholen op één locatie zou aanleiding moeten zijn om het gebouw Plakkenberg een impuls te geven. Ook met financiële ondersteuning van de gemeente.

In Westendorp is de kans zeer aanwezig dat de Leemvoortschool verdwijnt. De leerlingaantallen lopen daar snel achteruit. Welke invloed dat heeft op de andere school in Westendorp, de Knienenbult, is nog niet zeker, mogelijk krijgen zij leerlingen erbij, mogelijk niet. De Knienenbult kampt inmiddels met een zeker ruimtetekort. Dat leidt dan dus mogelijk tot een aanvullende huisvestingsbehoefte. Mogelijk is sloop van de Leemvoortschool aan de orde.

Bijlage 5. Trends en ontwikkelingen

Naast de wettelijke invulling van de gemeentelijke zorgplicht onderwijshuisvesting, signaleren we in de markt een aantal trends en ontwikkelingen, die allemaal (uiteindelijk) gevolgen (kunnen) hebben voor de huisvesting/facilitering van de (onderwijs)gebouwen.

In onze optiek zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen:

- **Passend onderwijs en decentralisatie jeugdzorg**

Vanaf 1 augustus 2014 hebben de onderwijsorganisaties de zorgplicht om elk kind dat wordt aangemeld een passende onderwijsplaats te bieden binnen de eigen school of een andere school binnen het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs, indien deze school betere zorg op maat voor de leerling kan bieden. Als meer leerlingen met een aanvullende zorgvraag in het reguliere onderwijs instromen, kan dit gevolgen hebben voor de onderwijshuisvesting en voor de omvang van het leerlingenvervoer.

Per 1 januari 2019 zitten in de gemeente Oude IJsselstreek ongeveer 230 leerlingen in het leerlingenvervoer. De jaarlijkse kosten voor dit vervoer liggen rond de € 920.000,00; per leerling afgerond € 4.000,00 op jaarbasis. Dit lokale kengetal van kosten leerlingenvervoer per leerling loopt redelijk parallel met de landelijke kengetallen.

De uitdaging hier zit in de mogelijkheid om meer zorgleerlingen thuisnabij passend onderwijs te kunnen bieden, waardoor als bijvangst, de gemeentelijke bijdrage aan het leerlingenvervoer kan worden verminderd. Een verantwoorde optie is het om de besparingen op het leerlingenvervoer indien nodig en al dan niet gedeeltelijk, in te zetten voor het aanvullend faciliteren met specifieke voorzieningen in de schoolgebouwen om de leerlingen ook lokaal passend onderwijs te kunnen bieden. Uitgangspunt voor deze eventuele aanvullende facilitering moet zijn dat niet alle scholen hetzelfde profiel aanbieden (niet méér van hetzelfde), maar dat er op lokaal of regionaal niveau wordt gestreefd naar een zo breed mogelijk dekkend netwerk aan aanvullend passend onderwijs, waarbij alle partijen gezamenlijk de regie nemen en afspraken maken over eventueel noodzakelijke aanvullende facilitering van passend onderwijs.

Binnen het **passend onderwijs** wordt inmiddels een viertal onderwijszorgprofielen/ondersteuningsprofielen gedefinieerd, waaruit scholen een keus kunnen maken voor een eigen aanbod passend onderwijs. In samenhang met de behoefte in een gemeente, regio of Samenwerkingsverband, kan op deze manier ook verder worden gewerkt aan een dekkend thuisnabij aanbod, in plaats van alleen maar veel scholen in de categorie “meer van hetzelfde” met als gevolg het amper beschikbaar zijn van specifieke zorg in een gemeente of regio. Deze 4 onderwijszorgprofielen zijn hieronder verder uitgewerkt.

Onderwijszorg-/ondersteuningsprofielen Passend Onderwijs

De vier onderwijszorg-/ondersteuningsprofielen Passend Onderwijs met de belangrijkste kenmerken per profiel zijn:

Netwerkschool

- *niet ingesteld op zorgleerlingen
- *basisniveau van speciale onderwijszorg
- *leerlingen met speciale zorg gaan naar SBO, SO en VSO
- *voor een kwart van alle zorgleerlingen is speciale onderwijszorg in huis

Brede zorgschool

- *school kan veel zorgleerlingen met uiteenlopende behoeften aan
- *voortdurende teaminspanningen en formatie om leerkrachten met zorgleerlingen bij te staan
- *(een deel van) de leerkrachten getraind in omgaan met speciale onderwijsbehoeften

Smalle zorgschool

- *wil er voor alle leerlingen in dorp/wijk zijn
- *bij complexe onderwijsbehoeften van zorgleerlingen aangewezen op speciale voorzieningen
- *passende onderwijszorg voor een kwart tot de helft van de zorgleerlingen

Inclusieve school

- *voor alle leerlingen
- *uitsluitend in hoogst uitzonderlijke gevallen leerlingen verwijzen
- *team gelooft in concept inclusie
- *rijke speciale onderwijszorg met ondersteuning door relevante zorginstellingen

*alleen uitzonderlijke onderwijsbehoeften kan de school niet aan
*school kan 50 tot 75% van alle zorgleerlingen passende speciale onderwijszorg bieden

*speciale onderwijszorg is integraal onderdeel van de schoolorganisatie
*school kan 75 tot 100% passende speciale onderwijszorg bieden

De keuze op schoolniveau voor 1 van deze profielen passend onderwijs kan tot gevolg hebben dat aanpassing van de huisvesting noodzakelijk wordt om ook zorgleerlingen met een specifieke zorgvraag lokaal passend te kunnen huisvesten.

Overigens zijn op landelijk/regionaal/lokaal niveau (nog) geen afspraken gemaakt in hoeverre deze aanvullende huisvestingsvoorzieningen als gevolg van passend onderwijs, ook onder de gemeentelijke zorgplicht onderwijshuisvesting vallen.

Verzoeken uit het (onderwijs)veld voor aanvullende facilitering voor de realisatie van thuisnabij passend onderwijs worden -vanuit het belang van de betreffende leerling- met een positieve grondhouding benaderd.

Naast de invoering van passend onderwijs is de **decentralisatie van de jeugdzorg** naar de gemeenten een belangrijke ontwikkeling. Vanaf 2015 zijn gemeenten integraal verantwoordelijk voor de jeugdzorg en moeten zij de jeugdzorg gaan organiseren met een sterke focus op preventie. Hiervoor is het van belang dat er een stevige basisinfrastructuur is waarin vanzelfsprekend het primair onderwijs een belangrijke rol speelt. Koppelingen tussen voorzieningen voor jeugdzorg en onderwijs liggen daarbij voor de hand. Dit is ook de reden dat besloten is dat zowel de ondersteuningsplannen in het kader van passend onderwijs als het gemeentelijke jeugdbeleid onderwerp van overleg moeten zijn in het OOGO.

De gemeente wil inzetten op preventie en de beschikbaarheid van ondersteuning op scholen en opvang. Preventie en vroeg signalering begint al bij de consultatiebureaus, de peuterspeelzalen en de kinderopvang.

Onderwijs en kinderopvang zijn hierbij pedagogische basisvoorzieningen. De primaire verantwoordelijkheid van de schoolbesturen is het geven van kwalitatief goed onderwijs en het onderhoud van de schoolgebouwen. De gemeente en de schoolbesturen werken inhoudelijk samen met de kinderopvangorganisaties.

De basisvoorzieningen spelen een belangrijke rol in preventie en vroeg signalering. Een sterke basis kan voorkomen dat alledaagse opgroei- en opvoedvragen uitgroeien tot (ernstige) problemen. Het is ons streven om elk kind in Oude IJsselstreek een rijke ontwikkelomgeving te bieden waar zij zich spelenderwijs kunnen ontwikkelen. En waar aandacht is voor ieders niveau, talenten, tempo en leerstijl. Als het nodig is krijgen kinderen ondersteuning.

- **Integraal Kind Centrum (IKC)**

De fysieke omgeving voor deze basisvoorziening voor de jeugd is steeds vaker het Integrale Kind Centrum waarin de basisvoorzieningen voor de jeugd zijn geïntegreerd en vanuit de doorlopende leerlijn op elkaar zijn afgestemd (al dan niet in 1 gebouw of vanuit het principe van de netwerkorganisatie).

In onze gemeente zijn inmiddels 4 (Integrale) Kind Centra gerealiseerd, waarbij onderwijsorganisaties inhoudelijk samenwerken met andere kind-gerelateerde organisaties in het belang van de klant, het kind in de organisatie:

- Terborg: Dynamiek;
- Varsseveld: Op Koers;
Meeander;
- Uift: Oersprong.

De gezamenlijke ambitie is om verder nog minimaal 3 (1)IKC's te gaan ontwikkelen:

- Gendringen: Christoffel en Hoeksteen;
- Silvolde: Drie Linden, Plakkenberg en (mogelijk) Almende College;
- Uift-Zuid: Maria, Woelwaters en (mogelijk) Pius X.

Hiernaast signaleren wij in een toenemend aantal van de resterende kleine(re) scholen ook de ontwikkeling van samenwerkingsvormen met kind-gerelateerde partners, waardoor hier feitelijk ook steeds meer sprake is van kleinschalige IKC-ontwikkelingen.

Om onze jeugd goede basisvoorzieningen te kunnen bieden voor een optimale ontwikkeling, wordt samen met de partners al ingezet op het lokaal (door)ontwikkelen van eigen varianten van het IKC, waarbij door de partners in Oude IJsselstreek als term voor de lokale variant van het IKC ook de term Kindcentrum wordt gehanteerd. Voor de leesbaarheid van dit IHP wordt hierin alleen de term IKC gehanteerd, waarbij duidelijk is dat dit (ook) betrekking heeft op de lokaal al ontwikkelde of nog verder te ontwikkelen variant of varianten van het IKC.

Deze ontwikkeling past in de landelijke trend om alle kind- en/of jeugd georiënteerde activiteiten gezamenlijk te organiseren in IKC's: de afgelopen jaren is het IKC verder doorontwikkeld en steeds meer gemeenten zijn samen met de onderwijs- en kind-gerelateerde partners bezig om eigen lokale varianten van het IKC te ontwikkelen en te realiseren.

In bijlage 7. zijn de aspecten/uitgangspunten van IKC's nader uitgewerkt.

Een IKC is een ongedeelde voorziening die passende opvang en onderwijs voor elk kind biedt. Het IKC levert een integraal aanbod voor kinderen om zo hun ontwikkeling te stimuleren.

Voor de huisvesting van de verschillende lokale IKC-varianten wordt veel gebruik gemaakt van de leegstand in de diverse schoolgebouwen, of er wordt nieuwe IKC-capaciteit gerealiseerd gelijktijdig met vervangende nieuwbouw van onderwijsgebouwen, zoals Meeander en Op Koers Varsseveld, Dynamiek Terborg en Oersprong Ulft.

Hierbij willen wij opmerken dat huisvesting van een IKC onder één dak geen harde basisvoorwaarde is om een IKC te kunnen runnen, maar het voor de professionele partners wel gemakkelijker maakt om elkaar in te schakelen en samen breed naar de klant, het kind en zijn omgeving, te kijken. In eerste instantie blijft een IKC echter een netwerkorganisatie, waarin de diverse professionals elkaar moeten weten te vinden, ongeacht huisvesting of nabijheid.

Vanuit het perspectief van het verder concretiseren/uitwerken van ons jeugdbeleid, zien wij zeker toegevoegde waarde voor het -indien mogelijk en binnen de nodige randvoorwaarden- realiseren van aanvullende IKC-voorzieningen in de gemeente.

Het initiatief voor inhoudelijke IKC-samenwerking moet in eerste instantie echter van de samenwerkingspartners komen. Uitgangspunten dienen door de partners te worden vastgelegd in een concrete intentie- en samenwerkingsovereenkomst, waarin de partners de achterliggende visie, doelstelling, inhoudelijke samenwerking, taken, verantwoordelijkheden etc. t.o.v. elkaar vastleggen.

Na de ondertekening van deze overeenkomsten door alle partners binnen het IKC, zijn wij zeker bereid om in overleg met alle partners en vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen, inclusief gemeente, dit initiatief verder te optimaliseren en te faciliteren.

Uitgangspunt bij beheer en exploitatie van het IKC is dat de gezamenlijke partners hiervoor verantwoordelijk zijn; beheer en exploitatie van een IKC is geen gemeentelijke verantwoordelijkheid.

- ***Advies Taskforce samenwerking onderwijs en kinderopvang 2017***

Op verzoek van de Ministers van Sociale Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft de Taskforce samenwerking onderwijs en kinderopvang in maart 2017 de Rapportage "Tijd om door te pakken in de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang" aangeboden aan beide bewindslieden.

Het advies kan als volgt worden samengevat:

"De samenwerking tussen kinderopvang en primair onderwijs -of liever het tekort daaraan- staat hoog op de agenda van alle politieke partijen. Niet te verwonderen, want dit thema is van groot belang voor de ontwikkeling van onze kinderen en hun toekomst. Dat het karwei in korte tijd moest worden verricht, vormde een extra inspiratie: dit is immers geheel in overeenstemming met de *urgentie van de problematiek*.

Ons advies bevat aanbevelingen die oplossingen in zicht brengen op alle niveaus.

Steeds staat daarbij het belang van de samenwerking voorop. Samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs, het onderwerp van ons advies. Maar ook samenwerking tussen alle daarbij betrokken partijen, onmisbaar om een meer geïntegreerde organisatie van kindvoorzieningen daadwerkelijk naderbij te brengen.

Over de noodzaak van samenwerking tussen kinderopvangorganisaties en primair onderwijs wordt in Nederland al vijftien jaar gepraat. Het is nu hoog tijd om de gedachteswisseling hierover in daden om te zetten en door te pakken.

Een reeks van maatschappelijke ontwikkelingen noopt ertoe ernst te maken met samenwerking. De ontgroening, die vooral in plattelandsgemeenten het voortbestaan van scholen en kinderopvangvoorzieningen bedreigt, vormt een krachtige aansporing om de handen ineen te slaan. Trends als globalisering en informatisering maken een integrale en gepersonaliseerde ontwikkelingslijn voor ieder kind noodzakelijk als mogelijk. De snelle voortgang van kennis en technologie biedt daarvoor ook de mogelijkheden. We weten steeds meer van het jonge kind, van zijn hersenontwikkeling en van de manier waarop zijn individuele mogelijkheden het best kunnen worden gestimuleerd. Samenwerking tussen kinderopvang en primair onderwijs vergroot de mogelijkheden om deze kennis in de praktijk te brengen.

Er bestaat politiek en maatschappelijk brede overeenstemming dat kinderopvangvoorzieningen niet alleen bedoeld zijn voor het combineren van arbeid en zorg door ouders, maar ook een belangrijke rol vervullen bij de ontwikkeling van kinderen. Het is dan ook zorgelijk dat kinderen uit lagere-inkomens gezinnen en migrantenmilieus achterblijven in hun deelname aan deze voorzieningen.

Het is belangrijk dat kinderen niet met een taal- of ontwikkelingsachterstand -die vaak blijvend is- aan de basisschool beginnen. Dat is belangrijk voor de kinderen, maar ook voor de samenleving als geheel, omdat latere interventies om de gevolgen van deze achterstanden te redresseren, dan achterwege kunnen blijven. Interventies op latere leeftijd zijn minder effectief en duurder. Samenwerking tussen kinderopvang en school kan een positieve invloed hebben op de ontwikkelingsmogelijkheden van deze kinderen.

Bij samenwerking kan ook verbinding worden gezocht met opvoed- en ontwikkelondersteuning voor ouders en met jeugdhulp. Dit vergroot de kans op een inclusieve speelleeromgeving, waarbinnen voor ieder kind een plek is ongeacht zijn mogelijkheden of beperkingen."

De kernconclusie van het rapport is helder: we moeten van een aanbodgestuurde naar een vraaggerichte brede voorziening voor kinderen.

Beide bewindslieden hebben het advies in grote lijnen positief en enthousiast onthaald. Het advies sluit naadloos aan op de uitgangspunten van gemeente en partners in Oude IJsselstreek.

- **Risico's Rijksbekostiging**

Voor de *exploitatie* van de schoolgebouwen (met name energie en gebouw- en schoonmaakonderhoud) ontvangen de schoolbesturen jaarlijks rechtstreeks van OCW een genormeerd bedrag voor de dekking van deze kosten, gebaseerd op het werkelijk aantal leerlingen van de school op de voorafgaande teldatum 1 oktober.

Uit diverse onderzoeken de afgelopen jaren door onder andere de Besturenorganisaties voor het bijzonder onderwijs, de Algemene Rekenkamer en in januari 2017 ICSadviseurs en Bureau Berenschot (Evaluatie van de materiele instandhouding in het primair onderwijs 2010-2014) blijkt structureel dat de dekkingsgraad van de bekostiging gemiddeld rond de 80% ligt en hiermee niet voldoende is om structureel onderwijskundige kwaliteit te garanderen.

Hiernaast wordt voor (genormeerd) leegstaande capaciteit geen rijksvergoeding verstrekt door OCW. Door ICS/Berenschot is hierbij nog aangegeven dat het tekort per school neerkomt op een bedrag van ruim € 55.000,00 (ongeveer de tegenwaarde van een voltijds leerkracht!).

De (nagenoeg) enige knop waar schoolbesturen aan kunnen draaien om dit tekort op te vangen is de knop personeel.

Door de PO-raad is aangegeven dat het onaanvaardbaar is dat de scholen noodgedwongen budget voor andere doeleinden aan materialen en gebouwen moeten uitgeven:

"Iedere cent die een school daar meer aan kwijt is dan de bekostiging, komt niet in de klas terecht. Dat betekent een hogere werkdruk voor leraren, grotere klassen en minder klassenassistenten. Niet alleen gaat dit ten koste van leerlingen en leraren, de school kan bovendien niet investeren in broodnodige innovatie en ICT."

Het structureel ontbreken van voldoende bekostiging voor een verantwoorde materiële instandhouding is echter (en zoals hiervoor ook al aangegeven) geen verantwoordelijkheid voor de gemeente, maar ligt bij OCW.

In onze optiek ligt hier een gezamenlijke uitdaging voor gemeenten, onderwijsveld, PO- en VO-Raad en de VNG om de kosten-dekkendheid van het onderwijs gezamenlijk bij OCW aan te kaarten. Het ontbreken van een structureel kostendekkende vergoeding betekent een risico voor de kwaliteit van het onderwijs en behoort te worden neergelegd waar het hoort: bij de Minister van OCW.

Kleine scholen toeslag

Door de voormalige Staatssecretaris is eind 2017 nog aangegeven dat de rijksbekostiging ligt op het niveau van "sober doch doelmatig", en dat hij op dat moment geen mogelijkheden zag het niveau op te plussen en dat hij het eventueel ophogen van de bekostiging doorschoof naar het nieuwe Kabinet.

Het nieuwe Kabinet heeft deze uitdaging in 2018 echter niet opgepakt en het bekostigingsniveau niet opgehoogd, met uitzondering van het minimaal ophogen van de zogenaamde "kleine scholen toeslag".

Uitgangspunt voor het PO is de bekostiging van de onderwijsorganisaties op basis van het aantal leerlingen op de voorafgaande teldatum 1 oktober. Binnen deze systematiek ontvangen kleine scholen (< 145 leerlingen) jaarlijks een aanvullende bekostiging (in de vorm van een kleine-scholen-toeslag) waardoor ook relatief kleinschalige onderwijsorganisaties kunnen blijven voortbestaan en onderwijsvoorzieningen voor de leerlingen bereikbaar blijven. In de praktijk wordt de kleine scholen toeslag nagenoeg volledig ingezet in de vorm van extra personeel in de klas.

De voormalige bewindslieden van OCW hebben echter al enkele malen aangegeven deze kleine scholentoeslag te willen afschaffen en de hiervoor beschikbare middelen over alle basisscholen te willen herverdelen. Dit vanuit het achterliggende principe dat het onderwijs in een kleine school (< 75 leerlingen) per leerling ongeveer dubbel zo duur is als het onderwijs in een doorsnee school (met rond de 200/225 leerlingen).

Van onze 20 basisscholen (inclusief de Nevenvestigingen Op Koers Sinderen en Meeander Heelweg die niet als zelfstandige onderwijsorganisaties worden beschouwd) ontvangen er 12 deze aanvullende toeslag; de andere 8 scholen zitten allemaal (ruim) boven deze norm.

Uitgaande van de 20 locaties bedraagt de gemiddelde omvang per school in de gemeente Oude IJsselstreek op de teldatum 1 oktober 2018 afgerond 151 leerlingen per gebouw: gemiddeld net boven de norm van de kleine scholen toeslag van 145 leerlingen!

Het nieuwe Kabinet heeft bij brief van de Minister van OCW van 13 maart 2018 echter aangegeven dat de kleine scholentoeslag wordt gehandhaafd en beperkt wordt opgehoogd. De achterliggende argumentatie is dat hiermee de positie van de kleine scholen wordt versterkt, juist omdat de doorsnee kleine school een belangrijke rol speelt in de leefbaarheid van de lokale gemeenschappen. Hiernaast blijft het kabinet met de verhoging van de kleine scholen toeslag inzetten op een pluriform en thuisnabij onderwijs van goede kwaliteit.

Op zich is handhaving en ophoging van de kleine scholen toeslag een positief signaal naar het onderwijsveld. Feitelijk valt de ophoging echter toch wat tegen: uit berekeningen blijkt dat naast het handhaven van de reguliere toeslag, de aanvulling voor onze 12 scholen samen (5 Essentius, 4 Accent en 3 Reflexis) beperkt blijft tot een bedrag van rond de € 150.000,00 op jaarbasis en gemiddeld per school rond de € 12.500,00. Omgerekend in personeel in totaal ongeveer 2,5 fte op jaarbasis voor deze 12 kleine scholen samen of 0,2 fte op individueel schoolniveau.

Vanuit dit perspectief is deze zeer beperkte ophoging van de kleine scholen toeslag eigenlijk toch slechts een soort van druppel op een gloeiende plaat, waarmee zeker in een krimpmarkt, geen structureel perspectief kan en mag worden geboden aan de kleine scholen om toekomstbestendige kwaliteit te kunnen blijven garanderen binnen financieel verantwoorde (exploitatie)kaders.

Duidelijk is dat onderwijspartners en gemeente geen grip hebben op de noodzakelijke omvang van de bekostiging van de onderwijsorganisaties; partijen zijn hiervoor afhankelijk van OCW.

Echter, als geen kostendekkend budget beschikbaar is, of ook aanvullend beschikbaar gesteld budget niet kostendekkend is, betekent niet dat we op dit onderdeel geen eigen verantwoordelijkheid hebben. Het genereren van aanvullende inkomsten kan ook worden gerealiseerd door de (genormeerde) leegstand in de schoolgebouwen nog meer in te zetten voor in eerste instantie andere kind-gerelateerde activiteiten zoals een IKC, waardoor meer kostendragers de kosten kunnen dragen. Een aanvullende optie hiervoor is dat de gebouwen ook buiten de reguliere onderwijstijden om, meer functioneel worden gebruikt voor wijk- en/of buurtactiviteiten.

Vanuit de Verordening dient ons College in te stemmen met medegebruik van leegstaande onderwijscapaciteit; onze intentie hierbij is dat wij -uiteeraard indien de lange termijn prognose structurele leegstand onderbouwd- een eventueel verzoek voor medegebruik met een positieve grondhouding zullen benaderen.
--

Deze ontwikkelingen vragen van de schoolbesturen een actief portefeuillebeleid rondom de efficiënte inzet van de eigen onderwijscapaciteit en tijdig overleg met de collega besturen en met de gemeente om samen een zo optimaal mogelijk gebruik van de beschikbare capaciteit te kunnen maken.

Bijlage 6. Bewegingsonderwijs

Vanuit de wettelijke zorgplicht onderwijshuisvesting is de gemeente ook verantwoordelijk voor het faciliteren van het bewegingsonderwijs in PO (en VO).

Voor het PO is de norm vastgesteld op 2 lessen (van in totaal 1,5 klokuur per week) per groep leerlingen van 6 tot 12 jaar oud (midden- en bovenbouw).

Het bewegingsonderwijs voor de onderbouw van het PO (de groepen 1 en 2) wordt door de scholen zelf georganiseerd in de eigen speelvoorziening.

De midden- en bovenbouw van het PO maken gebruik van de diverse gymvoorzieningen/ gymzalen/sporthallen.

Deze gymvoorzieningen kunnen in eigendom zijn van de verschillende partijen:

- Gemeente;
- Derden zoals schoolbestuur, Stichting of marktpartij.

Bekostiging bewegingsonderwijs

De bekostiging van het bewegingsonderwijs wijkt af van de reguliere bekostiging van het onderwijs. De gemeente is verantwoordelijk voor exploitatie en beheer van de gemeentelijke gymaccommodaties.

Hiernaast kan gebruik worden gemaakt van een voorziening voor bewegingsonderwijs in eigendom/beheer bij derden, waarbij de gemeente dan de genormeerde exploitatiekosten voor het onderwijsgebruik jaarlijks doorbetaalt aan de eigenaar/exploitant van de gymvoorziening.

De (exploitatie)kosten van het bewegingsonderwijs worden vanuit de brede Gemeentefonds uitkering onderwijs of intern verrekend (bij de eigen gymlokalen), of genormeerd doorbetaald aan de eigenaar van een externe voorziening voor bewegingsonderwijs.

Het onderhoud van de gemeentelijke gymlokalen is meegenomen in het MOP/Meerjaren Onderhouds Plan van de gemeente. De gemeentelijke MOP wordt 4-jaarlijks geactualiseerd.

In de gemeente Oude IJsselstreek zijn in totaal 14 accommodaties die (ook mede) worden gebruikt voor het bewegingsonderwijs (peilmoment schooljaar 2017/2018).

Kern/ gymzaal	gebruik	eigenaar gymvoorziening	opp. m2
Bontebrug			
Gymz. Lichtenberg	Bontebrugsch.	Wonion	x
Breedenbroek			
Gymz. Breedenbroek	Borckeshof	Stg. Sportbel. Breedenbroek	260
Etten			
Gymz. Etten	Klimpaal	Stg. Sportbel. Etten	435
Gendringen			
Gymz. Gendringen	Christoffel Hoeksteen	Stg. Sportz. Prinsenhof	355
Heelweg			
Gymz. Heelweg	Meeander Heelweg	Accent Scholengroep	83
Megchelen			
Gymz. Megchelen	St. Martinus	Stg. Sportbel. Megchelen	120
Netterden			
Gymz. St. Walburgis	Walburgis	Essentius	84
Silvolde			
Gymz. Plakkenberg	Plakkenberg	Kath. Stg. BO Silvolde	267
Gymz. Lichtenberg	Drie Linden	Wonion	
Sinderen			
Gymz. Buurtschapshuis	Op Koers Sinderen	Stg. Buurtschapshuis Sinderen	x
Terborg			
Sportzaal De Rietborgh	Dynamiek	Wonion	x

Uift			
Sporthal IJsselweide	Oersprong Maria Woelwaters	Gem. Oude IJsselstreek	1.288
Varselder			
Gymz. Varselder	Pius X	Stg. Sportbel. Varselder	250
Varsseveld			
Sporthal Van Pallandt	Op Koers V'veld Meeander V'veld	Hydra	1.337
Westendorp			
Schoolweide Westendorp	Leemvoort Knienenbult	Gem. Oude IJsselstreek	268

Voor gemeentelijke gymaccommodaties zijn in de voorziening onderhoud gebouwen de noodzakelijke onderhoudsbudgetten opgenomen om de gymlokalen in redelijke staat van onderhoud te houden. Voor de andere gymaccommodaties geldt dat de eigenaren verantwoordelijk zijn voor exploitatie en beheer, maar dat de gemeente verantwoordelijk blijft voor groot onderhoud en vervangende nieuwbouw. Hierom is in hoofdstuk 5.4. ook een investeringsbedrag van € 300.000 opgenomen voor de vervanging van de dakbedekking en de sportvloer van de gymzaal van de Plakkenberg Silvolde.

Gebaseerd op het aantal leerlingen/groepen wordt jaarlijks de ruimtebehoefte voor het bewegingsonderwijs vastgesteld en in overleg met het onderwijsveld ingeroosterd in de beschikbare capaciteit.

Onderhoud gemeentelijke capaciteit bewegingsonderwijs

De gemeente is verantwoordelijk voor onderhoud en beheer van de gemeentelijke gymaccommodaties; dagelijks onderhoud lift mee in de exploitatie.

Deze kosten worden jaarlijks meegenomen in de gemeentebegroting.

De bouwkundige staat van onze gymaccommodaties is over het algemeen redelijk.

In afwachting van de besluitvorming in de trajecten Etten en Westendorp wordt voor beide gymzalen voorlopig ingezet op het slechts uitvoeren van noodzakelijk calamiteitenonderhoud; al het reguliere dagelijks- en groot onderhoud wordt doorgeschoven tot na de besluitvorming en duidelijkheid over de verdere houdbaarheid van deze accommodaties.

Uitwerkingsopdracht

Mede omdat door de voortgaande terugloop van het aantal leerlingen PO en VO op termijn ook de vraag naar gymcapaciteit zal dalen, wordt als uitwerkingsopdracht van dit IHP geadviseerd om in 2020 -en in overleg met het onderwijsveld PO en VO- onder regie van de gemeente te onderzoeken in hoeverre behoefte en capaciteit aan gymnastiekonderwijs op lokaal niveau beter kan en moet worden afgestemd. Dit vanuit de doelstelling om binnen redelijke afstand van de PO en VO-organisaties voldoende kwalitatief goede voorzieningen voor bewegingsonderwijs te kunnen blijven bieden, die ook nog verantwoord zijn te exploitanten.

Bijlage 7. Nadere uitwerking aspecten/uitgangspunten IKC's

Voor de leesbaarheid is in deze bijlage alleen de term IKC/Integraal Kind Centrum gehanteerd; inhoudelijk is deze bijlage echter ook volledig van toepassing op de mogelijke andere lokale varianten van het IKC, zoals het Kindcentrum Oersprong in Ulft.

Aspecten/uitgangspunten IKC's

*doelgroep 0-12 (of 18) jaar	*onderwijs/opvang/zorg/sport/spel
* 1 team	*1 leiding
*1 pedagogische visie	*doorgaande leerlijn van 0-12 jaar
*flexibele tijden	*hele dag en hele jaar open
*1 aanspreekpunt voor ouders	*multifunctionele ruimtes

De doorgaande lijn van 0-12 jaar en de multifunctionele ruimtes kennen we ook van de Brede Scholen. Het IKC gaat echter verder op het gebied van organisatie en visie:

*in het IKC is sprake van één pedagogische visie, één team en één centrale aansturing; de verruimde openingstijd is een ander relevant punt;

*overigens betekent één leiding nog vaak dat er juridisch gezien twee (of meer) organisaties samenwerken;

*onderwijs en Kinderopvang werken geïntegreerd samen; het versnipperende effect van vroeg- en voorschoolse educatie, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang, tussenschoolse- en buitenschoolse opvang wordt teruggebracht.

Relatie IKC en onderwijshuisvesting

Het samenwerken in een volwaardig IKC betekent een forse reorganisatie. Zo is er één frontoffice als aanspreekpunt voor de ouders. De structuur van groepen, doorstroming en de rol van de medewerkers en leidinggevenden wijzigt. Het proces om tot een IKC te komen is nog relatief vers en kent diverse uitdagingen. Tijdig beginnen met een eigen lokale visie op geïntegreerde samenwerking is essentieel. Een natuurlijk moment van uitbreiding, vervangende nieuwbouw of ingrijpende aanpassing leent zich bij uitstek om organisatie en huisvesting (opnieuw) op elkaar af te stemmen, indien ouders en kind-gerelateerde organisaties kiezen voor een format van het IKC.

Vanuit onze eigen rol en verantwoordelijkheid signaleren we dat onderwijs en partners in Oude IJsselstreek al redelijk intensief samenwerken en dat de partijen samen inmiddels al de nodige werkbare vormen hebben gevonden in het belang van de klant, het kind in de organisatie. We beschouwen deze samenwerkingsvormen als een soort van lokale maatwerk-variant van het IKC, welke nog regelmatig wordt aangescherpt vanuit pedagogische en/of maatschappelijke ontwikkelingen. Verder constateren we dat het IKC-traject eigenlijk een continu proces van aanscherpen is met ouders en partners: er ligt geen harde lokale variant van het IKC Oude IJsselstreek.

Partners IKC en Landelijk Register Kinderopvang

Naast onderwijs is Kinderopvang een belangrijke partner om de doorlopende leerlijn voor de 0-12 jarigen in onze gemeente te organiseren. In toenemende mate signaleren we dat er steeds meer inhoudelijke samenwerkingsafspraken worden gemaakt tussen de partners.

Alle organisaties die activiteiten aanbieden in het kader van een kinderdagverblijf, een buitenschoolse opvang, een gastouderbureau of een voorziening voor gastouderopvang, moeten ingeschreven zijn in het *Landelijk Register Kinderopvang*.

In de gemeente Oude IJsselstreek worden op dit moment op 133 locaties activiteiten in het kader van het Landelijk Register aangeboden: naast gastouderopvang (in totaal 104) wordt op 29 locaties BSO en Kinderdagverblijf aangeboden.

De activiteiten BSO en Kinderdagverblijf worden op dit moment door in totaal 5 organisaties en 1 privépersoon aangeboden, een gevarieerd en veelkleurig palet van aanbieders:

Organisatie	aantal
• Stg. Kinderopvang Humanitas	19
• De Kleine Zeester	2
• Sterrendans BV	2
• Juut & Co Kinderopvang	4

• VOF Kinderopvangnatuur-luck	1
• Privépersoon KOV de Vlinder Gendringen	1
Totaal	29

De spreiding van de organisaties over de verschillende kernen van de gemeente is als volgt:

Kern	BSO	Kinderdagverblijf	totaal
Bontebrug	-	-	-
Breedenbroek	-	-	-
Etten	-	1	1
Gendringen	2	3	5
Heelweg	-	1	1
Megchelen	-	-	-
Netterden	-	-	-
Silvolde	1	3	4
Sinderen	-	-	-
Terborg	1	2	3
Uift	4	4	8
Varsselder	-	-	-
Varsseveld	2	3	5
Voorst	-	1	1
Westendorp	-	1	1
Totaal	10	19	29

Voordat de gemeente financieel gaat investeren in een IKC-traject, dienen alle IKC-partners een intentie- en samenwerkingsovereenkomst te ondertekenen, waarin duidelijk is vastgelegd wat de ambities zijn van het IKC, op welk manier de partners (inhoudelijk) gaan samenwerken in het IKC vanuit het belang van het kind/de leerling en op welke manier beheer en exploitatie door de gezamenlijke IKC-partners is geregeld.

Uitgangspunt bij beheer en exploitatie is dat de gezamenlijke partners hiervoor verantwoordelijk zijn en niet de gemeente.

De organisaties voor BSO en Kinderdagverblijf maken in een aantal gevallen gebruik van leegstaande onderwijscapaciteit, en/of zijn zelfstandig gehuisvest in de nabijheid van het Primair Onderwijs, of hebben gekozen voor autonome huisvesting los van het Primair Onderwijs.

Overeenkomstig landelijk beleid, wordt er ook in de gemeente Oude IJsselstreek vanuit gegaan dat BSO en Kinderopvang commerciële activiteiten zijn, die in principe een minimaal kostendekkend huurtarief, aangevuld met servicekosten, of eigenlijk vanuit het commerciële karakter van de organisatie, een commercieel tarief aangevuld met servicekosten in rekening wordt gebracht voor het gebruik van ruimte in een IKC.

Landelijk kengetal hierbij is een gemiddeld huurbedrag tussen de € 100,00 en € 140,00 per m2 bvo per jaar, exclusief servicekosten van gemiddeld tussen de € 25,00 en € 40,00 per m2 bvo per jaar.

In hoeverre de gemeente aanvullend gaat investeren in aanvullende IKC-ruimte en rechtstreeks als eigenaar van het pand huurcontracten sluit met de niet onderwijs-partners, is onderdeel van de verdere uitwerking van het IHP-traject. Uiteraard zal in alle situaties een langjarige huurrelatie voor een periode van minimaal 10/15 jaar, uitgangspunt zijn bij een eventuele aanvullende gemeentelijke investering in IKC-capaciteit. Indien er geen sprake is van een eigen ruimte voor de niet onderwijs-partners, maar van efficiënt georganiseerd multifunctioneel (mede)gebruik van beschikbare onderwijscapaciteit (dubbelgebruik) kan met lagere huurtarieven en servicekosten worden gewerkt.

Voor de huisvesting van de verschillende lokale IKC-varianten wordt veel gebruik gemaakt van de leegstand in de diverse schoolgebouwen, of er wordt nieuwe IKC-capaciteit gerealiseerd.

Huisvesting van een IKC onder één dak is geen harde basisvoorwaarde om een IKC te kunnen runnen, maar maakt het voor de professionele partners wel gemakkelijker om elkaar in te schakelen en samen breed naar de klant te kijken. In eerste instantie blijft een IKC echter een netwerkorganisatie, waarin de diverse professionals elkaar moeten weten te vinden, ongeacht huisvesting of nabijheid.